



Raadsvergadering	19 januari 2016
Volgnummer	152-2015
Onderwerp	Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022
Programmanummer	5/6 Samenleven + 4 Sociale Zekerheid
Registratienummer	2015-43186
Collegevergadering	15-12-2015
Portefeuillehouder	Wethouder Willems
Organisatieonderdeel	BO Sociaal
Behandelend ambtenaar	MHW Hartholt Telefoonnummer: 043-350 6017 michiel.hartholt@maastricht.nl
Bijlagen	bijlage 1 Raadsbesluit bijlage 2 B_2_Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 bijlage 3 B_4_geëvalueerde inspraakreacties
Ter inzage in raadsportefeuille	-

AAN DE GEMEENTERAAD

Samenvatting

De “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” beschrijft het streefbeeld van sociaal Maastricht-Heuvelland in 2022. Uitgelegd wordt op welke manier de regio de transformatie van het sociaal domein wil vormgeven en welke actieve rol gemeenten zien voor inwoners, maatschappelijke partners en henzelf. We doen een beroep op de inzet van alle Maastrichtenaars volgens het principe van zelfredzaamheid, waarbij mensen naar vermogen deelnemen aan de samenleving en voor elkaar zorgen. Daar waar dat niet lukt, zorgt de gemeente voor een vangnet, zodat geen enkele Maastrichtenaar in de problemen raakt.



De Toekomstagenda is het resultaat van een intensief samenspraaktraject met inwoners, bestuurders en raadsleden van de zes gemeenten, cliënten- en adviesraden en mensen werkzaam in het sociaal domein. Met hun input is in gezamenlijkheid de Toekomstagenda ontwikkeld waarin naast de ambitie in 2022 ook merkbare resultaten per 31 december 2018 zijn opgenomen. De gemeenteraad wordt nu gevraagd de Toekomstagenda vast te stellen.

Beslispunten

1. De “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de geëvalueerde inspraakreacties op de “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022”
3. De einddatum van de vigerende beleidsplannen Wmo en Participatiewet te stellen op de datum dat de “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” wordt vastgesteld.

1. Aanleiding, bevoegdheden en context.

Aanleiding

Per 1 januari 2015 hebben grote veranderingen plaatsgevonden in het sociale domein. Gemeenten zijn verantwoordelijk geworden voor de jeugdzorg (Jeugdwet). Via de nieuwe Wmo 2015 zijn (opnieuw) taken uit de AWBZ naar de gemeenten overgeheveld en is nog meer de nadruk komen te liggen op maatwerk en het zorgvuldige tweezijdige proces om maatwerkoplossingen voor en samen met onze burgers te bereiken. En in de nieuwe Participatiewet zijn drie regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt gebundeld, te weten de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wajong voor tijdelijk en deels arbeidsongeschikten en de Wet Werk en Bijstand.

Voor al die taken krijgen gemeenten minder geld dan er voorheen voor beschikbaar was. Deze bezuinigingen verhogen de urgentie om de dienstverlening in het sociaal domein opnieuw vorm te geven en te laten aansluiten bij de transformatie van de samenleving die al eerder gestart is.

Gemeenten hebben in 2014 beleidskaders en/of – plannen vastgesteld over de afzonderlijke wetten c.q. decentralisaties. Deze hebben betrekking op het transitiejaar 2015 – waarin continuïteit van zorg en ondersteuning voorop staat - en schetsen ook beelden voor de periode daarna. Afgesproken is



dat 2015 gebruikt zou worden om – via brede participatie – de toekomstvisie op de 3D's vorm te geven.

De zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland zijn opnieuw samen opgetrokken in dit traject om te komen tot een zogenaamde Toekomstagenda. Er is gekozen voor een nieuwe aanpak – de zogenaamde EVI-methodiek (Ervaren, Verbeteren en Innoveren) – die uitgaat van co-creatie aan de voorkant van het proces. Hiermee wordt vooraf breed draagvlak verkregen voor de koers. Sluitstuk van dit participatietraject betrof het bieden van formele inspraak.

Context en bevoegdheden

Strategische kaders

- Coalitieakkoord 2014-2018 "Wij Maastricht!"
- Sociale Visie Maastricht 2030

Kaders Sociaal Domein

De zes gemeenteraden in Maastricht-Heuvelland hebben in 2014 de beleidskaders/-plan vastgesteld op basis waarvan ze de transformatie van het sociaal domein willen aanpakken. Het betreft hier:

- Beleidskaders Wmo 2015 (januari 2014) en addendum 2015 (oktober 2014; aanvulling op Beleidsplan Wmo 2012-2015 "Meer voor elkaar");
- Beleidskader Participatiewet Maastricht en 5 andere Heuvellandgemeenten (januari 2014);
- Beleidsplan Jeugd 2014-2018 Maastricht en 5 andere Heuvellandgemeenten.

In deze kaders, die indertijd opgesteld zijn per afzonderlijke decentralisatie c.q. wet, wordt de wijze beschreven waarop gemeenten hun inwoners in staat willen stellen om naar vermogen mee te doen in de samenleving. Bij meedoen gaat het bijvoorbeeld om werken, het organiseren/uitvoeren van en deelnemen aan activiteiten en het onderhouden van sociale contacten. Wanneer een inwoner daar op eigen kracht niet toe in staat is, wordt ondersteuning georganiseerd langs vier dimensies:

- het versterken van de eigen kracht van mensen,
- de inzet van burgerkracht,
- het actief ondersteunen waar dat nodig is en
- het (tijdelijk) deels of volledig overnemen van de regie als het niet anders kan.



Wanneer we de mens centraal stellen in al ons denken en doen, is het logisch dat we kijken naar de bredere context waarbinnen de transformatie tot stand komt. Het is dan noodzakelijk integraal te werken en te denken. Het gaat dan onder meer om het verbinden van de (hierboven genoemde) beleidskaders Wmo, Participatiewet en Jeugdwet onderling met beleidskaders voor volksgezondheid, vrijwilligerswerk, passend onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling. Maar bijvoorbeeld ook met thema's als armoedebestrijding, sporten en bewegen, verenigingen en het gemeenschapsleven.

Integrale aanpak 3D

Het vaststellen van de Toekomstagenda is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Met de nu voorliggende Toekomstagenda is een nieuwe stap gezet in een integrale aanpak. De afzonderlijke beleidsplannen Wmo en Participatiewet – die expireren per 1 januari 2016 - zijn hiermee overbodig bevonden en worden opgenomen in de Toekomstagenda. Het reeds in 2014 vastgestelde beleidsplan Jeugd 2014-2018, dat zodoende parallel loopt aan de Toekomstagenda, is zo goed mogelijk geïntegreerd en zal vanaf 2018 ook volledig opgaan in de Toekomstagenda.

Naadloze aansluiting tussen expirerende beleidsplannen en Toekomstagenda 2022.

Voorgesteld wordt om de per 1 januari 2016 aflopende beleidsplannen (en daarmee de onderliggende Verordeningen/besluiten) te verlengen tot het moment dat de Toekomstagenda in werking treedt. Dit vanuit het oogpunt van transparantie van het gevoerde beleid door de gemeente, en om eventuele bezwaarprocedures te voorkomen tegen het afgeven van beschikkingen krachtens een verordening die gestoeld is op een verlopen beleidsplan(rechtmatigheid). Een naadloze overgang van de aflopende beleidsplannen (en onderliggende verordeningen/ besluiten) naar de Toekomstagenda Sociaal Domein is zodoende van belang. Het betreft hier een bevoegdheid van de gemeenteraad. In deze raadsnota is daarom een beslispunt opgenomen met als strekking dat de gemeenteraad de vigerende beleidsplannen Wmo en Participatiewet (en daarmee de relevante verordeningen/ uitvoeringsbesluiten) verlengt tot het moment van besluitvorming over de Toekomstagenda. Ten aanzien van de Wmo gaat het dan om 1 beleidsplan, 1 verordening en 1 uitvoeringsbesluit. Bij de Participatiewet gaat het om een hele reeks aan documenten.



2. Gewenste situatie

Algemeen

De “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” is het resultaat van een intensief samenspraaktraject dat is doorlopen met inwoners van Maastricht-Heuvelland, bestuurders en raadsleden van de zes gemeenten, cliënten- en adviesraden en mensen die werkzaam zijn in het sociaal domein. Met hen is gekeken naar de *Ervaringen*, de gewenste *Verbeteringen* en de mogelijkheden om te *Innoveren* in het sociaal domein; de zogenaamde EVI-aanpak. De laatste stap in dit proces betrof het formele inspraaktraject in de maanden oktober-november. Met al deze input is in samenspraak de nu voorliggende Toekomstagenda ontwikkeld.

In de Toekomstagenda – waarin de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet integraal zijn benaderd – staat beschreven hoe gemeenten willen dat de regio Maastricht-Heuvelland er op sociaal gebied uitziet in 2022. De ‘stip op de horizon’ is hiermee bepaald, maar de weg ernaartoe is op dit moment nog niet duidelijk. Daarom wordt in voorliggend document (enkel) beschreven op welke manier de regio de transformatie van het sociaal domein in de jaren 2016-2018 wil vormgeven en welke actieve rol gemeenten zien voor inwoners, maatschappelijke partners en henzelf.

De Toekomstagenda geeft hiermee een beeld van de opgave voor de komende drie jaren en de doelen en concrete resultaten die onze inwoners op 31 december 2018 zullen merken. De realisatie van deze doelen kan overigens in de zes gemeenten en zelfs in de diverse buurten, kernen en dorpen, verschillen. We sluiten namelijk aan bij wat er leeft op lokaal niveau en de energie en kracht die ter plekke aanwezig is. Daarbij zoeken we elkaar op en leggen we zoveel mogelijk verbindingen tussen burgers, informele en professionele organisaties en gemeenten, zodat we van elkaar kunnen leren.

Het betreft hier een (transformatie)proces dat reeds eerder in gang is gezet en dat ook de komende jaren nog veel inzet en energie zal vergen. Het voorliggende document kent daarmee ook geen grote nieuwe beelden, maar de veranderopgave heeft vanwege het doorlopen proces meer draagvlak en energie gegenereerd.



3. Argumenten

Rode draad

We zetten de mens centraal. We werken vanuit de leefwereld van onze inwoners en niet vanuit de wetten, regels en procedures. Dit is de rode draad in de Toekomstagenda 2022. Dit betekent dat we bij de uitwerking van beleid en de ontwikkeling van de uitvoering luisteren naar ervaringsdeskundigen. En dat we gezinnen/huishoudens eigenaar laten zijn van hun eigen integrale ontwikkelingsplan. En ook dat we de samenleving meer ruimte geven om initiatieven te ontplooiën. Onze beleidsmonitor 3D gaat inzicht bieden in de effectiviteit van de ondersteuning en dus de daadwerkelijke groei in zelfredzaamheid en participatie van mensen. Wij koersen hierbij op “meer met minder”, meer zelfredzaamheid en meer participatie binnen het beschikbare budget (outcome-criterium) .

Doelen

De Toekomstagenda 2022 is gebaseerd op vier doelen:

1. Versterken van de individuele eigen kracht in de samenleving.
2. Versterken van de collectieve eigen kracht in de samenleving.
3. De burger en zijn directe omgeving staan centraal, niet het systeem.
4. We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.

Ten eerste versterken we de individuele kracht in de samenleving. Dat doen we door in te zetten op preventie die met ervaringsdeskundigen wordt opgepakt. We zorgen ervoor dat signalen uit iemands omgeving adequaat opgepakt worden waardoor (escalatie van) problemen voorkomen worden. We ondersteunen mantelzorgers zodat zij de zorg voor hun naaste volhouden. We maken langer thuis wonen mogelijk. En mensen die nog economisch niet zelfstandig zijn, begeleiden wij naar werk en persoonlijke ontwikkeling.

Ten tweede versterken we de collectieve kracht in de samenleving. De collectieve kracht van een buurt is gebaseerd op vrijwillige inzet. Daarom omarmen en ondersteunen we burgerinitiatieven voor algemene voorzieningen in buurten, kernen en dorpen. Buurtinitiatieven die succesvol zijn, zijn



gestart door inwoners zelf en worden uitgevoerd door mensen die het initiatief - vanuit hun eigen talenten en mogelijkheden - mee ontwikkeld hebben. We stimuleren vrijwillige inzet en waarderen vrijwilligers. Vrijwilligersinitiatieven brengen op een natuurlijke manier teweeg dat mensen naar elkaar omkijken. En deze initiatieven zorgen voor het unieke 'DNA' van onze gemeente, kern, de buurt omdat ze ontstaan zijn vanuit de energie van onze eigen inwoners en niet vanuit blauwdrukken.

Ten derde stellen we in onze samenleving de burger en zijn directe omgeving centraal. En niet het systeem. Dat betekent dat bij de toegang tot hulp en ondersteuning voor huishoudens met een meervoudig ondersteuningsvraagstuk zo snel mogelijk een overzicht wordt geproduceerd van de situatie, ongeacht uit welke wetten ondersteuning nodig is. Daardoor ondervinden burgers bij hun ondersteuning geen hinder van de schotten tussen de uitvoering van verschillende wetten en gemeentelijke regelgeving. Het (zelf) maken van één plan geeft de belanghebbenden inzicht in hun mogelijkheden en problemen. Het stelt ze in staat – al dan niet met professionele ondersteuning – de regie te nemen en oplossingen te bedenken en te organiseren. Het beste plan is niet een plan waarin per definitie alle leefgebieden tegelijk worden aangepakt, maar een plan waarover mensen zelf regie kunnen voeren, omdat ze het begrijpen.

Verder is het van belang dat er per gemeente één centrale toegang is voor de meeste vormen van hulp en ondersteuning. Dat betekent tenminste dat we de uitvoering gebiedsgericht vormgeven en dat de sleutelfiguren in elk buurtnetwerk weten wie bij de gemeente de vaste contactpersonen zijn. De fysieke uitwerking kan per gemeente/buurt/kern verschillen. Ook wordt de professionele dienstverlening in het sociaal domein vernieuwd, zodat professionals weer het gevoel krijgen met de essentie van zorg en ondersteuning bezig te kunnen zijn en minder met protocollen en regels.

Tot slot blijven we mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben. Ook voor die mensen zien, ontwikkelen en vinden we innovatie in de dienstverlening, waardoor de ondersteuning op maat en passend bij de behoeften van de betreffende inwoner en zijn/haar omgeving vorm krijgt. We continueren de ondersteuning van de meest kwetsbaren en garanderen de kwaliteit van de ondersteuning.



4. Alternatieven.

De Toekomstagenda is het resultaat van een intensief samenspraaktraject met inwoners, bestuurders en raadsleden van zes gemeenten, van cliënten- en adviesraden en mensen werkzaam in het sociaal domein. Met hun input is in gezamenlijkheid de Toekomstagenda ontwikkeld, via co-creatie en draagvlak aan de voorkant van het proces. Om deze reden is er geen alternatief voor dit proces en voor dit product.

5. Financiën.

Uitgangspunt bij het opstellen van de Toekomstagenda is dat de voorgestelde aanpak structureel binnen de beschikbare budgetten wordt uitgevoerd. De vertaling op jaarbasis vindt zijn beslag in de gemeentebegroting.

Nu de Toekomstagenda een integraal 3D-document is, is het een logische ontwikkeling om deze integraliteit ook toe te passen in de financiën. De komende periode wordt daarom gebruikt om te komen tot dit integrale 3D-budget

6. Vervolg.

Het Actieplan

De concrete uitwerking van hetgeen bepaald is in de Toekomstagenda, wordt opgenomen in een onderliggend *Actieplan*, dat in een later stadium door het college wordt vastgesteld. Externe partijen (met name cliëntenraden) hebben veel belangstelling getoond voor deze nadere uitwerking. Zij worden dan ook actief betrokken bij het opstellen van dit Actieplan. Insprekende partijen vragen ons hierbij zorgvuldigheid vóór snelheid te laten gaan, zodat wij voor het opstellen van het Actieplan voldoende tijd zullen nemen en daarbij ook alert zullen zijn op een goede prioritering en fasering van in te zetten acties. Begin 2016 starten wij – in samenspraak – met het opstellen van dit Actieplan.

7. Participatie

De zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland zijn opnieuw gezamenlijk opgetrokken in dit traject om te komen tot een Toekomstagenda 2022. Er is gekozen voor een nieuwe aanpak – de zogenaamde EVI-methodiek – welke uitgaat van co-creatie en draagvlak aan de voorkant van het proces. Gezien



de prominente rol van deze aanpak in het proces en de relevante uitkomsten van deze werkwijze, wordt in deze paragraaf nader ingegaan op deze methodiek.

Het transitiejaar 2015 is bestempeld als periode om te *ervaren*, te *verbeteren* en te *innoveren* (EVI). Daarom hebben we in de maanden maart t/m juli 2015 samen met inwoners (vertegenwoordigers vanuit advies- en cliëntenraden), onze eigen medewerkers, medewerkers van maatschappelijke partners, raadsleden en bestuurders gesprekken gevoerd over wat zij ervaren, belangrijk vinden voor verbetering en welke innovaties zij graag zouden zien. Zij hebben hiermee de Toekomstagenda 2022 mee ontwikkeld en mee geschreven.

EVI-panels

De panels bestaan uit vier doelgroepen die betrokken zijn bij de ontwikkeling en uitvoering binnen het sociaal domein. Het gaat hierbij om de onderstaande groepen:

1. Inspraak- en adviesorganen; inspraakpanel
2. Uitvoerenden bij gemeenten, re-integratiebedrijven, (zorg)instellingen, etc.; uitvoeringspanels
3. Portefeuillehouders en directeurs Sociaal Domein; podi-panel
4. Gemeenteraden Maastricht-Heuvelland; raadspanel

Elk panel heeft in de sessies dezelfde (3) stappen doorlopen. De uitkomsten van de verschillende sessies zijn vastgelegd in verslagen, presentaties en andere documenten en kunnen door alle partijen worden geraadpleegd op onze website van het Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland (www.sociaaldomein-maastricht-heuvelland.nl).

Daarnaast zijn in de EVI-panels de belangrijkste thema's benoemd voor de transformatie in Maastricht-Heuvelland. Dit zijn (in willekeurige volgorde):

1. Preventie en vroegsignalering
2. Werk, armoede en inkomen
3. Cliënt- en mantelzorgondersteuning
4. Informele zorg
5. Voorzieningen in de buurt, gekoppeld aan burgerkracht
6. Algemene en individuele voorzieningen



7. Kanteling en innovatie
8. Koppeling van de verschillende wetten
9. Zorg en ondersteuning, thuis en in de buurt

De belangrijkste thema's en de suggesties voor verbeteringen en innovaties, zijn de basis geweest voor het bepalen van onze inzet voor de periode 2016-2018. In de Toekomstagenda komen deze thema's dan ook terug in de uitwerking van de doelen en in de resultaten die we op 31 december 2018 bereikt willen hebben.

Inspraak

Op 22 oktober 2015 heeft het college – samen met de colleges van de heuvellandgemeenten – de concept-Toekomstagenda vrijgegeven voor formele inspraak. Wij ontvingen van een groot aantal adviesorganen en partijen een reactie. Zij hebben hiermee wederom een grote klus geklaard, waarvoor de colleges hen zeer erkentelijk zijn. De reacties laten ook de grote betrokkenheid zien in onze regio. Insprekers hebben zich moeite getroost om de gemeenten te voorzien van bruikbare praktische adviezen, suggesties voor de te volgen werkwijze, maar ook waarschuwingen voor passages die mogelijk verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd door de lezer. En door de tekstsuggesties is de Toekomstagenda die nu voorligt bovendien leesbaarder geworden. De inspraakreacties hebben evenwel niet geleid tot fundamentele wijzigingen in de Toekomstagenda (ten opzichte van de inspraakversie).

In bijgevoegd bundeldocument treft uw raad de geëvalueerde inspraakreacties aan ter kennisgeving. Deze inspraakreacties zijn tussen de zes gemeenten afgestemd. De vragen en opmerkingen vallen grofweg in vier categorieën uiteen:

- Vragen en opmerkingen die in de Toekomstagenda 2022 zijn verwerkt (Geel gearceerd in bijgevoegde geëvalueerde inspraakreacties);
- Vragen en opmerkingen die worden meegenomen in het vervolgproces, o.a. het Actieplan. (Groen gearceerd in bijgevoegde geëvalueerde inspraakreacties);
- Opmerkingen die niet zijn verwerkt of worden meegenomen;
- Opmerkingen die we voor kennisgeving aannemen.



Daarnaast is de Toekomstagenda op basis van voortschrijdend inzicht aangepast, in zoverre dat het college voorstelt om het moment waarop resultaten merkbaar moeten zijn, te verschuiven van 1 januari 2018 naar 31 december 2018. Deze aanpassing is eveneens opgenomen in de Toekomstagenda.

Gezien bovenstaande vragen wij uw raad de “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” vast te stellen

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,
De Secretaris, De Burgemeester,
P.J. Buijtels. J.M. Penn-te Strake.

Raadsvoorstel



Bijlage 1.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 15 december 2015, organisatieonderdeel BO Sociaal, no. 2015-43186;

gelet op: Wmo 2015, Participatiewet en Jeugdwet

BESLUIT:

1. De “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de geëvalueerde inspraakreacties op de “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022”
3. De einddatum van de vigerende beleidsplannen Wmo en Participatiewet te stellen op de datum dat de “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” wordt vastgesteld.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 19 januari 2016.

de griffier,

de voorzitter,

Raadsbesluit



Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022

Merkbare resultaten per 31 december 2018

Sociaal Domein *Maastricht-Heuvelland*

Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022

Merkbare resultaten per 31 december 2018

Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022

Voorwoord

Met gepaste trots bieden wij u hierbij de Toekomstagenda 2022 aan. Dit stuk is het resultaat van een intensief samenspraaktraject dat we de afgelopen maanden hebben doorlopen met ruim 175 mensen: inwoners van Maastricht-Heuvelland, bestuurders en raadsleden van de zes gemeenten, cliënten- en adviesraden en mensen die werkzaam zijn in het sociaal domein. Met hen hebben we gekeken naar de Ervaringen, de gewenste Verbeteringen en de mogelijkheden om te Innoveren in het sociaal domein, de zogenaamde EVI-aanpak.

In dit stuk kunt u lezen hoe wij willen dat onze regio op sociaal gebied er in 2022 uit ziet. Ook beschrijven wij op welke manier onze gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland de transformatie van het sociaal domein in 2016 en 2017 willen faciliteren en welke actieve rol wij zien voor inwoners, maatschappelijke partners en onszelf. Daarbij beseffen wij dat dit een proces is dat niet van vandaag op morgen is gerealiseerd, maar dat het belangrijk is om deze veranderopgave vanaf vandaag nog meer kracht te geven door het creëren van aanvullende randvoorwaarden voor de nieuwe manier van werken.

Het stuk geeft u een beeld van de opgave voor de komende jaren, de doelen die wij - gemeenten samen met betrokken partners in de samenleving – nastreven en de concrete resultaten waar onze inwoners op 31 december 2018 iets van zullen merken. Hoe wij deze doelen realiseren kan in de zes gemeenten en zelfs in de diverse buurten, kernen en dorpen, verschillen. We sluiten aan bij wat er leeft op lokaal niveau en de kracht die ter plekke aanwezig is. Daarbij zoeken we elkaar op en leggen we zoveel mogelijk verbindingen tussen burgers, informele en professionele organisaties en gemeenten, zodat we van elkaar kunnen leren.

Wij benadrukken dat dit een proces is dat voortdurend vraagt om de evaluatie van het Ervaren en om continu Verbeteren en Innoveren. Het is dus geen statisch verhaal, maar krijgt de komende tijd verder vorm en wordt in samenspraak doorontwikkeld.

De EVI-aanpak wordt dit najaar met de deelnemers geëvalueerd. In de toekomst willen we blijven werken met vormen van samenspraak.

Wij zijn erg blij met de actieve rol die inwoners en professionals hebben vervuld en zien daarin de bevestiging dat we onze regio samen ontwikkelen. We willen hen op deze plek hartelijk bedanken voor hun constructieve en inspirerende bijdrage. We hopen de komende jaren met nog meer mensen op deze manier samen te werken.

De portefeuillehouders Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland

Leven in Maastricht-Heuvelland in 2022 ¹

Het jaar 2022 lijkt nog ver weg, maar voor je het beseft is het zover. We hebben een droom voor de mensen in onze regio. We willen dat in 2022 iedere inwoner in Maastricht-Heuvelland zich onderdeel voelt van een sociaal netwerk. Dat hij weet dat hij niet alleen is en een beroep kan doen op mensen in zijn omgeving. Andersom kan de omgeving om zijn raad, hulp, ondersteuning vragen en die geeft hij graag. Want hij hoort erbij.

Onze jonge inwoners gaan naar school en werken vanuit hun talenten aan hun ontwikkeling. De volwassen inwoners zijn zoveel mogelijk economisch zelfstandig en werken naar vermogen. Of ze zijn met pensioen en veelal vrijwillig actief. Met hun werk betekenen ze iets voor hun directe omgeving en voor onze (netwerk)samenleving; daarmee voegen ze waarde toe. Dat wordt beloond, ook als het geen reguliere baan is, maar bijvoorbeeld de inzet voor familie, vrienden of burens. De grens tussen betaalde en onbetaalde inzet kan veel minder scherp getrokken worden. Met een sterke netwerksamenleving kunnen mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen. Een sterke netwerksamenleving betekent ook dat mensen voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, gezien worden, ondersteuning krijgen en erbij horen.

In 2022 zijn niet langer de producten, diensten, protocollen en regels van 'het systeem' leidend, maar het denken in oplossingen. Bewoners hebben zeggenschap over hun eigen oplossingen. Professionals hebben ruimte om waar nodig ondersteuning te bieden op maat. Daarbij staan de mens en het gezin waarin iemand opgroeit centraal. Mensen bepalen zelf hun eigen doelen en de mensen die dat (tijdelijk) niet kunnen en/of niet voor zichzelf kunnen zorgen, kunnen rekenen op de gemeente. Daarbij is het essentieel dat de relatie tussen de professional en de inwoner/familie goed is en de inwoner geen klant meer is, maar een mens die de regie heeft bij het stuk voor stuk aanpakken van zijn eigen problemen – met ondersteuning waar nodig – waardoor hij in een positieve spiraal terecht komt en groeit. De gemeente vertrouwt hierbij op en luistert naar haar inwoners. Ze verbindt partijen en handelt vanuit wat onze inwoners willen bereiken.

Misschien is 2022 al zo dichtbij dat we onze droom niet volledig waar kunnen maken in die korte tijd. Maar dat houdt ons niet tegen om mee te gaan met de stroom die in de samenleving al lang op gang gekomen is. We zien bewegingen ontstaan waar inwoners de krachten bundelen om de menselijke maat terug te brengen in zorg en welzijn, onderwijs, werk en het beheer van de directe omgeving. We zien in Maastricht-Heuvelland tal van initiatieven waar mensen het heft in eigen hand nemen om hun buurt, dorp of kern leefbaar te maken en iets te betekenen voor hun medemensen. We sluiten aan bij deze beweging, waarbij we de vragen, mogelijkheden, behoeften, waardering en tevredenheid van de inwoners in onze regio centraal stellen.

¹ Voor de uitwerking van deze droom hebben we voor het jaar 2022 gekozen. Dit, omdat een termijn van 7 jaar lang genoeg is om vernieuwing in gang te zetten, maar dit niet te ver in de toekomst ligt.

1. INLEIDING

*De huidige samenleving ontwikkelt zich meer en meer in een zogenaamde netwerksamenleving *2. Mensen zitten van oudsher allemaal al in netwerken (familie, vrienden, werk, verenigingen, gedeelde interesses), maar met de komst van internet hebben ze een eigen kanaal of platform gekregen om met elkaar in gesprek te gaan. Dit zorgt ervoor dat de hedendaagse communicatie steeds meer digitaal plaatsvindt. Sociale verbanden beperken zich niet langer tot bekende partijen. Via online netwerken kunnen nieuwe verbindingen gelegd worden en is communicatie met de hele wereld mogelijk.*

Tegelijkertijd is er sprake van individualisering. Bovendien zijn er mensen die ongewild in een isolement leven en eenzaam zijn. Dit speelt met name bij de groep die onvoldoende contact heeft met familie, vrienden, enz. en last heeft van de terugloop van traditionele verbanden als verenigingen of sterk verbonden buurten en bij mensen die onvoldoende aangehaakt zijn op het internet en de sociale media. Zij hebben ondersteuning nodig bij het onderhouden en doorontwikkelen van hun sociale netwerken.*

Om ondersteuning, zorg en participatie in goede banen te leiden, heeft de overheid complexe systemen gebouwd. Dit heeft ertoe bijgedragen dat in het denken en handelen van de overheid de systemen leidend zijn geworden. Vanuit het 'systeemdenken' heeft de overheid geprobeerd overzicht te creëren en zaken zoveel mogelijk op te splitsen in stukjes en standaardoplossingen. Hierdoor is een wirwar aan regels, wetten, voorzieningen en instanties ontstaan. De overheid houdt daardoor wellicht meer overzicht, maar gewone mensen zien vaak door de bomen het bos niet meer. Het standaardiseren van oplossingen heeft gezorgd voor een kloof tussen de vraag van mensen en de oplossingen die het systeem te bieden heeft.

*Doel van de drie decentralisaties**

Het doel van de decentralisaties van de Wmo 2015, de Participatiewet en de Jeugdwet, is (zo zelfstandig mogelijke) deelname aan de samenleving voor iedereen mogelijk te maken. Wanneer iemand ondersteuning nodig heeft, gebeurt dit op maat, vanuit het perspectief van het huishouden waar deze inwoner toe behoort. De regie blijft bij de inwoner zelf en/of de directe omgeving, tenzij dit niet mogelijk is. Daarbij wordt het systeemdenken vanuit de verschillende beleidskaders, wet- en regelgeving losgelaten.

De transformatie is het proces dat:

- *erop gericht is om iedereen in de samenleving ongeacht leeftijd, afkomst, sociale omstandigheden of beperking in staat te stellen mee te doen;*
- *uitgaat van de kracht van mensen en de mens centraal zet op het moment dat deze niet (geheel) in staat is om zelfstandig deel te nemen aan de samenleving;*
- *gebaseerd is op het verbinden van en het vertrouwen op de kwaliteiten van inwoners en professionals. Dit vraagt om een beduidende vermindering van bureaucratie.*

Onze droom voor de inwoners van Maastricht-Heuvelland in 2022, zoals verwoord op pagina 2, hebben we vertaald in een beleidsmatige ambitie voor 2022:

Ambities voor 2022

In 2022 kunnen de inwoners van Maastricht-Heuvelland gezond en veilig opgroeien en oud worden, hun talenten blijvend ontwikkelen en naar vermogen meedoen in onze samenleving. Ze zijn zo veel mogelijk zelfredzaam en voelen zich bij elkaar betrokken. Onze regio biedt de mogelijkheden aan haar inwoners om collectief en individueel tot ontplooiing te komen, zodat haast iedereen zodra hij/zij volwassen is in zijn/haar eigen onderhoud en inkomen kan voorzien.

Om deze ambitie waar te maken, is het noodzakelijk dat wij – net zoals de inwoners en de maatschappelijke organisaties – onze rol, onze werkwijze, ons gedrag en onze verantwoordelijkheid opnieuw vorm geven. Als overheid werken we aan het ondersteunen van onze inwoners bij het maken van een goede analyse van de vraag en gaan we samen met hen op zoek naar passende antwoorden. De tijd van reguleren en controleren is voorbij. Net zoals de tijd van claimgedrag en aanbod gerichte dienstverlening voorbij is. Inwoners zullen merken dat er geen recht meer is op voorzieningen op basis van standaard beslisbomen, maar dat zij op basis van hun persoonlijke situatie, de ondersteuning krijgen die nodig is voor het versterken van hun eigen

*2 In paragraaf 6 is een begrippenlijst opgenomen. De woorden waar een * achter staat worden in deze begrippenlijst uitgelegd.*

kracht. Gemeentelijke medewerkers zullen zich – nog meer dan nu het geval is – moeten verplaatsen in de specifieke situatie van de burger en onderzoeken welke eigen kracht reëel aanwezig is en waar ondersteuning noodzakelijk is. Het “recht” op ondersteuning ontstaat dus door de noodzaak. Daarbij is het belangrijk dat actief wordt gecheckt of de geboden ondersteuning ook effectief blijkt in de praktijk. Ook maatschappelijke organisaties moeten hun dienstverlening innoveren en daarbij uitgaan van de eigen regie* van mensen en hun omgeving in plaats van het overnemen van de regie. Voor mensen voor wie eigen regie voeren niet mogelijk is, blijft de gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van het vangnet waardoor zij zo veel als mogelijk en naar vermogen mee kunnen doen aan de samenleving.*

2. RUIM EEN HALF JAAR ONDERWEG

Op 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor de jeugdzorg ³ (Jeugdwet), zijn veel taken uit de AWBZ naar de gemeenten overgeheveld (Wmo 2015) en zijn drie regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt gebundeld (Participatiewet): de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wajong voor tijdelijk en deels arbeidsongeschikten en de Wet Werk en Bijstand ⁴. Voor al die nieuwe taken krijgen gemeenten veel minder geld dan er voorheen voor werd uitgetrokken. De bezuinigingen verhogen de urgentie om de dienstverlening in het sociaal domein opnieuw vorm te geven en te laten aansluiten bij de transformatie van de samenleving die al eerder gestart is. Daarbij staat niet meer de kracht van de markt centraal, maar de kracht van de samenleving. Het leveren van maatwerk, gericht op het versterken van de positie van onze inwoners zal uiteindelijk leiden tot besparingen. De transformatie van de samenleving vraagt van ons als gemeenten dat we ruimte maken voor initiatieven en experimenten die gericht zijn op burgerkracht* en werkwijzen die aansluiten op wat mensen met een ondersteuningsbehoefte zelf al kunnen, graag willen en nodig hebben. We willen inwoners en professionals uitnodigen om met zulke initiatieven en experimenten te komen en deze waarderen, stimuleren, faciliteren en verbinden.*

³ Het beleidsplan jeugd is op Zuid-Limburgse schaal vastgesteld en loopt tot 1-1-2018. Bij de uitwerking van de toekomstagenda worden dit meegenomen.

⁴ Op 1 augustus 2014 is de wet passend onderwijs ingevoerd. Hier is het onderwijs verantwoordelijk voor, maar deze wet past bij de beweging van het transformatieproces: niet het systeem is leidend, maar de mogelijkheden van een kind.

2.1 *Bredere context van de transformatie*

Wanneer we de mens centraal stellen, is het logisch dat we kijken naar de bredere context waarbinnen de transformatie tot stand komt. Het gaat dan onder meer om het verbinden van de beleidskaders Wmo, Participatiewet en Jeugdwet onderling en met beleidskaders voor volksgezondheid, vrijwilligerswerk, passend onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling. Maar bijvoorbeeld ook met thema's als armoedebestrijding, sporten en bewegen, verenigingen en het gemeenschapsleven.

Volksgezondheid

Er bestaat een duidelijke relatie, een inhoudelijke aansluiting en soms overlap tussen de zorgtaken uit de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en de doelstellingen van bijvoorbeeld de Wmo. De WPG regelt vooral het preventiebeleid gericht op een gezonde leefstijl en versterking van de positieve gezondheid ⁵. Het beleid dat we als gemeenten op het gebied van de WPG voeren en de afspraken die we in dat kader maken met maatschappelijke partners moeten daarom in samenhang gezien worden met de doelen van het transformatieproces.

Stimuleren van vrijwilligerswerk

Vrijwilligers dragen bij aan de ondersteuning van mensen in het normale leven, los van indicaties, protocollen en bureaucratische regels. Ze leveren een grote bijdrage aan de kwaliteit van leven van onze inwoners. Vrijwillige inzet vervangt niet het werk van professionals. Vrijwilligers doen vaak werk dat anders niet zou gebeuren. Onder meer beleid vanuit de Participatiewet kan aan de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers een enorme impuls geven. Denk hierbij aan mensen die diensten willen aanbieden of zorgen voor een ander vanuit een uitkeringssituatie. Het beleid op het gebied van werk en inkomen moet zo zijn vormgegeven dat dit een versterkend effect heeft op de participatie en burgerkracht van onze inwoners. Bijvoorbeeld door bij het al of niet verplicht stellen van een tegenprestatie er rekening mee te houden dat inwoners vrijwilligerswerk doen of mantelzorg leveren.

⁵ Dr. Machteld Huber definieert positieve gezondheid als het vermogen van mensen om zich aan te passen aan de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven en de mate waarin ze in staat zijn om regie te voeren over hun eigen leven.

Ruimtelijke ontwikkeling: woningbouw en inrichting openbare ruimte

De Wmo heeft als doel betere en thuis nabije ondersteuning te organiseren zodat burgers langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en meer kunnen mee doen in de maatschappij. Langer zelfstandig thuis wonen mogelijk maken, vraagt om voldoende senioren- en levensloopbestendige woningen. Ook een openbare ruimte die makkelijk toegankelijk is voor mensen met een beperking is belangrijk. Een urgentie die er al was, maar van groter belang wordt door de ingezette extramuralisatie. Langer zelfstandig thuis wonen, vraagt mogelijk om noodvoorzieningen voor als thuis blijven wonen tijdelijk niet lukt.*

Om langer zelfstandig thuis wonen mogelijk te maken, is ook de inrichting van onze fysieke omgeving een aandachtspunt. Daarbij is het elkaar goed kunnen ontmoeten (op wijk – dorps- kernniveau) belangrijk voor inwoners. Door de extramuralisatie komen onder meer verzorgingshuizen op termijn leeg te staan. Het is in ieders belang in gesprek te gaan/blijven met de (grote) zorginstellingen in onze regio over de herbestemming van dit maatschappelijk vastgoed.

Armoedebestrijding

Armoede is ingrijpend van invloed op het gehele sociale domein, omdat het nu eenmaal verder reikt dan alleen maar een tekort aan inkomen. Armoede is significant van invloed op leefstijl, zelf oplossend vermogen en het gezondheidsniveau. Het is daarom een belangrijk thema in de transformatie. Voor onze inwoners is het van belang dat integrale zorg geboden wordt. Vooral inwoners in de opvang en beschermd wonen hebben problemen op meerdere, zo niet alle, leefgebieden. Door armoede aan te pakken kunnen kwetsbare burgers gestimuleerd worden tot maatschappelijke participatie. Daarnaast heeft dit beleid een belangrijke preventieve component, onder andere op het gebied van schulden. En juist dankzij preventie en vroegsignalering van problemen kan de instroom in de maatschappelijke opvang worden beperkt.*

Sporten en bewegen

Sporten en bewegen heeft een positief effect op een aantal terreinen: het zorgt voor een gezonde levensstijl en daarmee heeft het op langere termijn een preventief effect. Een ander aspect van sport en bewegen is het sociale contact; het versterkt iemands sociale netwerk. Veel vrijwilligers zijn actief in het sportverenigingsleven. We willen bereiken dat meer mensen (met en zonder beperking) zoveel mogelijk 'normaal' mee kunnen doen en deel kunnen nemen aan het 'reguliere' aanbod van sportclubs.

Verenigingen en gemeenschapsleven

Verenigingen en gemeenschapsleven leveren een belangrijke bijdrage aan sociale samenhang en leefbaarheid in onze regio en aan de bestrijding van eenzaamheid. Onze gemeenten kennen bovendien de nodige verenigingen die op zorg en ondersteuning van kwetsbare burgers gericht zijn. Hier liggen nog kansen. We willen bereiken dat meer mensen (met en zonder beperking) zoveel mogelijk ‘normaal’ mee kunnen doen en deel kunnen nemen aan het ‘reguliere’ aanbod van verenigingen en aan andere vrijetijdsactiviteiten in de buurt.

Passend onderwijs

Sinds 1 augustus 2014 zijn scholen ervoor verantwoordelijk dat alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, een goede onderwijsplek krijgen. Daarvoor werken reguliere en speciale scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden met als doel een zo passend mogelijk onderwijsprogramma voor alle leerlingen te bieden. Afstemming en samenwerking tussen onderwijs en gemeenten is zeer belangrijk. Gemeenten hebben namelijk ook andere taken die van belang zijn voor het realiseren van passend onderwijs, zoals de brede jeugdzorg, het leerlingenvervoer, onderwijs-huisvesting en leerplicht. Door goede afspraken te maken, kan ondersteuning vanuit de gedachte “één kind, één plan” worden gerealiseerd en wordt versnippering voorkomen.

2.2 Proces in 2015

Het eerste halfjaar van 2015 stond in het teken van het waarborgen van de continuïteit van zorg. Tegelijkertijd hebben we samen met inwoners (vertegenwoordigers vanuit advies- en cliëntenraden), onze eigen medewerkers, medewerkers van maatschappelijke partners, raadsleden en bestuurders gesprekken gevoerd over wat zij ervaren, belangrijk vinden voor verbetering en welke innovaties zij graag zouden zien. Deze gesprekken hebben we gevoerd in vier zogenaamde EVI (Ervaren, Verbeteren, Innoveren) panels. Uit deze EVI panels zijn de belangrijkste thema's gekomen voor de transformatie in Maastricht-Heuvelland.

Dit zijn (in willekeurige volgorde):

- 1. Preventie en vroegsignalering*
- 2. Werk, armoede en inkomen*
- 3. Cliënt- en mantelzorgondersteuning*
- 4. Informele zorg*
- 5. Voorzieningen in de buurt, gekoppeld aan burgerkracht*
- 6. Algemene* en individuele* voorzieningen*
- 7. Kanteling* en innovatie*
- 8. Koppeling van de verschillende wetten*
- 9. Zorg en ondersteuning, thuis en in de buurt*

De belangrijkste thema's en de suggesties voor verbeteringen en innovaties, zijn voor ons de basis geweest voor het bepalen van onze inzet voor de periode 2016-2017. In paragraaf 4 ziet u de thema's terugkomen in de uitwerking van de doelen en in de resultaten die we op 31 december 2018 bereikt willen hebben.

3. VASTGESTELDE KADERS

De zes gemeenteraden in Maastricht-Heuvelland hebben in 2014 de beleidskaders vastgesteld op basis waarvan ze de transformatie van het sociaal domein willen aanpakken (zie bijlage 1). Daarbij gaat het dan om de wijze waarop gemeenten hun burgers in staat willen stellen om naar vermogen mee te doen in de samenleving. Bij meedoen gaat het bijvoorbeeld om werken, het organiseren/uitvoeren van en deelnemen aan activiteiten en het onderhouden van sociale contacten. Wanneer een inwoner daar op eigen houtje niet toe in staat is, wordt ondersteuning georganiseerd langs vier dimensies: het versterken van de eigen kracht van mensen, de inzet van burgerkracht, het actief ondersteunen waar dat nodig is en het (tijdelijk) deels of volledig overnemen van de regie als het niet anders kan.

Mensen hebben graag de regie over hun eigen leven en hebben daar soms ondersteuning bij nodig. Wanneer mensen ondersteuning nodig hebben, zijn ouders, partners en familieleden vaak goed in staat de regie (mee) op te pakken. Dit geldt zowel voor fysieke als psychische beperkingen. Waar nodig wordt (professionele) ondersteuning van buiten het eigen netwerk ingeschakeld.

Om participatie en eigen (zorg)kracht mogelijk te maken, kwaliteit te kunnen leveren bij de ondersteuning ervan en deze ondersteuning ook nog betaalbaar te houden, is het noodzakelijk problemen in samenhang aan te pakken. Tot nog toe werd efficiency op organisatieniveau nagestreefd. In de toekomst willen we kwaliteitswinst boeken voor de burger (meer kwaliteit, betere resultaten) én de samenleving (meer kwaliteit met minder middelen) door problemen niet meer in deelproblemen op te knippen met voor elk deelprobleem een oplossing, maar ze in samenhang en vanuit het blikveld van de burger te benaderen. Daarmee blijven zowel probleem als oplossing de verantwoordelijkheid van de individuele mens of het gezin (en zijn omgeving) zelf. Het uitgangspunt blijft dat we met onze ondersteuning goed aansluiten op wat mensen zelf al kunnen en graag willen, zelfs wanneer de benodigde ondersteuning specialistisch is.

Feit blijft natuurlijk dat een deel van onze inwoners blijvend ondersteuning nodig heeft, omdat er geen sprake (meer) is van het kunnen nemen van eigen regie. Onze dienstverlening wordt zo eenvoudig mogelijk als passend bij de vraag ingericht en we maken onze werkwijze niet ingewikkelder dan nodig is. Hierbij hoort dat we steeds minder van onze inwoners zullen overnemen en deze insteek ook verwachten van onze maatschappelijke partners. Hoewel overnemen vaak werd gehanteerd als een eenvoudige snelle oplossing, blijkt deze op de lange termijn onvoldoende kwaliteit te leveren voor de betrokkenen. Overnemen wordt dus steeds meer teruggedrongen tot allerlaatste oplossingsrichting.



Het ondersteunen van inwoners bij het realiseren van oplossingen is een andere vorm van dienstverlening dan het oplossen van het probleem zelf (“zorgen dat” en niet langer “zorgen voor”) en vraagt anders kijken naar zowel het nieuwe als het bestaande beleid. Het realiseren van bestaanszekerheid is stap één en we richten onze ondersteuning waar nodig eerst daarop om een positieve spiraal in gang te zetten.

We verwachten dat, daar waar inwoners met elkaar vormen van zorg organiseren, mensen die in problemen dreigen te raken eerder geholpen zijn en minder snel in zware zorg terecht komen. We gaan er vanuit dat meer investeren in mantelzorgondersteuning op maat, leidt tot minder aanspraak op individuele voorzieningen. En we denken dat het investeren in laagdrempelige algemene ondersteuningsdiensten de behoefte aan zwaardere zorg kan verminderen. Zo kan het bijvoorbeeld effectiever zijn om meer te investeren in schoolvoorzieningen, waardoor minder jongeren hun school voortijdig verlaten of zelfs hulpverlening door een jeugdpsychiater nodig hebben. Of kan met intensieve opvoedbegeleiding in huis voorkomen worden dat een kind uit huis geplaatst wordt, terwijl tegelijkertijd gewerkt wordt aan het versterken van het huishouden van een gezin zelf. Meer investeren in informele zorg, kan dus leiden tot minder (langdurig) gebruik van individuele voorzieningen. Kwalitatief betere resultaten die ook nog financiële besparingen opleveren.

We willen bereiken dat we door nieuwe zorgconcepten van ondernemers, bedrijven en instellingen goedkopere en kwalitatief betere vormen van ondersteuning op maat voor onze inwoners krijgen. En we verwachten dat door sneller (mogelijke) multi-probleemsituaties in beeld te hebben, we effectievere en efficiëntere ondersteuning kunnen organiseren en kunnen voorkomen dat problemen (verder) escaleren.

Dat betekent dat we mensen – ook als ze veel problemen hebben – zelf in staat stellen inzicht te verkrijgen in hun problemen, de mogelijke oplossingen, de prioriteiten en het wenkend perspectief. Dat we voor de ondersteuning samen met de mensen kijken naar hun omgeving en, waar specialistische kennis nodig is, kiezen voor een maatwerk aanpak, zodat mensen zo snel mogelijk in een positieve spiraal terecht komen en stappen kunnen zetten om hun bestaanszekerheid te borgen. Pas dan kunnen zij de regie op hun leven daadwerkelijk op zich nemen en stappen zetten om hun eigen doelen te bereiken.

4. ONZE INZET VOOR 2016-2017

Onze ambitie voor 2022 willen we bereiken door allereerst de individuele en ten tweede de collectieve kracht in de samenleving te versterken en door in onze samenleving de burger en zijn directe omgeving centraal te stellen en niet het systeem. In 2016 en 2017 gaan we aan de slag met deze drie doelstellingen. We weten dat de transformatie niet in twee jaar voltooid is, maar zijn ervan overtuigd dat na twee jaar al een duidelijke verandering merkbaar is voor onze inwoners. Tot slot blijven we mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben. Ook voor die mensen zien we graag een innovatie in de dienstverlening, waardoor de ondersteuning op maat en passend bij de behoeften van de betreffende inwoner en zijn/haar omgeving vorm krijgt. Dit hebben we daarom als vierde doelstelling uitgewerkt.

Hieronder wordt per doelstelling aangegeven wat we gaan doen en wat onze inwoners hiervan gaan merken.

4.1 *De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt*

In de toekomst zullen we vaker vertrouwen op het vermogen van mensen om hun eigen problemen op te lossen. Dat zullen we stimuleren en dat verwachten we ook van onze inwoners. Als we meer verwachten van de zelfredzaamheid en de eigen omgeving van mensen zelf, is het van belang dat professionals niet alleen met elkaar samenwerken, maar vooral in toenemende mate met de (kwetsbare) burger zelf en de mensen om hem heen. Het is zeker geen vanzelfsprekendheid dat iedere inwoner de betrokkenheid en zelfwerkzaamheid toont die in de toekomst van hem of haar verwacht wordt. Bij het inventariseren van belemmeringen en oplossingsmogelijkheden zullen professionals actief moeten praten over de verwachtingen die ze hebben van de betrokkenheid van de mensen zelf.

Wat gaan we doen?

Om de individuele kracht in de samenleving te versterken zetten we in op zes resultaten:

1. Voorkomen dat mensen (meer) problemen ontwikkelen door een gerichte en samenhangende focus op preventie.

2. Door vroegsignalering leveren bijvoorbeeld leerkrachten, buren, familie en vrienden een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van problemen. Zij kunnen met zorgen en signalen in hun omgeving terecht.
3. Inwoners die economisch niet zelfstandig zijn, worden door ons begeleid op hun weg naar economische zelfstandigheid en persoonlijke ontwikkeling.
4. Mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning en worden zodanig ondersteund dat ze hun zorgtaken langer volhouden.
5. Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning bij hun zoektocht naar de voorwaarden waaronder ze mee kunnen doen aan de samenleving.
6. Inwoners kunnen (langer) zelfstandig (blijven) wonen.

4.1.1 Voorkomen dat mensen (meer) problemen ontwikkelen door een gerichte en samenhangende focus op preventie.

We beseffen dat preventie problemen kan voorkomen. We willen alle huidige preventieactiviteiten in onderlinge samenhang bekijken om te zien waar preventie verbeterd kan worden. Ook willen we – daar waar dit nog niet gebeurd is – onderzoeken voor welke doelgroepen preventieprogramma's effectief helpen in het voorkomen van problemen en het versterken van de eigen regie of het voorkomen dat mensen terugvallen in oude problemen. Uiteraard maken we gebruik van de resultaten van eerdere onderzoeken.

Bij de versterking van preventie en vroegsignalering zien we nadrukkelijk een rol voor onze inwoners. We zetten in op de ervaring en uitwisseling van informatie tussen mensen die in eenzelfde levensfase zitten (bijvoorbeeld jonge ouders), ervaringsdeskundigen (zoals mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt of partners van dementerende ouderen) en experts. We nodigen partijen uit om te komen met preventieactiviteiten die gericht zijn op het kunnen voeren van regie over het eigen leven.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- Door gemeenten gesubsidieerde preventieactiviteiten worden gebaseerd op kennis en ervaring van ervaringsdeskundigen, met andere woorden ze zijn vormgegeven vanuit het perspectief en de behoeften van de doelgroep.
- Er zijn preventieprogramma's die gericht zijn op het kunnen voeren van regie over het eigen leven.

4.1.2 Door vroegsignalering leveren bijvoorbeeld leerkrachten, buren, familie en vrienden een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van problemen. Zij kunnen met zorgen en signalen in hun omgeving terecht.

Ook voor vroegsignalering willen we burgerkracht mobiliseren. Daarvoor hoeven geen nieuwe instituten of systemen gebouwd te worden. We weten bijvoorbeeld dat bij verenigingen signalen binnen komen, maar dat men niet weet wat daarmee te doen of op welke manier men een medelid kan helpen wanneer deze behoefte heeft aan ondersteuning. Signalen worden vaak afgegeven bij huisartsen, leerkrachten, de pastoor of andere sleutelfiguren in een buurtnetwerk. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de sleutelfiguren van buurtnetwerken een persoonlijk (gebiedsgericht) aanspreekpunt hebben bij hun gemeente en dat zij deze contactpersoon leren kennen. Dat geeft ruimte om signalen af te geven. Er zal vertrouwen groeien wanneer mensen zien dat er adequaat en zorgvuldig met de signalen omgegaan wordt. Het vraagt om nabije, proactieve buurtnetwerken die zich richten op de meest kwetsbare groepen. We zetten daarom in op gebiedsgericht werken vanuit teams die vraag en aanbod van ondersteuning in samenhang bij elkaar brengen. Hoe deze teams vorm krijgen en waar ze fysiek gepositioneerd worden, kan per gemeente verschillen.*

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Onze inwoners weten de weg naar ondersteuning en zorg te vinden, of ze nu zorgvrager of sleutelfiguur in hun buurtnetwerk zijn. De ondersteuning en zorg is laagdrempelig en transparant te bereiken.*
- *De sleutelfiguren in elk buurtnetwerk kennen hun persoonlijke contactpersoon bij de gemeente en weten waarvoor ze bij hem/haar terecht kunnen.*
- *Inwoners hebben vertrouwen in de deskundige en laagdrempelig te benaderen gemeentelijke medewerkers, waardoor er daadwerkelijk signalen uit de buurt binnen komen.*
- *De acties die ondernomen worden naar aanleiding van de afgegeven signalen worden door onze inwoners als adequaat beoordeeld.*

4.1.3 Inwoners die economisch niet zelfstandig zijn, worden door ons begeleid op hun weg naar economische zelfstandigheid en persoonlijke ontwikkeling.

Het is van belang dat mensen zelf een inkomen verdienen. Daarvoor hebben ze werk nodig en een sociaal netwerk. De Work First aanpak die wij hanteren, versterkt beide en biedt mensen een optimale kans op verdere ontwikkeling. Bij de Work First aanpak krijgen mensen die zich bij de gemeente melden voor een uitkering voor levensonderhoud, primair te maken met werk; allereerst tijdens de zoektermijn, maar vooral ook in het verdere traject. In een reële werksituatie, zo veel mogelijk bij reguliere werkgevers, wordt samen met de betreffende inwoner bekeken welke ontwikkelingsmogelijkheden er zijn en welke stappen nodig zijn om (zo) regulier (mogelijk) werk te vinden. Wanneer werk (nog) niet mogelijk is, participeren mensen naar vermogen.*

Pas wanneer de bestaanszekerheid gegarandeerd is, ontstaat er ruimte voor verdere ontwikkeling en zijn mensen beter in staat te investeren in zichzelf en in hun omgeving. Door de EVI-deelnemers is dan ook uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor de bestrijding van armoede en het bieden van bestaanszekerheid. In dit kader zien de panels graag de mogelijkheden voor experimenten met een basisinkomen uitgewerkt.

Armoede is in onze optiek een complex maatschappelijk probleem dat vraagt om een integrale aanpak. Het fenomeen bestaat uit een combinatie van een (langdurig) laag inkomen, gebrek aan maatschappelijke deelname en belemmeringen op het gebied van onderwijs, huisvesting, gezondheidszorg, veiligheid etc. Maar ook overerving van problemen en de mate waarin iemand in staat is om met zijn problemen om te gaan, spelen een rol. Op basis van een armoedeonderzoek en -conferentie trachten we regiobreed zicht te krijgen op de doelgroep, de problematiek en de effectiviteit van de beschikbare (beleids)instrumenten. De uitkomsten vertalen we in een regionaal armoedeplan, waarbij oog is voor de overeenkomsten en verschillen tussen de Maas-tricht-Heuvellandgemeenten.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Onze inwoners (met en zonder arbeidsbeperking) werken of participeren naar vermogen, zodat ze economisch zelfstandig zijn/worden en ruimte krijgen voor verdere persoonlijke ontwikkeling.*
- *Inwoners die een uitkering voor levensonderhoud aanvragen en in staat zijn zelfstandig naar werk te zoeken, gaan eerst vier weken zelf actief op zoek naar werk.*
- *Als mensen (tijdelijk) afhankelijk zijn van inkomensondersteuning, is er een gedifferentieerd aanbod van werk ⁶ bij reguliere werkgevers en bij het Transferium Werk en Bijstand, van waaruit de ontwikkeling van de betreffende burger richting een reguliere baan vorm krijgt.*
- *Het aantal mensen dat op 31 december 2018 aan het werk is, is tenminste gelijk aan het aantal werkenden van voor de invoering van de Participatiewet.*
- *De eerste pilotresultaten van het Maastricht-Heuvelland alternatief voor beschut werk zijn bekend.*
- *Op 31-12-2018 zijn er evenveel werkplekken voor mensen met een beperking beschikbaar als nu in de sociale werkvoorziening.*
- *Onze inwoners met hoge zorgkosten en een laag inkomen kunnen bij de gemeente terecht voor informatie en advies over regelingen die hen hierin tegemoet komen, van zowel de gemeente als van andere instanties. Het pakket dat gemeenten hierbij aanbieden wordt lokaal bepaald en kan dus per gemeente verschillen.*
- *De eerste uitvoeringsresultaten van het (regionaal) armoedeplan zijn bekend.*
- *Er is onderzocht of en hoe een experiment met het basisinkomen kan worden uitgevoerd en welke mogelijkheden het Rijk hiervoor biedt. Als de uitkomsten van dit onderzoek positief zijn en een experiment gestart is, zijn de eerste resultaten bekend.*

4.1.4 Mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning en worden zodanig ondersteund dat ze hun zorgtaken langer volhouden.

Het ondersteunen van de informele zorg is door de EVI-deelnemers genoemd als relevant voor het versterken van de individuele eigen kracht. Informele ondersteuning en zorg heeft betrekking op al die mensen die van betekenis zijn voor een hulpvrager zonder daarvoor beroepsmatig te worden betaald. Informele ondersteuning en zorg is onder te verdelen in gebruikelijke zorg, zelfhulp, mantelzorg en ondersteuning en zorg door vrijwilligers.

⁶ Het betreft werk dat gedurende de inkomensondersteuning verricht wordt, geen reguliere aanstelling.

Mensen die als vanzelfsprekend voor hun naaste zorgen, zijn daarin vaak grenzeloos met als risico dat ze de zorg op enig moment niet meer kunnen volhouden. Wij bewonderen en waarderen de tomeloze inzet van deze familieleden, burens en vrienden en maken het graag mogelijk dat ze hun medemens zo lang mogelijk kunnen blijven ondersteunen. Daarnaast is de inzet van vrijwilligers (bijvoorbeeld maatjes, schuld-hulpmaatjes, buddy's) een belangrijk onderdeel van de informele ondersteuning. Wij vinden het van belang dat al deze informele zorgvrijwilligers een serieuze rol hebben in het totale pakket van zorg en ondersteuning. En dat er dus regelmatig afstemming is tussen professionele en informele ondersteuners. We hebben hiervoor een regionaal programma "Informele ondersteuning en zorg" opgesteld.

In het regionaal programma "Informele ondersteuning en zorg" zijn de belangrijkste vraagstukken uitgewerkt in vijf punten:

- 1. Het vergroten van het bewustzijn voor het thema "informele zorg"*
- 2. Meer burgerinitiatieven voor de versterking van mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers*
- 3. Meer mantelzorgers en vrijwilligers bereiken en passende ondersteuning bieden, waarbij jonge mantelzorgers een bijzondere positie innemen*
- 4. Meer erkenning en waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers*
- 5. Voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers*

Deze punten zijn voortgekomen uit een interactieve aanpak met mantelzorgers, zorgvrijwilligers, een aantal professionele organisaties en de cliënten- en adviesraden. Deze gaan we in de periode 2016-2017 uitvoeren.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- Mensen die informeel voor een ander zorgen, worden door de professionals betrokken bij de uitvoering van het (familie)ondersteuningsplan.*
- Mantelzorgers en mensen die informeel voor een ander zorgen weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning, voor lotgenotencontact en voor het aanvragen van (tijdelijke) respijtzorg.*
- Elke gemeente heeft een methode ontwikkeld voor het waarderen van de "eigen" mantelzorgers. We monitoren de mate waarin mantelzorgers zich daadwerkelijk gewaardeerd voelen, zodat we van elkaars ervaringen kunnen leren.*
- Er is een toekomstvisie voor de organisatie van mantelzorgondersteuning in onze regio.*

4.1.5 Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning wanneer ze die nodig hebben om mee te kunnen doen in de samenleving.

Naast de ondersteuning van mantelzorgers en zorgvrijwilligers, is de brede cliëntondersteuning een belangrijke pijler. Wij definiëren cliëntondersteuning als ondersteuning aan inwoners die beperkingen ervaren bij het deelnemen aan de samenleving. Het kan daarbij gaan om ambities, wensen en levensvragen van mensen die geconfronteerd worden met beperkingen (of die van hun kind of partner) en die een plek moeten leren geven in hun leven, maar ook om vragen en keuzes in relatie tot de toegang tot of het gebruik van voorzieningen in het sociale domein. De cliëntondersteuner functioneert als coach, neemt niet over, maar brengt de hulpvrager in positie zelf actie te ondernemen. Cliëntondersteuners zijn niet persé professionals, ook burens of familieleden of ervaringsdeskundige vrijwilligers kunnen als cliëntondersteuners functioneren. Zij helpen een inwoner met een ondersteuningsbehoefte bij het formuleren van de juiste vragen. Wij vinden het belangrijk om cliëntondersteuning te faciliteren.

Voor 2016 en 2017 maken we afspraken met MEE. De ervaringen die we onder andere samen met MEE opdoen, gebruiken we bij het voorbereiden van cliëntondersteuning vanaf 2018. Voor de invulling van cliëntondersteuning vanaf 2018 blijven we in gesprek met (lokale) cliëntvertegenwoordigers (en dienstverleners) en zoeken we de samenwerking met ervaringsdeskundigen. Samen met hen ontwikkelen we de vorm van cliëntondersteuning die het beste past bij de (lokale) invulling van het sociale domein. Voor 2016 en 2017 is de onafhankelijkheid, zichtbaarheid en bekendheid van cliëntondersteuning een belangrijk aandachtspunt.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Onze inwoners kunnen voor ondersteuning bij het formuleren van hun vragen en het maken van keuzes een beroep doen op cliëntondersteuning (door professionals of door ervaringsdeskundige vrijwilligers).*
- *Onze inwoners weten de weg naar cliëntondersteuning te vinden, bijvoorbeeld via het buurtnetwerk waar de cliëntondersteuner voor die buurt/dorp/kern bekend is.*
- *Er is adequate professionele ondersteuning waar inwoners, indien nodig, op terug kunnen vallen in hun contacten met de overheid en andere instanties.*

4.1.6 Inwoners kunnen (langer) zelfstandig (blijven) wonen.

Of mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen, wordt mede bepaald door hun positieve gezondheid: hun vermogen om zich aan te passen aan de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven en de mate waarin ze in staat zijn om regie te voeren over hun eigen leven. Wanneer iemand fysieke uitdagingen ervaart, kan hij zelfstandig blijven wonen mits de woning aangepast is aan de behoeften. Ouderdom komt vaak met beperkingen. Hierop kan geanticipeerd worden door levensloopbestendig te bouwen. Ook voor jongeren die vanuit een beschermde omgeving zelfstandig willen gaan wonen zijn specifieke woningen nodig.

Voor woningen in de sociale huursector maken we hierover afspraken met woningcorporaties. Het gaat echter niet alleen om de levensloopbestendigheid van huurwoningen, maar van de woningvoorraad als geheel. Er zijn immers gemeenten in onze regio die voor 80% koopwoningen hebben. Daarnaast gaat het bij langer zelfstandig wonen niet alleen om de fysieke aspecten in de woning, maar ook om de inrichting van de openbare ruimte, de fysieke infrastructuur en de aanwezigheid van zorg en ondersteuning, informeel dan wel formeel.

Wat hebben we op 31 december 2018 gerealiseerd?

- *Elke gemeente heeft de lokale opgave in beeld gebracht en gezamenlijk is er zicht op de bovenlokale aspecten.*
- *Een actieplan om inwoners (zowel ouderen, jongeren en andere doelgroepen (bijv. GGZ)) zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, wordt op lokale schaal uitgewerkt.*
- *In samenwerking met woningcorporaties zijn de mogelijkheden onderzocht om jongeren die zelfstandig willen gaan wonen vanuit een beschermende omgeving soepel te kunnen laten doorstromen.*

4.2 De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt

Het versterken van de collectieve eigen kracht in de samenleving, gaat over het mogelijk maken van burgerinitiatieven en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het gaat uit van wat mensen zelf willen en kunnen bijdragen aan hun (directe) omgeving.

Voor de realisatie van dit doel zijn in eerste instantie de inwoners van onze regio zelf aan zet. We ondersteunen ze eventueel bij het leggen van verbindingen met bedrijven en maatschappelijke organisaties.

In Maastricht-Heuvelland zijn tal van burgerinitiatieven bekend. Daaruit blijkt dat er heel wat kracht in onze regio aanwezig is. We maken werk van het onder de aandacht brengen en op praktische wijze waarderen van de mooie burgerinitiatieven die we al kennen. Door onderlinge uitwisselingen te faciliteren leggen we verbindingen en maken we doorontwikkeling mogelijk. We nodigen inwoners en bedrijven uit om te komen met goede ideeën en creëren vervolgens de ruimte voor de initiatiefnemers om deze ideeën te implementeren. We stimuleren en ondersteunen de vrijwillige inzet van onze inwoners. Alleen als we het echt nodig vinden, organiseren we zelf aanvullende algemene voorzieningen of stimuleren we dat partners of vrijwilligers dit doen.

Wat gaan we doen?

Om de collectieve kracht in onze samenleving te versterken zetten we in op twee punten:

- 1. We ondersteunen verschillende burgerinitiatieven voor algemene voorzieningen in buurten, kernen en dorpen.*
- 2. We betrekken onze inwoners bij het ontsluiten van informatie.*
- 3. Gemeenten stimuleren vrijwillige inzet.*

4.2.1 We ondersteunen verschillende burgerinitiatieven voor algemene voorzieningen in buurten, kernen en dorpen.

Algemene voorzieningen in buurten, kernen en dorpen kunnen voor veel mensen ondersteuning bieden bij het versterken van hun zelfredzaamheid en participatie. Er zijn in Maastricht-Heuvelland heel wat burgerinitiatieven bekend die als algemene voorziening kunnen worden aangemerkt. Denk bijvoorbeeld aan Coöperatie Blauwdorp, De Ketel (ontmoetingsruimte in Meerssen), Stichting Buurtbus, Hoeskamer Margraten, Kinderboerderij Daalhoeve en Gulpen-Witter Helpt en Vaals Helpt (waarin een klussendienst, scootmobiel- en rolstoelpool en strijkservice zijn ondergebracht). Deze initiatieven draaien vaak op enthousiaste vrijwilligers die op die manier van onschatbare waarde zijn voor hun directe omgeving. Wanneer algemene voorzieningen van mensen zelf zijn, plus goed bereikbaar en vindbaar, zullen mensen

hier gebruik van maken. Als gemeenten stimuleren we initiatieven, ondersteunen we ze waar nodig en verbinden we ze met andere initiatieven of organisaties. Dit doen we samen met inwoners, al dan niet georganiseerd.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Bij ondersteuningsaanvragen voor algemene voorzieningen (denk aan vergunningen, inzet maatschappelijk vastgoed, beschikbaar stellen openbaar groen) ervaren initiatiefnemers dat de gemeenten meedenken en het principe “ja, tenzij” hanteren.*
- *Wanneer burgerinitiatieven zich willen (door)ontwikkelen tot een algemene voorziening ondersteunen gemeenten dit actief.*
- *Gemeenten faciliteren burgerinitiatieven door verbindingen te leggen met andere organisaties of ondernemers en vergroten daarmee het netwerk van de initiatiefnemers. Dit kan leiden tot een Steunpunt voor Burgerinitiatieven van waaruit lokale ondernemers (vanuit het principe van maatschappelijk verantwoord ondernemen) vrijwilligers en burgerinitiatieven ondersteunen met diensten en/of professionalisering (in de vorm van training enz.).*

4.2.2 We betrekken onze inwoners bij het ontsluiten van informatie.

Eenvoudige, laagdrempelige en eenduidige informatie is één van de sleutels tot zelfregie. We kunnen niet ontkennen dat onze verzorgingsstaat een ingewikkeld en complex veld blijft. Als burger weet je vaak pas hoe het echt werkt, zodra je een beroep gedaan hebt op ondersteuning. Juist deze ervaringskennis onder inwoners – in het bijzonder “lotgenoten” – zou ingezet kunnen worden bij de ondersteuning van mensen.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Burgers worden gestimuleerd elkaar informatie te geven en klachten over processen, procedures, enz. met elkaar te delen.*
- *Informatie die centraal gevraagd wordt (in elk gebied hetzelfde), wordt centraal ontsloten via de websites van de gemeenten en is vormgegeven samen met ervaringsdeskundigen.*
- *De professionals in de lokale toegangsteams* hebben kennis van de algemene voorzieningen in de directe omgeving, en weten waar ze relevante wet- en regelgeving kunnen vinden.*
- *Aansluitend bij lokale initiatieven en bij de mogelijkheden van Google zijn er gebiedsgerichte, eigentijdse “sociale kaarten”, soms ontwikkeld met buurten.*

4.2.3 Gemeenten stimuleren vrijwillige inzet.

De collectieve kracht van een buurt is gebaseerd op vrijwillige inzet. We waarderen vrijwilligers en zien hun inzet als cement voor de samenleving. Vrijwilligers zetten zich vanuit hun eigen drijfveren in voor bijvoorbeeld hun buurt of vereniging. Dit brengt op een natuurlijke manier teweeg dat mensen naar elkaar omkijken. Buurtinitiatieven die succesvol zijn, zijn gestart door inwoners zelf en worden uitgevoerd door mensen die vanuit hun eigen talenten en mogelijkheden het initiatief mee ontwikkeld hebben.

We zien dat het beroep op vrijwilligers toeneemt. Hoewel steeds minder vrijwilligers zich aan verenigingen of vrijwilligersorganisaties verbinden, ontstaan er steeds meer groepen bewoners die zelfstandig actief worden op een bepaald thema. Het aantal vrijwilligers neemt niet af, maar verschuift naar andere initiatieven. We willen vrijwilligers de ruimte geven. Bijvoorbeeld door er alert op te zijn dat vrijwilligers hun werk kunnen uitvoeren, zonder teveel tegenwerking van allerlei regels. We willen de positie van vrijwilligers versterken zodat de vrijwillige inzet in een goede verhouding staat met professioneel uit te voeren taken. Daarbij is het nadrukkelijk niet de bedoeling professionele taken uit te laten voeren door vrijwilligers.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Elke gemeente heeft oog voor de knelpunten waar vrijwilligers bij hun initiatieven tegenaan lopen en heeft beleid gericht op de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties.*
- *Elke gemeente heeft een infrastructuur voor de ondersteuning en facilitering van vrijwillige inzet.*

4.3 *In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal, niet het systeem*

Als inwoners zelf organiseren, volgen ze niet de structuren en scheidslijnen die de huidige verzorgingsstaat karakteriseren. Een opdeling in kokers voor wonen, zorg, welzijn, werk en inkomen, mobiliteit en dergelijke doet zich in het dagelijks leven immers niet voor. Daar gelden veel sterker de onderlinge verwevenheid van problemen en capaciteiten. De formele, verticale structuren van de samenleving – lange tijd

ervaren als de enig mogelijke manier van organiseren – verliezen dan aan betekenis ten gunste van zoiets simpels als “het dagelijks leven”.

Wat gaan we doen?

Om de burger en zijn directe omgeving centraal te stellen in plaats van het systeem, zetten we in op vier resultaten:

- 1. Er wordt per huishouden met een meervoudig ondersteuningsvraagstuk één plan* gemaakt, ongeacht uit welke wetten ondersteuning nodig is.*
- 2. Er is per gemeente één centrale toegang voor de meeste vormen van hulp en ondersteuning. Deze is dicht bij mensen georganiseerd.*
- 3. De professionele dienstverlening in het sociaal domein wordt vernieuwd.*
- 4. Burgers ondervinden bij hun ondersteuning geen hinder van de schotten tussen de uitvoering van verschillende wetten en gemeentelijke regelgeving.*

4.3.1 Er wordt per huishouden met een meervoudig ondersteuningsvraagstuk één plan gemaakt, ongeacht uit welke wetten ondersteuning nodig is.

Bij de toegang tot hulp en ondersteuning voor huishoudens met een meervoudig ondersteuningsvraagstuk wordt zo snel mogelijk een overzicht geproduceerd van de situatie. Het (zelf) maken van één plan geeft de belanghebbenden inzicht in hun mogelijkheden en problemen en stelt ze in staat – al dan niet met professionele ondersteuning – de regie te nemen en oplossingen te bedenken en te organiseren. Het beste plan is niet een plan waarin alle leefgebieden tegelijk worden aangepakt, maar een plan waarover mensen zelf regie kunnen voeren, omdat ze het begrijpen.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- Er komt in onze regio een analyse van gezinnen waar veel hulpverleners komen voor een vereenvoudiging van de daar geboden hulp op aansturing van het gezin. Gezinnen maken een eigen plan. Dit plan geeft een overzicht van alle ervaren belemmeringen voor deelname aan de samenleving en de mogelijke oplossingsrichtingen die de betrokkenen zelf zien. In het plan is door het huishouden een prioritering aangebracht en aangegeven wat zij zelf en/of hun omgeving gaan oppakken.*
- Deze werkwijze wordt met een monitoronderzoek gevolgd waar deze gezinnen zelf bij betrokken zijn. De eerste kwalitatieve resultaten van en voor deze huishoudens zijn op 31 december 2018 inzichtelijk gemaakt, inclusief de financiële aspecten.*

4.3.2 Er is per gemeente één centrale toegang voor de meeste vormen van hulp en ondersteuning. Deze is dicht bij mensen georganiseerd.

De kanteling is de beweging van systeemdenken naar de mensgerichte benadering. Dat merken mensen bijvoorbeeld in de manier waarop de gemeente met ze meedenkt als ze een speeltuintje in de buurt willen realiseren. Of de manier waarop ze ondersteund worden wanneer ze hun eigen situatie niet meer overzien en daardoor in een negatieve spiraal terecht gekomen zijn. Ze merken het ook wanneer ze ergens aankloppen voor ondersteuning: elk “loket” is de goede plek om een vraag te stellen en op elke plek wordt naar een maatwerkoplossing toegewerkt. Nu kent het sociaal domein vanuit het verleden vele toegangen, bijvoorbeeld Jeugd, Wmo, Werk & Inkomen en Leerlingenvervoer. Daarnaast is er onder meer een Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Onderwijs, Bureau Leerplicht, Sociale Teams, Wijkservicepunten en Algemeen Maatschappelijk Werk. In al deze toegangen wordt verschillend gewerkt en hebben de medewerkers een specifieke opdracht, gericht op de specialiteit van de toegang.

We streven naar een vorm van centrale toegang, die dichtbij mensen kan worden georganiseerd. Dat kan zijn in de vorm van fysieke integrale teams in de buurt, maar ook gebiedsgericht werken vanuit een centraal team is mogelijk. Van belang is dat sleutelfiguren in buurtnetwerken vaste gebiedsgerichte contactpersonen hebben in de centrale toegang die ze regelmatig ontmoeten en die verankerd zijn in het lokale netwerk. De centrale toegang functioneert niet alleen als entree dicht bij mensen, maar tegelijkertijd als een centraal startpunt. Professionals verwijzen niet zelf door naar andere professionals als zij zelf een probleem niet kunnen oplossen, maar de doorverwijzing wordt geregeld in de centrale toegang. Dit om te voorkomen dat burgers van het kastje naar de muur gestuurd worden. Daarnaast wordt de backoffice vereenvoudigd waardoor onze inwoners snel en eenvoudig geholpen zijn.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Onze inwoners kunnen terecht bij de toegangsteams 7 die worden doorontwikkeld tot meer geïntegreerde teams. De mate waarin ze in 2018 al zijn doorontwikkeld tot een samenhangend geheel kan per gemeente verschillen.*

7 Op dit moment zijn dit de Sociale Teams, Wijkservicepunten, Algemeen Maatschappelijk Werk, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Onderwijs, Team Werk en Inkomen, Jeugdteam en Wmo-team, enz.

- *De diverse toegangsteams vormen samen de centrale toegang die per gemeente nabij de burger georganiseerd is. Dit nabij organiseren kan verschillend uitgewerkt worden en op maat per gemeente/buurt/kern/dorp worden ingericht.*
- *Ongeacht in welk toegangsteam een inwoner zijn of haar ondersteuningsvraag stelt, het betreffende huishouden ervaart dat samen met hen inzichtelijk wordt gemaakt hoe de situatie is, dat er met hen gewerkt wordt aan de problemen die zij als prioritair ervaren en dat zij daarbij ondersteuning op maat ontvangen.*
- *De medewerkers in de centrale toegang handelen omgevingsbewust en vanuit het perspectief van de inwoners.*
- *Vraagstukken over werk, inkomen en schuldhulpverlening worden in de toegangsteams behandeld. De daadwerkelijke afhandeling van een (uitkerings)aanvraag vindt plaats bij de sociale dienst conform de geldende wetgeving.*
- *De dienstverlening is zo eenvoudig mogelijk als passend bij de vraag en niet ingewikkelder dan nodig is. Mensen met een enkelvoudige vraag krijgen na een korte toets wel of geen individuele voorziening. Er wordt dan geen uitgebreid plan opgesteld.*

4.3.3 De professionele dienstverlening in het sociaal domein wordt vernieuwd.

Het innoveren van de dienstverlening in het sociaal domein is primair een verantwoordelijkheid van de aanbieders in het sociaal domein. Om innovatie te stimuleren nodigen wij beroepskrachten (al dan niet werkzaam voor bestaande organisaties) uit, om te komen met vernieuwende ideeën en concepten. We sturen aan op nieuwe verbindingen en samenwerking tussen verschillende partijen, zowel marktpartijen op het gebied van sociale dienstverlening als maatschappelijke organisaties. Dit doen we in ons regulier overleg met partners in het kader van het bestuurlijk aanbesteden ⁸, waarbij we ons richten op doelen en resultaten en de mate waarin de betrokken inwoners en hun omgeving tevreden zijn met de nieuwe maatwerkoplossingen die professionele instellingen leveren. Daarnaast stimuleren we voorlopers om nieuwe concepten te ontwikkelen en vernieuwende werkwijzen uit te proberen. Ook nieuwe dienstverleners worden uitgenodigd om hun (innovatieve) ideeën te presenteren.

⁸ *Het bestuurlijk aanbesteden is een aanpak waartoe we ons voor 3 jaar (2015-2017) gecommitteerd hebben. Voor de periode daarna zal onze inkooporganisatie een strategie ontwikkelen waarbij we ons blijven richten op doelen en resultaten en de mate waarin de betrokken inwoners en hun omgeving tevreden zijn met de nieuwe maatwerkoplossingen die professionele instellingen leveren.*

Door een innovatiebudget beschikbaar te stellen, worden gecontracteerde aanbieders gestimuleerd hun zorgverlening kritisch te bekijken en waar mogelijk te innoveren. De huidige manier van bestuurlijk aanbesteden biedt nieuwe partijen de kans om toe te treden met vernieuwende werkwijzen die aansluiten bij de samenhangende aanpak.

Als gemeenten zullen we experimenteerruimte creëren door strategisch opdrachtgeverschap. Strategisch opdrachtgeverschap is gericht op een gezamenlijk proces van gemeenten met aanbieders en inwoners. Het gaat over kaders stellen maar daarbinnen durven los laten en ruimte bieden, aan zowel inwoners als beroepskrachten en leveranciers. Niet in de valkuil trappen en optreden als handhaver en regelgever bij incidenten, maar flexibel, mensgericht en opbouwend reageren en leren van zaken die anders lopen dan verwacht.

De nieuwe werkwijze in het sociale domein heeft ook gevolgen voor ons eigen personeel. Scholing en doorontwikkeling zijn ook voor hen noodzakelijk.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *De bij de experimenten betrokken inwoners worden betrokken bij de monitoring en evaluatie.*
- *Resultaat (outcome) en ervaringen van de burgers die ondersteuning ontvangen, zijn bepalende parameters bij de evaluatie van experimenten en bij de beoordeling van het functioneren van de gecontracteerde aanbieder(s).*
- *Klantmanagers van de sociale dienst benaderen een casus niet vanuit de regels, maar op basis van de vraag en behoefte van de burger. Ze bekijken welke ondersteuning de betreffende gemeente kan bieden om zijn inwoners te laten werken/participeren, al dan niet (tijdelijk) voorzien van een inkomen.*

4.3.4 Burgers ondervinden geen hinder bij hun ondersteuning van de schotten tussen de verschillende wetten en de gemeentelijke regelgeving.

Een inwoner die op zoek is naar ondersteuning op maat moet geen belemmeringen ervaren door de manier waarop wij het nu georganiseerd hebben ⁹. In de praktijk is dat nu nog wel het geval, zoals bleek uit het EVI-panel van advies- en cliëntenraden.

⁹ Dat geldt eveneens voor de uitvoerders in het sociaal domein: ook zij moeten bij het aanbieden van ondersteuning op maat geen hinder ondervinden van de manier waarop wij het nu georganiseerd hebben.

Niet alleen vanwege de wijze waarop de toegang is georganiseerd, maar ook vanwege de verschillende regels die niet altijd bijdragen aan een maatwerkoplossing voor de burger. Dit vraagt dus anders denken en anders organiseren (met zo min mogelijk regels en in begrijpelijke taal) van alle betrokken organisaties, inclusief de gemeenten. Door de gekozen EVI-aanpak en door een eerste vermindering van het aantal regels en de hoeveelheid papier is hier een eerste start mee gemaakt.

In dit kader is het belangrijk om oog te hebben voor het Persoonsgebonden Budget (PGB). Een PGB stelt inwoners in staat zelf de benodigde ondersteuning te organiseren en zelf de regie te houden op het maatwerkpakket. Wij garanderen dat een PGB voor onze inwoners tot de mogelijkheden blijft horen en onderzoeken welke belemmeringen iemand daarbij tegenkomt om daar vervolgens iets aan te doen.

Het doel van de transformatie is boven alles het mogelijk maken van meedoen aan de samenleving voor iedereen, ongeacht zijn of haar leeftijd, afkomst, sociale omstandigheden of beperkingen. Wij zijn ervan overtuigd, dat het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening en het ondergeschikt maken van het systeem aan het belang van de burger uiteindelijk leidt tot een financiële besparing. Dat is ook nodig, want de financiële middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor de drie decentralisaties vormen het financiële kader waarbinnen wij opereren. Het kan zijn dat we doordat we de burger veel effectiever ondersteunen in zijn zelfredzaamheid, besparingen realiseren voor zorgverzekeraars. Om perverse prikkels te voorkomen werken we met de zorgverzekeraars samen aan ontschotting. Uiteraard zorgen we er zelf voor dat bij de uitvoering van de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet onze eigen regels een groei in zelfredzaamheid en eigen regie niet in de weg staan. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de aanpak en begeleiding van mensen met arbeidsmatige dagbesteding of jongeren die bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd te maken krijgen met andere wetgeving.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Er is een Taskforce deregulering (op te zetten met medewerking van deelnemers uit het EVI-panel advies- en cliëntenraden) die heeft geïnventariseerd welke gemeentelijke regels integrale maatwerkoplossingen in de weg staan en op welke wijze deze aangepast of vermeden kunnen worden.*
- *Alle re-integratievoorzieningen in het kader van de Participatiewet zijn toegankelijk voor de gehele doelgroep van deze wet.*

- *Inwoners die kiezen voor een PGB ondervinden in de praktijk geen hinder van gemeentelijke regels.*
- *Er zijn één of meer pilots uitgevoerd waarin zorgverzekeraars, gemeenten, aanbieders van zorg en welzijn (met name in de eerste lijn) en huisartsen samenwerken, waarbij zowel zorgverzekeraar als gemeenten hun middelen gebiedsgewijs inzetten volgens een populatiebesteding en samenwerken bij de informatievoorziening aan de inwoners.*
- *Er heeft een eerste kwalitatieve en financiële monitor plaats gevonden bij deze pilots.*

4.4 We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben

Er zullen altijd mensen zijn die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren. Voor hen zal ondersteuning voornamelijk bestaan uit overnemen. Dit overnemen duurt zo kort als mogelijk en zo lang als nodig. Er worden voorzieningen ingezet waarbij de draaglast van de inwoner in kwestie of zijn directe omgeving vergroot wordt, de veiligheid geborgd is en waar mogelijk worden stappen ondernomen om problemen op te lossen. We hanteren daarbij het principe: “niet meer dan nodig en niet minder dan noodzakelijk”.

Ook zijn er inwoners die in het dagelijks leven blijvend ondersteuning nodig hebben in de vorm van bijvoorbeeld hulpmiddelen of diensten, omdat er sprake is van een chronische beperking. Door de vergrijzing, de wens van mensen om langer thuis te blijven wonen en de door wetgeving ingezette extramuralisatie wordt deze groep steeds groter. We gaan in dialoog met deze inwoners en hun sociale omgeving en nemen hun eigen oplossingen als uitgangspunt. We schetsen daarbij een duidelijk en eerlijk beeld van wat de gemeente doet en wat niet (meer). We kijken samen op welke manier ondersteuning op maat bijdraagt aan het langer zelfstandig kunnen blijven wonen en meedoen aan de samenleving.

Wat gaan we doen?

Voor de ondersteuning van mensen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben zetten we in op:

- 1. Het continueren van ondersteuning van de meest kwetsbaren.*
- 2. Het garanderen van de kwaliteit van de ondersteuning.*

4.4.1 Het continueren van ondersteuning van de meest kwetsbaren

Bij de ondersteuning van de meest kwetsbare inwoners, wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het dagelijks leven van de inwoner in kwestie. Zijn sociale netwerken worden gerespecteerd en waar mogelijk ingezet. De betrokkenheid van de inwoner zelf en zijn omgeving bij de invulling van de professionele ondersteuning wordt vergroot. We hebben goede ervaringen met de methodiek “consult- en beschermtafel” in de jeugdzorg, waarbij we tegelijkertijd met instanties én de ouders zelf praten, om de betrokkenheid en het inzicht van de ouders te vergroten en daarmee te voorkomen dat de zorg van ouders overgenomen moet worden. We gaan onderzoeken of we deze methodiek breder kunnen inzetten. We maken afspraken met partners over de te leveren ondersteuning en zorgen dat deze op maat wordt geleverd.

Wanneer we het hebben over de ondersteuning van de meest kwetsbaren, gaat het onder meer over Beschermd Wonen. Dit is een geheel nieuwe taak voor de gemeente sinds januari 2015. Maastricht is hiervoor aangewezen als centrumgemeente voor de regio's Heuvelland en Westelijke Mijnstreek. Beschermd Wonen is een belangrijke voorziening in het palet van woonzorgvoorzieningen voor mensen met psychiatrische en/of psychosociale problematiek. Voor Beschermd Wonen geldt een overgangstermijn van 5 jaar voor bestaande inwoners. In de transformatie naar 2018 willen we ten aanzien van Beschermd Wonen in ieder geval inzetten op het ontwikkelen van nieuwe vormen van woonzorg en het stroomlijnen van de verschillende activerings- en dagbestedingstrajecten met als doel meer verscheidenheid te bieden waardoor beter wordt aangesloten bij de individuele groeiprocessen van de doelgroep.*

Wat hebben we op 31 december 2018 gerealiseerd?

- *We hebben opnieuw goede afspraken gemaakt met maatschappelijke partners over de ondersteuning van de meest kwetsbare burgers.*
- *De verhouding innovatieve ondersteuning ten opzichte van reguliere ondersteuning (nu 20%-80%) is gewijzigd ten gunste van innovatieve ondersteuning.*
- *We werken vanuit een integrale aanpak nauw samen met de 0e, 1e en 2e lijn, zorgverzekeraars en het maatschappelijk middenveld.*
- *Net als nu bieden de gemeenten een vangnet in de inkomensvoorziening wanneer mensen niet zelf in een inkomen kunnen voorzien. Wanneer zij daar recht op hebben, wordt een uitkering verstrekt. Als het nodig is, wordt (tijdelijk) ontheffing verleend van de verplichting om te solliciteren.*
- *Er zijn nieuwe vormen van woonzorg ontwikkeld, die beter aansluiten op de persoonlijke ontwikkeling van de doelgroep die voor Beschermd Wonen in aanmerking komt.*

4.4.2 Het garanderen van de kwaliteit van de ondersteuning

Bij de afspraken die we gemaakt hebben met de aanbieders, is de kwaliteitsgarantie gebaseerd op het principe “high trust, high penalty”. Met andere woorden, we gaan er vanuit dat aanbieders kwalitatief goede zorg en ondersteuning leveren en als blijkt dat dit niet zo is, zijn de gevolgen voor de betreffende aanbieder groot. Wij blijven achter dit principe staan. Hoe we in de praktijk uitvoering gaan geven aan dit principe, is onderwerp van gesprek met onze partners aan de ontwikkeltafels.*

Om voldoende voeling te houden met onze inwoners en hun ervaringen te kunnen gebruiken als input voor de verbetering van de dienstverlening door zowel onze eigen medewerkers als die van onze partners, zullen we regelmatig gesprekken aan gaan met ervaringsdeskundigen. De kwaliteitsbeleving is immers net zo belangrijk als de objectief te beoordelen kwaliteit aan de hand van protocollen en criteria. Op basis van de kwaliteitsbeleving kunnen aanbieders hun ondersteuning nog meer op maat door ontwikkelen en krijgen ook onze eigen medewerkers inzicht in hoe inwoners de dienstverlening van de gemeente ervaren.

Wat merken onze inwoners op 31 december 2018?

- *Mensen kunnen vertrouwen op de kwaliteit van de gecontracteerde aanbieder die zij gekozen hebben voor hun ondersteuning en voelen zich bij klachten aan het adres van deze aanbieder serieus behandeld.*
- *Ervaringsdeskundigen weten bij wie ze terecht kunnen met hun ervaringen en merken dat er daadwerkelijk iets met hun input wordt gedaan.*

5. TOT SLOT

Omdat de kanteling en de transformatie de burger centraal stellen en niet het systeem, zijn we hierboven niet ingegaan op wat de transformatie betekent voor de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo afzonderlijk. Bij alle drie de wetten draait het immers om het meedoen aan de samenleving voor iedereen mogelijk te maken en daar waar dit niet mogelijk is, ondersteuning op maat te organiseren. Hoewel we graag zouden willen dat onze ambitie voor 2022 vandaag al gerealiseerd was, moeten we realistisch blijven. We hebben op dit moment de ondersteuning nog ingericht vanuit de kaders van de afzonderlijke wetten. We werken aan een samenhangende benadering vanuit het perspectief van de burger met doelen voor 31 december 2018 en vervolgens voor de periode erna. Om onze doelen voor 2018 te bereiken gaan we in 2016 en 2017 pilots uitvoeren, werkprocessen op elkaar afstemmen, de bedrijfsvoering verbeteren, medewerkers scholen, ontmoetingen en uitwisselingen organiseren en ga zo maar door. De transformatie betekent kortom ook voor ons als gemeenten veel.

5.1 Hoe volgen we de voortgang?

We leven in een spannende tijd van fundamentele veranderingen in de samenleving. Dat vraagt lef van onze bestuurders en onze gemeenteraden. Immers, in het sociaal domein gaat het om mensen.

De ruimte voor de (publieke) professionals is groot en zij dragen daarmee een grote verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd hebben we realistische verwachtingen van de samenleving. We beseffen dat onderlinge hulp en signalering nooit 100% sluitend zal zijn. En dat niet voor iedereen de ambitie die we in deze Toekomstagenda hebben geschetst, een haalbaar perspectief is. Dat betekent dat we die inwoners blijven ondersteunen.

Ondanks alle inspanningen kan er altijd iets gebeuren waardoor het een keer mis gaat. Door de mens- en familiegerichte benadering proberen we dat zo veel mogelijk te voorkomen. En als zich toch een incident voordoet, kiezen onze bestuurders niet voor allerlei extra regels om soortgelijke incidenten in de toekomst te voorkomen, maar blijven ze inzetten op de mensgerichte maatwerkbenadering.

Omdat we natuurlijk willen voorkomen dat menselijke drama's zich voordoen, zullen we de transformatie die we inzetten voortdurend monitoren. Dit doen we niet vanuit cijfers en systemen, maar door met mensen het gesprek aan te gaan nadat de ondersteuning is gestart en te kijken naar de effecten van die ondersteuning. Waar nodig sturen we bij.

Op veel plekken in dit stuk is al geschreven dat we kiezen voor een kwalitatieve monitor. We vinden het namelijk van groot belang de ervaringen van mensen te kennen en deze als input te gebruiken voor de doorontwikkeling van het sociaal domein. De inzet voor de periode 2018-2019 zal mede gebaseerd worden op de uitkomsten van de te ontwikkelen monitor waarmee we voortdurend ervaringen en effecten zullen peilen. Uiteraard hebben we hierbij aandacht voor de privacy van betrokkenen.

De monitor zullen we samen met de Universiteit Maastricht ontwikkelen. We willen niet alleen op korte termijn, maar zeker op lange termijn meten en weten of onze nieuwe aanpak daadwerkelijk leidt tot meer zelfregie en zelfredzaamheid. Of we met onze aanpak recht doen aan de mensen om wie het draait in onze regio: de inwoners en met name allen in een kwetsbare positie. We willen onze inwoners ondersteunen om zelf zo sterk als mogelijk te worden, om een plek te verwerven in onze regio, met mensen om hen heen met wie ze een band hebben en een netwerk vormen.

6. BEGRIPPENLIJST

Algemene voorzieningen

Algemene voorzieningen zijn voorzieningen die voor iedereen – ongeacht leeftijd, afkomst, sociale omstandigheden of beperking – toegankelijk zijn en gericht zijn op onder meer ontmoeting, gezond gedrag, sport, cultuur en maatschappelijke ondersteuning. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn de buurtbus, een koffiehonk, de bibliotheek, een wandelvereniging, een toneelclub of de klussendienst. Maar ook de maaltijdvoorziening die via de plaatselijke supermarkt wordt aangeboden is een algemene voorziening. Algemene voorzieningen maken onderdeel uit van de collectieve kracht van de samenleving. Ze worden vaak georganiseerd vanuit het particulier initiatief. Gemeenten kunnen daarnaast zelf algemene voorzieningen organiseren of mogelijk maken, zoals bijvoorbeeld de realisatie van een scootmobiel uitleenpunt voor mensen die af en toe behoefte hebben aan een scootmobiel.

Bestuurlijk aanbesteden

Onder bestuurlijk aanbesteden wordt een methode verstaan waarbij gemeenten samen met zorgaanbieders (en eventueel mensen die gebruik maken van ondersteuning) spreken over de wijze waarop voorzieningen aangeboden zullen worden. In een onderhandelingsproces wordt geprobeerd recht te doen aan elkaars belangen en worden afspraken gemaakt over inhoud, kwaliteit, levertijd en prijs van de aan te bieden diensten.

Beschermd wonen

Wonen in een accommodatie van een instelling met toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing, het voorkomen van maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de inwoner in kwestie of anderen. Beschermd Wonen is bestemd voor mensen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Beschut werk	<i>Beschut werk is bedoeld voor mensen die uitsluitend in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. Het gaat om mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een zodanig hoge mate van (structurele) begeleiding of aanpassing van de werkplek nodig hebben, dat niet van een werkgever mag worden verwacht dat hij deze mensen in dienst neemt, ook niet met extra voorzieningen van gemeente of UWV. Bepalend of iemand voor beschut werk in aanmerking komt, is dus niet zozeer de productiecapaciteit (vertaald in loonwaarde), maar de begeleidingsbehoefte van de kandidaat.</i>
Burgerkracht	<i>Het vermogen van burgers om op eigen initiatief en kracht sociale en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, gericht op een duurzame samenleving. De burger neemt hierbij naast de rol van consument, ook de rol van facilitator en producent aan, zo nodig met hulp van overheid, instellingen en ondernemingen.</i>
Decentralisaties	<i>De Decentralisaties staan voor de overgang van de verantwoordelijkheden naar de gemeenten. Met de Jeugdwet zijn de verantwoordelijkheden van de gemeenten met betrekking tot de Jeugdzorg uitgebreid. Alle vormen van Jeugdzorg vallen sinds 1 januari 2015 onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Gemeenten zijn met de Wmo 2015 verantwoordelijk geworden voor de activiteiten op het gebied van ondersteuning en begeleiding. De aanspraken op deze zorg zijn uit de AWBZ geschrapt of beperkt. Met de invoering van de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de uitkeringsverstrekking en re-integratie van een nog grotere groep inwoners met arbeidsvermogen. Dit, doordat geen instroom meer mogelijk is in de sociale werkvoorziening en doordat jonggehandicapten, die niet volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, stapsgewijs over komen vanuit het UWV.</i>
Eén gezin, één plan, één regisseur	<i>Dit is de aanpak waarbij een gezin/huishouden met meerdere problemen (en vaak net zoveel hulpverleners/instanties) nog maar te maken krijgt met één aanspreekpunt en één plan.</i>

Niet het aanbod van instanties, maar het intrinsieke vermogen en de motivatie van het gezin en haar omgeving staat hierbij centraal. Hulp- en zorgverleners werken samen waarbij de regie en het mandaat niet langer versnipperd is, maar is belegd bij het centrale aanspreekpunt, de regisseur. De regisseur zorgt ervoor dat de inzet van de betrokken ondersteuners op elkaar wordt afgestemd. De aanpak is erop gericht om maatwerk voor gezinnen/huishoudens mogelijk te maken, zodat zij stabiliseren of erop vooruit gaan (meer zelfredzaam, meer welzijn, sociale stijging en meer gezondheid). Daarnaast moet de aanpak leiden tot minder zware zorg en ondersteuning (en daarmee minder kosten), minder inzet van hulpverleners en meer benutten van eigen kracht en informele ondersteuning en meer preventie.

Eigen kracht

Het vermogen van individuen om het leven (of situaties) optimaal vorm te geven en problemen op te lossen of draaglijk te maken.

Eigen regie

Het vermogen van iemand om zelfstandig te bepalen hoe zijn/haar leven er op verschillende levensgebieden zoals wonen, werken en sociale contacten, uit moet zien. Daarnaast de mogelijkheid om iemand zoveel mogelijk regie te laten houden over zijn leven wanneer hij zorg en/of begeleiding nodig heeft.

Extramuralisatie

Extramuralisatie is het streven om buiten de muren van een intramurale instelling (waar iemand opgenomen wordt) gelijkwaardige zorg te bieden, bijvoorbeeld in de eigen woning. Steeds vaker willen ouderen die behoefte hebben aan (intensieve) verzorging of verpleging zelfstandig blijven wonen. Wonen en zorg worden zo gescheiden.

Gebiedsgericht werken

Dit is een manier van werken waarbij de gemeente, samen met de inwoners van een leefgebied (wijk, buurt, dorp of combinatie), het maatschappelijk middenveld en professionele ondersteuningsaanbieders nadenkt over en uitvoering geeft aan de aanpak van zaken met betrekking tot wonen, welzijn, zorg en participatie in de directe leefomgeving. Daarbij staan vraaggericht en integraal werken en betrokkenheid van inwoners bij hun eigen woonomgeving centraal.

Individuele voorziening	<i>Voorziening die individueel wordt aangeboden. Individuele voorzieningen worden aanvullend op algemene voorzieningen ingezet, wanneer dit noodzakelijk is om het totale ondersteuningsplan van het individu/het huishouden te realiseren. Voor het inzetten van een individuele voorziening is een besluit van de gemeente nodig. In de Wmo 2015 worden individuele voorzieningen aangeduid als maatwerkvoorzieningen. Wij geven er de voorkeur aan om de term individuele voorziening te gebruiken, om verwarring met de maatwerk aanpak te voorkomen.</i>
Informele zorg	<i>Zorg die geleverd wordt door mantelzorgers én vrijwilligers. Het gaat hierbij om activiteiten in aanvulling op zorg die door beroepskrachten zoals verpleegkundigen, huishoudelijke hulp en activiteitenbegeleiders geleverd wordt.</i>
Integrale aanpak	<i>Een integrale aanpak wordt gekenmerkt door samenwerken, samenhang, afstemming en gemeenschappelijkheid. Het is het tegenovergestelde van werken vanuit kokers: het onsamenvattend werken van verschillende organisaties of -onderdelen, waardoor concurrentie, verbrokkeling en gebrek aan afstemming ontstaan. Bij een integrale aanpak in het sociaal domein worden de problemen die een mens/gezin ervaart in zijn geheel beschouwd en niet opgeknipt in deelproblemen.</i>
Kanteling	<i>De Kanteling gaat over het anders vormgeven van de compensatieplicht in de Wmo. Welke ondersteuning heeft de burger echt nodig om te kunnen participeren? Doel is om de compensatieplicht op een nieuwe wijze vorm te geven, vanuit de mens en op maat. Inmiddels staat De Kanteling symbool voor het centraal zetten van de burger en zijn netwerk, de beweging die in de transformatie van het sociaal domein wordt doorgezet.</i>
Maastricht-Heuvelland alternatief voor beschut werk	<i>Maastricht-Heuvelland heeft een alternatief uitgewerkt voor mensen die intensieve, structurele begeleiding nodig hebben om deel te kunnen nemen aan de arbeidsmarkt. Deze mensen worden geplaatst in zinvolle maatschappelijke participatie/dagbestedingsactiviteiten dan wel arbeidsmatige dagbesteding. Daarnaast wordt een aparte vorm van social return uitgewerkt die erop gericht is, inwoners te kunnen begeleiden bij hun activiteiten in het Maastricht-Heuvelland alternatief.</i>

Maatwerk (aanpak)	<i>Om een inwoner voor wie participatie niet vanzelfsprekend is toch deel te kunnen laten nemen aan de samenleving is een bepaalde vorm van ondersteuning nodig. Veel ondersteuning wordt in de directe omgeving gegeven door mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Wanneer dat onvoldoende is, is maatwerk geboden. Onze inwoners en hun situaties zijn namelijk allemaal verschillend, zelfs als ze hetzelfde lijken. Maatwerk kan bestaan uit algemene voorzieningen en/of individuele voorzieningen. Het uitgangspunt van maatwerk is dat de geboden ondersteuning passend is bij de ondersteuningsbehoefte van het individu/het huishouden waar het om draait. Onderdeel van maatwerk is dat regelmatig gecheckt wordt of de maatwerkoplossing daadwerkelijk bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en het vergroten van deelname aan de samenleving.</i>
Monitor	<i>Het permanent verzamelen, opnemen en terugkoppelen van informatie op een zodanige manier dat gewenste acties kunnen worden gestart of voortgezet om een bepaalde ontwikkeling of trend te kunnen volgen of veranderingen in de omgeving, de leefsituatie of de gezondheidstoestand van een bepaalde bevolkings- of leeftijdsgroep op te sporen. In dit geval gaat het om een monitor die ervaringen verzamelt en peilt wat het resultaat is van ondersteuning op het mee kunnen doen aan de samenleving.</i>
Netwerksamenleving	<i>Een netwerksamenleving wordt gedragen door een combinatie van sociale netwerken en interactieve digitale netwerken. Het is de tegenhanger van de 'massamaatschappij' die gedragen werd door relatief grote en homogene organisaties en groepen en door massamedia die zich kenmerkten door eenrichtingsverkeer.</i>
Ontwikkeltafel	<i>Ontwikkeltafels zijn overlegvormen tussen gemeenten en aanbieders van ondersteuningsdiensten in het kader van de decentralisaties. Ontwikkeltafels worden zowel fysiek als virtueel gestalte gegeven. De samenstelling van de fysieke ontwikkeltafel wordt door het inkoopteam van de regio bepaald, daarbij geleid door het thema, de getoonde belangstelling en de gemeentelijke inbreng van specifieke aandachtspunten.</i>

	<i>Daarnaast kan het inkoopteam op eigen initiatief partijen benaderen. Dit hoeven niet altijd zorgaanbieders te zijn, maar bijvoorbeeld ook welzijnsaanbieders.</i> <i>Via de website www.sociaaldomein-maastricht-heuvelland.nl kunnen alle gecontracteerde partijen hun bijdrage leveren.</i>
Sociaal Domein	<i>Het sociaal domein is het geheel van alle netwerken, organisaties, diensten en voorzieningen die mensen ondersteunen, de leefbaarheid vergroten en de participatie bevorderen.</i>
Sociaal Netwerk	<i>Een verzamelnaam voor een netwerk van betekenisvolle figuren (familie, vrienden en kennissen) dat functioneert als (ondersteunings)bron voor het eigen welzijn en welbehagen en dat van de mensen in het netwerk.</i>
Toegangsteam	<i>De Maastricht-Heuvellandgemeenten kennen verschillende vormen van toegangsteams. Deze kunnen de vorm hebben van een sociaal team (bestaand uit medewerkers van gemeente en partijen op het terrein van welzijn, ondersteuning en zorg) of anderszins. Toegangsteams hebben – ongeacht de organisatie of samenstelling – als taken preventie, informatie en advies, vraagverheldering, toetsing en inzet passende ondersteuning, lichte interventies en een vorm van casemanagement inclusief verantwoord loslaten (nazorg). De toegangsteams werken gebiedsgericht, waardoor elk buurtnetwerk vaste contactpersonen heeft die bekend zijn. De fysieke positionering van toegangsteams kan lokaal verschillen.</i>
Work First	<i>Aanpak van de gezamenlijke sociale dienst waarbij mensen die een uitkering aanvragen en in staat geacht worden zelfstandig naar werk te kunnen zoeken, meteen met werk worden geconfronteerd. Hierbij moeten zij eerst gedurende vier weken zelf actief op zoek naar werk voordat zij een uitkering kunnen krijgen. De mensen die dit niet zelfstandig aankunnen en de mensen die in die vier weken geen werk gevonden hebben krijgen werk bij het Transferium Werk en Bijstand om in de praktijk een beeld te krijgen van wat ze wel en niet kunnen. Aan de hand van die informatie wordt het verdere traject vormgegeven, waarbij de insteek is dat mensen zich al werkenderwijs ontwikkelen richting (zo) regulier (mogelijk) werk..</i>
Zelfredzaamheid	<i>Het vermogen om zelfstandig je leven te leiden en om je eigen problemen op te lossen.</i>

Sociaal Domein | *Maastricht* | *Heuvelland*

www.sociaaldomein-maastricht-heuvelland.nl

Reacties concept toekomstagenda 2022

Inleiding

Op 22 oktober is de “Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022” vrijgegeven voor inspraak door adviesorganen, inwoners en andere belanghebbenden in de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

Onderstaand schema toont een overzicht van de adviesorganen die op de toekomstagenda 2022 hebben gereageerd:

Nr.	Adviesorgaan:	Gemeente	Postnummer
01	Clëntenraadslid G.P.Willems Burg Dohmenstr 30, 6231 GS Meerssen	Meerssen	2015-41342
02	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	Maastricht	2015.39421
03	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	Vaals	2015-41343
04	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	Meerssen	2015-41344
05	Kees Eken en Harry Visser, secretaris Wmo-raad Maastricht (advies 36)	Maastricht	2015-41132
06	Tonie Lassauw, secretaris WSW Raad GWVV	Gulpen –Wittern, Vaals en Valkenburg aan de Geul	2015-41345
07	Nol Reverda, CIMM (via Gertie Stallenberg)	Maastricht	2015-40736
08	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht (ASM) via Hans Wintraecken	Maastricht	2015-41366
09	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	Eijsden-Margraten	2015-41368
10	Estelle Eestermans, Samen uit de Armoede	Maastricht	2015-41370
11	René Köhler, Wmo raad Gulpen Wittern	Gulpen-Wittern	2015-41373
12	Kees Eken en Harry Visser: WMO Raad Maastricht – informele zorg en ondersteuning (advies 34)	Maastricht	2015-29992
13	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht (ASM) - informele Zorg en ondersteuning	Maastricht	2015-32588
14	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	Maastricht	2015-41374
15	Adviesraad Stichting Samen uit de Armoede – Dirk van Beek	Maastricht	2015-41010
16	Raad voor Uitkeringsgerechtigden/Evelien	Maastricht	2015-41230
17	Stichting Clëntenraad Mergelland	Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Meerssen, Vaals	2015-41342

In deze notitie beschrijven wij de reacties van de adviesorganen en wordt voorgesteld op welke wijze we hieraan een vervolg willen geven. Deze notitie is onderverdeeld in 6 paragrafen. Naast de algemene opmerkingen van alle adviesorganen met betrekking tot de toekomstagenda 2022 en hun opmerkingen t.a.v. “Leven in Maastricht-Heuvelland in 2022” worden in paragraaf 1 t/m 6 de opmerkingen per paragraaf beschreven.

Het gaat om de volgende opmerkingen:

1. Inleiding

2. Ruim een half jaar onderweg
3. Vastgestelde kaders
4. Onze inzet voor 2016-2017
 - 4.1 De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt
 - 4.2 De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt
 - 4.3 In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal, niet het systeem
 - 4.4 We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben
5. Tot slot
6. Begrippenlijst

1. *Reacties met betrekking tot de toekomstagenda 2022*

De ontvangen reacties hebben de volgende zaken gemeenschappelijk:

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Algemene opmerkingen		
De Toekomstagenda wordt gepresenteerd als beleidsplan en wordt kennelijk nog gevolgd door zg. Actieplan (de uitwerking van de agenda) en plannen van aanpak (regelen de uitvoering van de plannen). Het document bevat vele vaag overkomende uitspraken welke vervolgens voor velerlei uitleg vatbaar zijn, uitingen zoals in de begeleidende brief : “...waar onze inwoners op 1 januari 2018 iets van zullen merken”. Iets is meer dan niets, maar er kan niet worden volgehouden dat men kennelijk substantieel gevolgen waarneemt. Pagina 36: “mensen kunnen vertrouwen op de kwaliteit van de gecontracteerde aanbieders”. Waar deze stelling op gebaseerd is, blijft in het midden. Als aandachtspunten wil ik bij deze (niet uitputtend) vermelden: Zijn we met betrekking tot het invulling geven aan deze agenda in ons land op vele plaatsen regionaal “het wiel opnieuw aan het uitvinden” of is deze activiteit in zijn aard “uniek, enig in zijn soort” te noemen? Zo neen: er wordt nergens verwezen naar soortgelijke activiteit elders of een landelijke “modelagenda” in deze. Zijn er zaken, problemen, die door eventuele lokaal bepaalde situatie in zuidelijk Zuid-Limburg welke afwijkt	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	De toekomstagenda is een plan voor 7 jaar. Waarbij we dit uitwerken in concrete plannen per jaar . We zullen letten op scherp en consequent taalgebruik. Voor het behalen van de resultaten zijn wij niet de enige partij. Maar het is wel ons streven om in 2018 merkbare verbeteringen te hebben gerealiseerd. Dit is geen stelling maar een doelstelling. De acties benoemd op pag 34 en 35 moeten hieraan bijdragen. We kijken zeker verder naar voorbeelden in het land maar gebruiken niet 1 of 2 voorbeelden die we als leidraad hebben gebruikt. We hebben met name ook de oplossingen die door de panels zijn aangedragen gebruikt voor de uitwerking. Uiteraard schetsen wij in de Toekomstagenda de lokale context. Maar wij vergelijken Zuid-Limburg daarbij niet

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
van normaal in den lande gangbare situatie, anders moeten worden aangepakt/ opgelost? De agenda zegt hier niets over. De handhaving van de (rechts)positie van de hulpvragende burger is in het geding, evenals de kwaliteit van de hulpverlening. Budgettaire reden in samenhang met terugtrekkende overheid, liggen hieraan primair ten grondslag. De professionele hulpverlener in de zorg is onder meer gehouden aan de Wet BIG waaraan hij of zij afgerekend kan worden. De vrijwilliger welke in voorkomende gevallen rollen en taken overneemt heeft een andere rechtspositie. Publieke/private samenwerking is een complexe aangelegenheid in vergelijking met de situatie gescheiden rollen van overheid en burger. Normatieve en formele ijkpunten blijven noodzakelijk. Deze zijn te vinden in kenbare regels. Deze afschaffen en "collectief zaken aanpakken" leidt snel tot onder meer rechtsongelijkheid en/of willekeur. In 2022 zijn de producten, diensten, protocollen en regels zeer waarschijnlijk nog leidend daar zij altijd al oplossingsgericht zijn, zie bijvoorbeeld de beweringen in de motivering vermeld in wetstoelichtingen. Kwaliteitsnormen waaraan de output van de ondersteuning moet voldoen, moeten worden benoemd.		(nadrukkelijk) met de rest van de provincie of Nederland. Het is net het streven van de gemeenten om anders te werken. Door samen te werken met inwoners en partners willen we juist de kwaliteit van de hulpverlening in stand houden. En uiteraard de (rechts)positie van hulpvragende inwoners. Het is met klem niet de bedoeling dat vrijwilligers professionele zorgtaken gaan uitvoeren! Op pagina 11 onder het kopje stimuleren van vrijwilligerswerk is de tekst daarom aangepast en wordt expliciet gesteld dat vrijwillige inzet niet het werk van professionals vervangt. Inderdaad We willen niet alle regels afschaffen. We willen deze juist makkelijker maken. Om o.a. rechtsongelijkheid en willekeur te voorkomen. Dit is een van de redenen waarom de wetten zijn veranderd. Om in plaats van het over voorzieningen en 'rechten' te hebben, te kijken naar wat inwoners zelf kunnen en willen en daarnaast: nodig hebben. Dit vraagt om een andere werkwijze. Van zorgaanbieders, inwoners én overheden. Zie hierboven

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Te hanteren meetinstrumenten welke uitkomst moeten bieden aan de telkenmale te stellen vraag of aan de kwaliteitsnormen in casu is voldaan, moeten worden toegepast nadat ze zijn ontwikkeld (als dat laatste nog niet het geval is). Er moet bij toekomstige bemoeienis van overheidswege nog altijd door deze overheid in de praktijk worden voldaan aan de wetgeving, algemene rechtsbeginselen en de beginselen van behoorlijk bestuur.		Inderdaad, dit gaan wij nog formuleren. Absoluut. Zeker.
Fundamentele veranderingen vragen tijd van onze burgers ("Umdenken" is een gewenningsproces). Opmerking van een Wmo-raadslid: Als de maatschappij er in 2022 zo uitziet c.q. 80% gehaald wordt van deze agenda, dan zou dit geweldig zijn.	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	Mee eens!
1 De participatiemaatschappij wordt positief gelabeld door beleidsmakers: het levert zorggebruikers meer autonomie op, laat de zorg beter aansluiten bij de vraag en bespaard ook nog eens kosten. Critici benadrukken echter dat niet iedereen deze verantwoordelijkheid aan kan en dat niet iedereen deze rol kan vervullen. Als de zorg wordt ingericht op de mensen die dat wel kunnen dan leidt dat tot ongelijkheid. In de zorg is dan geen ruimte om meer ondersteuning te bieden aan mensen die geen actieve rol kunnen vervullen. Het niet <i>kunnen</i> nemen van verantwoordelijkheid kan dan al snel gezien worden als het niet <i>willen</i> nemen van verantwoordelijkheid, waar iemand dan ook de consequentie van moet dragen. Uit: Ethische dilemma's bij zelfmanagementondersteuning.	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	1 Mee eens. Toekomstagenda is ook zo bedoeld. Wat ons betreft zit die diversiteit ook in de Toekomstagenda verweven. Er is aandacht voor mensen die dit niet kunnen.

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
2 Opmerking: door de hele Toekomstagenda heen worden de volgende termen door elkaar gebruikt: - A Inwoner, klant, cliënt, mens, persoon en burger. Dit geeft verwarring! - B Het is jammer dat jongeren zo weinig genoemd worden. Ook zij spelen immers een belangrijke rol in het sociaal domein. - C Het onderwerp "privacy van de burger" verdient meer aandacht.		2 A In de toekomstagenda zijn met name de woorden cliënt, klant en persoon vervangen door inwoner/burger, behalve daar waar het termen als cliëntondersteuning betreft. Dit is op dit moment een algemeen gehanteerd begrip, dat wellicht in de toekomst een andere benaming dient te krijgen. 2 B het is een integrale Toekomstagenda. Het gaat over alle burgers. Jongeren maken daar een vanzelfsprekend deel van uit. We willen juist loskomen van het doelgroepdenken. In de actieplannen is die specifieke aandacht per doelgroep er wel. 2C Op pagina 19 hebben wij een zin over privacy toegevoegd: <i>Uiteraard hebben we hierbij aandacht voor de privacy van betrokkenen.</i>
Het advies sluit aan bij ons voorstel te komen tot een brede Adviesraad Sociaal Domein Maastricht. Ons beeld De Toekomstagenda biedt de burgers die in de betreffende regio wonen een mooi vergezicht op een mooie toekomst. Deze Toekomstagenda is het resultaat van een proces dat is opgestart door de gemeenten in zgn. EVI-panels. Deze panels zijn tot stand gekomen met medewerking van o.a. vertegenwoordigers van veelal kwetsbare burgers, die te maken hebben gekregen of nog gaan krijgen met de nieuwe WMO, de Participatiewet en de Jeugdwet. Ons oordeel Positief beoordelen wij de wijze waarop de Toekomstagenda tot	Wmo-raad Maastricht	Wij danken u hartelijk voor deze reactie. Het is inderdaad het streven geweest van de gemeenten om de Toekomstagenda integraal en vanuit de burger en met betrokkenheid van alle stakeholders, vorm te geven.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
stand is gekomen. Wij zien 1. dat het beleid is geformuleerd vanuit de burger; 2. dat sprake is van integraliteit; 3. dat monitoring gaat plaatsvinden op basis van kwaliteit. Wij zijn vooral te spreken over uw uitgangspunt 'high trust high penalty'; 4. dat concrete doelstellingen zijn geformuleerd voor 2018; 3 Maar wij vragen ons wel af, wat de Toekomstagenda -deze droom- voor 2016 en 2017 gaat betekenen. Wij zijn van oordeel dat de burger vandaag al iets moet kunnen merken van de gewenste, de gedroomde veranderingen. Wat dat betreft staat de Toekomstagenda nog te ver weg van de werkelijkheid van vele kwetsbare burgers. De Toekomstagenda kan ons inziens alleen tot gewenste resultaten leiden, als deze wordt uitgevoerd in zeer nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigen en nauw betrokkenen op het gebied van werk, inkomen en (jeugd)zorg. Zo is er een kans dat de droom werkelijkheid kan worden. 4 Negatief vinden wij dat er in de formulering van de Toekomstagenda te gemakkelijk van wordt uitgegaan dat 'eigen regie van de burger' een groot goed is. Ja, het is een groot goed, maar te weinig zien wij in de formulering van de Toekomstagenda begrip voor die mensen die (helaas) niet in staat zijn de regie over hun eigen leven te voeren, die altijd afhankelijk zullen zijn van zorg en ondersteuning die zelf niet kunnen regelen. Wij achten voor een grote groep burgers niet haalbaar wat de Toekomstagenda als droom wil realiseren. Zo sluit bijvoorbeeld de uitspraak 'ondersteuning moet zo kort mogelijk zijn' niet aan bij de werkelijkheid van een kwetsbare		3 Mee eens. DeToekomstagenda is gericht op de middellange termijn van 2022. De door u gevraagde concretisering op de korte termijn (2016-2017) worden in het actieplan verwerkt. 4 In het stuk wordt naar onze mening een realistisch beeld geschetst. Onze ambitie is weliswaar als ideaalbeeld voor iedereen geschetst, maar onder meer op de pagina's 4, 5, 7, 9 en 17 wordt dit beeld met realisme genuanceerd. In paragraaf 4.4 hebben wij de tekst aangepast zodat er precies staat wat we bedoelen: <i>Dit overnemen duurt zo kort als mogelijk en zo lang als nodig.</i> En op pagina 37 in de slotparagraaf hebben wij de volgende tekst toegevoegd: <i>Tegelijkertijd hebben we realistische verwachtingen van de samenleving. We beseffen dat onderlinge hulp en signalering nooit 100% sluitend zal zijn. En dat niet voor iedereen de ambitie die we in deze Toekomstagenda hebben geschetst, een haalbaar perspectief is.</i>

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
groep in onze samenleving. Dit leidt tot onuitvoerbare regelgeving. Een voorbeeld: plaatsing in de tijdelijke opvang wordt gegeven voor een half jaar (subsidie), maar het wachten op een woning om door te kunnen stromen duurt wel minstens 1½ jaar. Een ander voorbeeld: beschermd wonen. Er geldt een overgangstermijn van vijf jaar. En dan...? Er zijn mensen die al 20 jaar in een beschermd-wonen omgeving verblijven. Dus hier sluit de visie al niet aan op de werkelijkheid. Hoe moet voor deze groep kwetsbare burgers de droom worden omgezet in daden? 5 Negatief zijn wij ook over de ingewikkeldheid voor de burgers van uitvoering en administratieve processen. Zo is het onderwerp ‘een gezin, één plan, één regisseur’ vooralsnog een enorme papierwinkel. Kortom, in de Toekomstagenda wordt sterk uitgegaan van de maakbaarheid van de samenleving. Maar dat is voor veel kwetsbare burgers in onze samenleving soms een brug te ver. De geschiedenis leert dat we wel graag willen dromen, maar dat het vaak niet reëel is. We zien in de Toekomstagenda echter ook de bereidheid van gemeenten tot verbeteren, tot experimenteren en innoveren, de bereidheid iets nieuws te gaan bouwen met een centrale plek voor ervaringsdeskundigen en betrokken (buurt)bewoners. Ons advies 6 Wij zijn op 17 november jl. geïnformeerd over het werk dat op dit moment al wordt verricht om te komen tot een actieplan ter uitwerking van de Toekomstagenda. We gaan ervan uit dat ons advies daarop nog van invloed kan zijn. 7 <i>Ons nadrukkelijke advies is de Toekomstagenda Sociaal Domein</i>		5 De intentie is om administratie en bureaucratie te verminderen. Dit vraagt tijd; de eerste resultaten hiervan willen we in 2018 zien. Hoewel we begrijpen dat in deze transitiefase het gaan werken met 1gezin1plan wellicht meer vraagt, zijn we ervan overtuigd dat op de lange termijn hier juist mogelijkheden ontstaan om administratie en bureaucratie voor onze inwoners echt te verminderen. Zie de actiepunten gericht op ontschotten en minder bureaucratie, met name voor die gezinnen die met meerdere wetten en regelingen te maken hebben. (4.3.1). 6 Opmerkingen uit uw advies die betrekking hebben op de actieplannen, nemen we daarin mee. 7 Mee eens en dit is ook de bedoeling.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
<i>Maastricht-Heuvelland 2020 verder uit te werken in zeer nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigen en nauw betrokkenen op het gebied van werk, inkomen en (jeugd)zorg.</i> 8 Het overgangsrecht loopt zeer binnenkort af. Het is dus één minuut voor twaalf voor alle verantwoordelijke uitvoerders om de toegang tot zorg en ondersteuning en de uitvoering op orde te hebben. Daarom zijn wij ook zeer benieuwd naar de resultaten van het onderzoek dat binnenkort in Maastricht wordt uitgevoerd naar de toegang tot zorg en ondersteuning, zoals zorgvragers deze in dit overgangsjaar hebben ervaren. 9 Hoe dan ook, niet bezuinigingen, systemen of juridische procedures horen centraal te staan maar de bedoelingen van de hervormingen: zorg en ondersteuning dichtbij, op maat, integraal, naar eigen vermogen en gericht op zelfredzaamheid, thuis kunnen wonen en participatie in werk en samenleving. 10 Uit meldingen die de afgelopen maanden ook bij de Wmo-raad Maastricht zijn binnengekomen, blijkt namelijk dat de toegang tot zorg en ondersteuning stroef verloopt. Burgers die bij gemeente, zorgverzekeraar of zorgkantoor aankloppen voor zorg, hulp en ondersteuning ervaren gebrekkige communicatie en wachttijden. Signalen die ons bereiken zijn van burgers die niet tevreden zijn over de manier waarop met hen wordt gesproken. Over aangeboden zorg en ondersteuning die niet aansluiten bij wat zij nodig hebben. Meldingen gaan ook over keukentafelgesprekken die volgens onze informatie vooral gericht zijn		8 Dit nemen we voor kennisgeving aan. 9 Mee eens. We hebben daar uiteraard wel mee te maken, maar we delen dat dit niet leidend moet zijn. 10 2015 Is een overgangsjaar. Er zijn veel nieuwe taken op de gemeente af gekomen. En ook is het veld van zorg en ondersteuning opnieuw ingedeeld tussen gemeente, zorgverzekeraar en zorgkantoor. Iedereen heeft met veranderingen te maken, van burger tot aanbieder. Dat is ook voor iedereen wennen, en dat leidt ertoe dat in de eerste maanden de processen niet zo soepel zijn gelopen als we misschien zouden willen, vooral als er voor een burger meerdere partijen nodig zijn om de benodigde zorg te realiseren. Dat erkennen we. Tegelijk heeft iedereen zich ingespannen om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen. De door u geschetste situatie vinden wij

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
op bezuinigen en veel minder op het bieden van passende zorg. Over de huishoudelijke hulp die minder wordt of niet meer vanuit de gemeente wordt aangeboden. Meldingen die te maken hebben met het doorverwijzen tussen 'loketten', soms met geringe bekendheid bij consulenten over alternatieven of over de mogelijkheden van een Pgb verzorging en verpleging via de zorgverzekeraar. Ook weten burgers niet van het bestaan van wijkteams. Uit het landelijk onderzoek blijkt dat wettelijk voorgeschreven procedures voor aanvragen van zorg niet altijd worden nageleefd. Melders geven daarin aan dat zij hun zorg via de rechter moeten afdwingen. En ook bij zorgkantoren en zorgverzekeraars lopen burgers tegen veel problemen op, bijv. bij de aanvraag van een passend en toereikend Pgb. Veel burgers doen melding van een onevenredige stapeling aan eigen bijdragen en een aantal mensen geeft aan af te moeten zien van zorg. 11 Daarom is het goed dat een onderzoek naar de eerste klantervaringen over 2015 ook in Maastricht gaat plaatsvinden. Wij kennen de uitkomsten van het onderzoek in Maastricht nog niet, maar wel het Signaalrapport 'Meldingen van veranderingen in de zorg, van juni tot oktober 2015 (bijlage 05.1). Signaalrapport veranderingen in de zorg, 'Meldingen veranderingen in de zorg, van juni tot oktober 2015', Utrecht, oktober 2015. Dit is een uitgave van Ieder(in) (koepelorganisatie voor mensen met een beperking of chronische ziekte), patiëntenfederatie NPCF en LPGGz in het kader van de monitor hervorming langdurige zorg, signalen van cliënten en hun		ook onwenselijk. We hebben hier dan ook acties voor opgenomen in de toekomstagenda, gericht op minder schotten en minder bureaucratie. 11 We nemen deze suggestie mee als we de jaarlijkse klantervaringsonderzoeken gaan opzetten.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
naasten. Bij deze rapportage is gebruik gemaakt van de meldingen die worden verzameld bij het gezamenlijke informatiepunt van NPCF, Ieder(in) en LPGGz (Nationaal Zorgnummer) in het kader van PG werkt samen en de meldingen die zijn binnengekomen bij het meldpunt het Juiste Lokaal, Per Saldo, MEE, de Koepel Wmo-raden, Unie Kbo en de meldingen van het signaalpunt Zorg Verandert. De informatie in dit rapport mag met bronvermelding worden gebruikt. 12 <i>Ter aanvulling op ons advies geven wij u hier alvast de verbetervoorstellen die in het Signaal-rapport zijn geformuleerd als ijkpunten mee. Verbetervoorstel 7. hebben wij er zelf aan toegevoegd. De Wmo-raad Maastricht adviseert u de verbetervoorstellen mee te nemen bij de verdere uitwerking van de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2020. We geven ze hier in verkorte vorm weer en verwijzen voor de volledige versie naar het Signaal-rapport als bijlage. Voor wat betreft de Participatiewet verwijzen wij naar het Eindrapport van Regioplan over de gevolgen Wet Banenafpraak en Quotum arbeidsbeperkten voor burgers.(bijlage 05.2)</i> <i>1. Werk mee aan versterking van de positie van de cliënt, van burgers die niet in staat zijn zelf voor hun zorg en ondersteuning verantwoordelijkheid te nemen, de eigen regie te voeren.</i> <i>2. Verbeter de toegang tot de Wlz, ZVW, WMO en Jeugdwet door verbetering van de informatie aan burgers en blijf werken aan deskundigheidsbevordering van consulenten en beslissers. De 3</i>		12 Wat ons betreft zijn al deze suggesties wel op een of andere manier in de toekomstagenda terug te vinden. Met betrekking tot punt 7: De Nederlandse wetgeving is reeds getoetst aan deze internationale verdragen. In de nadere uitwerking op gemeentelijk niveau handelen we dan ook in de geest van deze VN-verdragen. We vinden dit belangrijk en starten hier in sommige gemeenten aparte actieplannen voor.

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
<i>D's zijn voor veel burgers te snel gekomen. Er kan nog veel worden verbeterd op het gebied van persoonlijke benadering en bejegening.</i> 3. <i>Maak werk van deregulering en ontbureaucratisering, deze moeten nu toch eindelijk eens in praktijk worden gebracht.</i> 4. <i>Zorg voor meer maatwerk in thuiszorg, arbeidsbemiddeling en -ontwikkeling en in opvoedingsondersteuning. Bevorder het luisteren naar de vraag van betrokkenen en laat deze vraag leidend zijn bij toewijzing van hulp, niet de financiën en de contracten.</i> 5. <i>Toets of de voorgestelde zorg en ondersteuning voor burgers betaalbaar is en optimaliseer de mogelijkheden die u als gemeente heeft tot gerichte inkomensondersteuning en het voorkomen van (nog meer) zorgmijders.</i> 6. <i>Verstevig het toezicht op de uitvoering. Voorkom dat individuele burgers via juridische procedures hun recht op passende zorg moeten afdwingen.</i> 7. <i>Betrek het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking bij de uitwerking van de Toekomstagenda.</i>		
a. Wij hebben veel waardering voor de samenstelling van deze Toekomstagenda omdat u deze zaak integraal benadert. Het is niet niks een sociaal domein met WMO, Participatie en Jeugd onder 1 noemer te behandelen. b. Wij zouden het werkbaar vinden als u een tijdlijn aangeeft met evaluatiemomenten, goed monitoren en daarmee aangeven dat u verbeterpunten wilt aangeven. Monitoren is	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	Wij danken u hartelijk voor deze reactie. Het is inderdaad het streven geweest van de gemeenten om de Toekomstagenda integraal en vanuit de burger en met betrokkenheid van alle stakeholders, vorm te geven. Monitoring vinden we heel belangrijk. We gebruiken 2016 onder andere om een kwalitatieve monitor op te zetten.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
dan van groot belang. Dit getuigt dan van professioneel handelen waarbij kwaliteitszorg wordt gewaarborgd. c. Men dient ervoor te waken dat er bureaucratie te veel gaat domineren. Met andere woorden de invoering van dit sociale beleid mag de bureaucratie niet vergroten. d. De samenwerking tussen stad en platteland is eveneens van grote waarde.		Wij zijn het met u eens dat de bureaucratie niet mag gaan domineren. Het is om die reden dat stevig ingezet wordt op deregulering. De grote waarde van de samenwerking tussen stad en platteland heeft zich de afgelopen jaren inderdaad bewezen. We willen die kracht in de toekomst blijven benutten en verder versterken. Het streven is om het beleid zoveel als mogelijk in gezamenlijkheid en uniform vorm te geven. Hierbij is wel steeds oog voor de eigenheid van de individuele gemeenten.
Met instemming heeft de CIMM notie genomen van de 'Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022'. De agenda is het resultaat van intensief overleg met alle partners en betrokkenen in het sociale domein, waarbij Ervaren, Verbeteren en Innoveren – EVI – de centrale insteek was. De CIMM kan zich vinden in dit breed ingestoken en gedragen document. Ook constateren wij tot ons genoegen, dat u het armoedevraagstuk expliciet heeft meegenomen in deze notitie. Merkbare resultaten zouden echter ook meetbaar gemaakt moeten worden. Momenteel telt bijvoorbeeld Maastricht 6500 huishoudens onder de armoedegrens – een streefgetal per 2018 zou wenselijk zijn. Dit gezegd hebbende, vragen wij u het volgende in overweging te nemen. Met de intenties zijn we het eens, alleen gaat het vervolgens wel om de uitvoering. Wij adviseren u een <i>monitorsysteem</i> voor de geformuleerde voornemens te	Nol Reverda, CIMM (via Gertie Stallenberg)	Daar zijn wij het helemaal mee eens. Vandaar dat wij ook bezig zijn met de ontwikkeling van een monitoringsysteem. Daarbij zetten wij in op kwalitatieve monitoring. De Toekomstagenda richt zich namelijk op effecten.

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
(laten) ontwikkelen ook op de realisatie er van per 2018 – daarmee krijgt u zicht op de haalbaarheid op de middellange termijn. Ondanks dat de foto op de omslag dat suggereert, komen kinderen en jongeren – ofwel de jeugdhulp – in de agenda weinig voor. Gegeven de integraliteit van de drie D's en het feit, dat het sociale domein derhalve ook betrekking heeft op de jeugdhulp, lijkt het ons zinvol de toekomstagenda aan te vullen met dit thema. Concreet zouden aanvullende EVI's over de jeugdzorg hierin kunnen helpen. De agenda gaat uitdrukkelijk in op de nieuwe rol van de burger – eigen kracht – en zijn of haar omringende netwerk. Gedifferentieerd denken en diversiteitsbeleid lijken ons in dit verband onontbeerlijk, omdat: - <i>Draagkracht en draaglast</i> variëren tussen burgers en de mate van zelfregie dus ook. Er zijn burgers die niet of onvoldoende zelfredzaam zijn en geen netwerk hebben. Zij vragen om een actieve opstelling van de gemeente. Dit betekent, dat de gemeente hier aan zet is omdat de betreffende burgers niet corresponderen met de beleidsmatige beeldvorming omtrent zelfregie en informele inbedding. Immers, toenemende kwetsbaarheid gaat samen met vermindering van eigen kracht en inbedding in informele netwerken. - Goed dat u mens en netwerk – de leefwereld - centraal stelt. U denkt niet meer in systemen maar in oplossingen. Maar wat gaat u in dit verband met de transformatie in de <i>systeemwereld</i> doen? Het document laat zich daar niet over uit, terwijl dat in de		De Toekomstagenda is een integraal stuk. Het is voor ons vanzelfsprekend dat dit voor iedereen geldt. Bij de uitwerking in de actieplannen zult u bij sommige acties wel doelgroepen tegenkomen. Wij gaan uit van maatwerk. Hierbij staat gedifferentieerd denken voorop. We werken zoveel mogelijk integraal, o.a. omdat ons dat beter in staat stelt in te spelen op specifieke situaties. Juist die kwetsbare groep die net niet in 1 van de 'kokers' valt. Dat is een goede suggestie. Wij werken sinds 2014 met de zorgaanbieders samen in een traject van bestuurlijk aanbesteden. Hiervoor hebben wij ontwikkeltafels ingericht, waarin wij samen met de aanbieders oplossingen uitwerken en doorontwikkelen. De Toekomstagenda is hierin vanaf 2016 een belangrijke leidraad.

Inspiraakreacties	Door	Reactie/analyse
ondersteuning van burgers meer dan relevant is. Wij adviseren u met aanbieders eenzelfde stuk te ontwikkelen als het onderhavig aangeboden document. - De toekomstagenda is nog niet bekend bij <i>allochtone groepen</i>, en zeker niet bij de eerste generatie. Belangrijk is dat u actief met hen in contact treedt. Anders gezegd: de CIMM is sterk van mening dat het initiatief hierbij bij u ligt. De werkwijze van het Platform Allochtone Mantelzorgers is daarbij een zinvolle handleiding. - Uw droom dat vrijwilligerswerk niet meer bestaat en de grens tussen betaald en onbetaald werk veel minder scherp getrokken kan worden verondersteld, dat burgers ingebed zijn in de samenleving en de netwerken daarvan. <i>Nieuwkomers</i> hebben echter nog geen netwerk en zijn nog niet bekend met de gang van zaken. Het gaat om (statushoudende) vluchtelingen, nieuwe migranten, expats – intensief contact met hen in eerste instantie vanuit de gemeente en de professionals bevordert de inburgering en vermindert mogelijk maatschappelijk isolement. -		Goede tip, wij zorgen ervoor dat het Platform Allochtone Mantelzorgers deel gaat uitmaken van ons netwerk. Terecht gesteld. Dit zijn kwetsbare groepen waarvoor wij extra aandacht hebben. Denk ook aan de netwerken rondom vluchtelingen, expats en nieuwe migranten.
Het voorliggend stuk is prettig leesbaar en bevat veel goede voornemens, veel plannen, veel dromen. Het is nuttig om te formuleren wat de inwoners op 1 januari 2018 hiervan merken. De <u>ASM wil waardering</u> uitspreken voor het proces van EVI-panels, dat mede heeft geleid tot deze Toekomstagenda. Het is een nuttige en efficiënte wijze om met het betrokken maatschappelijk middenveld in gesprek te zijn en blijven teneinde hen te betrekken	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	Het is heel prettig om te lezen dat u zich zo verbonden voelt met de Toekomstagenda.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
bij de veranderingen in het sociale domein. De EVI-panels hebben veel informatie, visies en kennis gemobiliseerd. Dit heeft bij de gesprekspartners vooral geleid tot een grote betrokkenheid en het gevoel van medeverantwoordelijkheid. De <u>ASM betreurt</u> het dat de organisaties van de deelnemers aan de EVI-panels niet in deze Toekomstagenda zijn gepresenteerd als partners in een netwerk. Zij zijn mede-eigenaar van de visie en voorstellen, die in deze Toekomstagenda zijn verwerkt. Zij zijn de partners, waarmee deze agenda moet worden gerealiseerd. Deze toekomstagenda moet nog in gemeentelijke actieplannen worden uitgewerkt. Het is onduidelijk of die plannen ook ter toetsing en advisering worden voorgelegd aan de gemeenteraden en de formele adviesorganen. De beleidsverbinding over dit onderwerp tussen de Heuvelland-gemeenten is zeer zinvol. Wel zal er een spanning blijven tussen het voornemen van de gemeenten om samen op te trekken en de democratische besluitvorming en feitelijke uitvoering per gemeente. Dat is wellicht een van de redenen dat de beschrijving nogal abstract is gebleven. Ook de resultaten die worden nagestreefd blijven in algemeenheden steken. Slechts hier en daar worden plannen concreet gemaakt (bijv. de centrale toegang op pag. 29) maar overwegend blijft het zeer abstract. In de EVI-panels zijn veel van deze thema's al meer geconcretiseerd. De <u>ASM stelt voor</u> om die meer concrete uitwerking van plannen ook te agenderen. Zo wordt duidelijk dat dit proces niet in conceptueel denken blijft steken. Met vele projecten is men al bezig, omdat die in 2018 gerealiseerd		Wij hebben op dit moment nog gevoeld dat wij als gemeenten moesten laten zien hoe wij de (ook voor ons zeer prettige en leerzame!) samenspraak konden verwerken. Uiteraard voelen wij als gemeenten verantwoordelijkheid voor het uitzetten en uitleggen van onze acties op het gebied van het sociaal domein. De EVI-aanpak wordt nog geëvalueerd. Zodat we hiervan kunnen leren en bekijken hoe we de verdere ontwikkeling van de Toekomstagenda samen kunnen voortzetten. Het helpt ons zeker als onze partners op relevante plaatsen ook de Toekomstagenda en onze gezamenlijke plannen uitdragen. Waarvoor dank! Het Actieplan wordt besproken met de gemeenteraden, inspraak- en adviesorganen. Zodat input kan worden meegenomen – we delen immers dezelfde belangen. Maar de actieplannen worden niet formeel ter inspraak gelegd, omdat dit uitvoering betreft. Waar mogelijk en nodig betrekken we bij de uitvoering van acties inwoners en andere partners. De Toekomstagenda schetst hoofdlijnen van onze inzet in de komende jaren. In actieplannen per jaar wordt concreet uitgewerkt, wat we gaan doen om de doelen uit de Toekomstagenda te bereiken. Zoals aangegeven zullen wij de actieplannen bespreken met gemeenteraden, inspraak- en adviesorganen. Input is welkom en wordt waar mogelijk meegenomen. Waar mogelijk en nodig zullen wij zeker inwoners

Inspiraakreacties	Door	Reactie/analyse
moeten zijn. Het blijft onduidelijk wat er nu al gebeurt en hoe dat in deze toekomstagenda past, bv. één plan voor één gezin’. <u>Nadrukkelijk wil de ASM opmerken</u> dat de stijl en het taalgebruik op vele plaatsen polariseert in een ‘Wij’ (de overheid) vs. ‘Zij’ (de burgers/inwoners) verhouding. Waarschijnlijk ongewild, wordt hier en daar een repressieve, paternalistische toon gebruikt, die meer bij het systeemdenken past. Deze Toekomstagenda is geschreven door de samenwerkende gemeenten van Maastricht en Heuvelland. Vandaar dat het stuk is gesteld in de ‘WIJ’-vorm. Echter, zoals hierboven vermeld, is dit het product van een samenwerking in EVI-panels met vele maatschappelijke en burgerorganisaties. Zij voelen zich met de inhoud verbonden en ervaren zich mede-eigenaar van het resultaat. Deze gezamenlijkheid van het proces blijkt niet uit het taalgebruik. Daardoor kunnen deze deelnemers zich minder herkennen in deze Toekomstagenda en zich ook minder verbonden voelen met de verdere uitwerking. Zo wordt de kans gemist om deze Toekomstagenda als een gemeenschappelijk vertrekpunt te ervaren, waarmee alle deelnemers in het proces zich als eigenaar verbonden weten. Zo ook kan afstand worden genomen van het repressieve systeemdenken (blz. 6, 8 en einde blz. 9 en begin 10) en worden ingezet op een transformatieproces gericht op een droom van: <i>‘meedoen, de mens centraal, verbinden en vertrouwen.’</i> (blz. 9). <u>De ASM beveelt daarom aan</u> het taalgebruik te herzien. Het vraagt een reframing, die past bij de transformatie naar nieuwe maatschappelijke verhoudingen.		betrekken om acties samen te realiseren. Het is inderdaad niet onze bedoeling geweest om polariserend te schrijven. Het is natuurlijk wel belangrijk dat wij als gemeenten duidelijk laten zien dat wij onze verantwoordelijkheid nemen voor thema’s waar wij (nog steeds) verantwoordelijk voor zijn. Om tegemoet te komen aan uw bezwaar hebben wij in het voorwoord de volgende zinsnede toegevoegd: <i>wij - gemeenten samen met betrokken partners in de samenleving –</i>

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
Deze Toekomstagenda betreft het z.g. sociale domein. Een bestuurlijk begrip dat het werkingsgebied van de 3 D's thema's en enkele ander wetgevingen omvat. De uitvoering daarvan is niet slechts een bestuurlijk-technische transitie. Het maakt onderdeel uit van een sociale omwenteling met een nieuwe verhouding en samenwerking tussen overheid, burgers en (zorg-) organisaties en instellingen. Het sociale domein zoals de burger dat ervaart is breder dan de 3 D's, nl. zijn allesomvattende leefwereld. <u>De ASM beveelt aan</u> om op gemeentelijk en wijkniveau de samenwerking en samenhang vorm te geven zoals beschreven in het z.g. quatro helix model (zie rapport: <i>Bouwen aan Limburgse vitaliteit dd. 24-03-2015</i>). Hierin krijgt samenwerking vorm tussen burgers/cliënten, openbaar bestuur, ketenpartners (zorgaanbieders en verzekeraars), onderwijs en kennisinstellingen). Maar ook met maatschappelijk betrokken ondernemers, die het belang inzien van een duurzame samenleving en vitale, productieve en betrokken werknemers en consumenten. De ASM richt zich in haar advisering specifiek op senioren. In deze Toekomstagenda wordt echter geen specifieke aandacht gegeven aan dit groeiende cohort in onze samenleving. Velen van hen zetten zich actief in voor de samenleving als vrijwilliger, dan wel als mantelzorger. Daarnaast zullen steeds meer thuiswonende senioren niet of verminderd in staat zijn om aan de maatschappij deel te nemen. <u>De ASM pleit</u> er voor om, in afwijking van de indeling van de EVI-panels in 2015 in het vervolg een differentiatie naar doelgroepen toe te passen of anderszins aan de maatschappelijke en leefsituatie senioren meer expliciet aandacht te		De Toekomstagenda ademt uit dat wij willen samenwerken en externe partners opzoeken. We zijn ons ervan bewust dat de beschreven doelen gezamenlijk zijn. En alleen in samenwerking gerealiseerd kunnen worden. We hebben niet alle partners letterlijk genoemd, maar denken zeker aan onze partners zoals beschreven in het quatro helix model. De Toekomstagenda is een integraal stuk. Het is voor ons vanzelfsprekend dat dit voor iedereen geldt. Bij de uitwerking in de actieplannen zult u bij sommige acties wel doelgroepen tegenkomen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
schenken.		
1 Het voorliggende concept bevat veel woorden en is van een hoog abstractieniveau. Aangezien het een meerjarenplan betreft is het daardoor ook redelijk vaag. Het is een middel om zich ergens aan te committeren. Het doel op de middellange termijn (2018) is om aan te sturen op sociale inclusie. 2 Er is weinig managementinformatie beschikbaar. 3 De tendens is om de verantwoordelijkheid bij de burgers te leggen. 4 De systeemontwikkeling dient beter ontwikkeld te worden hoewel het plan aangeeft dat het systeem niet leidend is maar de oplossing. Het stuk gaat ervan uit dat de toekomst maakbaar is. 5 Taken, rollen en verantwoordelijkheden dienen duidelijker vastgesteld te worden.	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijdsden-Margraten	1 Mee eens, de concretisering vindt plaats in de actieplannen. 2 Wordt aan gewerkt, we werken toe naar een monitoring van de outcome van de toekomstagenda. 3 De insteek van het landelijk beleid is gericht op meer regie en verantwoordelijkheid bij de burger. Dit vertalen wij in onze toekomstagenda, met dien verstande dat we deze verantwoordelijkheid overnemen als men , tijdelijk of duurzaam, niet in staat is zelf verantwoordelijkheid te nemen. 4 De toekomstagenda is erop gericht het systeem zodanig aan te passen dat het ondergeschikt is aan de oplossing en deze faciliteert in plaats van reguleert. 5 De vaststelling van taken, rollen en verantwoordelijkheden wordt verder vormgegeven in de actieplannen.
Huidig financieel systeem: De huidige crisis is kunstmatig gecreëerd en een herhaling van de grote depressie in de jaren 30 van de vorige eeuw. Ook die crisis was kunstmatig gecreëerd om bepaalde mensen uit machtsposities te wippen en te vervangen door mensen die samenwerken met of belangen hebben in de FED, de Amerikaanse Centrale Bank, die geen staatsbank is, maar particulier eigendom, waar meerdere banken een aandeel in hebben. De huidige crisis had allang opgelost kunnen zijn als de Europese regeringen bereid waren geweest de banken en de bankdirecteuren persoonlijk aansprakelijk te stellen en ze aan de (korte) ketting te leggen. IJsland is het enige land dat	Estelle Eestermans, Samen uit de Armoede	

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
dit gedaan heeft en sinds kort loopt er ook een proces in Canada, maar dat wordt doodgezwegen in de massamedia. IJsland is nu uit de crisis en heeft zelfs haar grondwet aangepast om te zorgen dat de banken geen nieuwe ellende kunnen veroorzaken. Wanneer wordt Nederland wakker? Het huidige financieel stelsel is gebaseerd op rente en schulden, dit leidt inherent tot armoede voor de grote massa en enorme rijkdom voor een kleine minderheid van 10% aan renteontvangers. Probleem: de geldschepping ligt in handen van commerciële banken i.p.v. bij de overheid of een onafhankelijk instituut. De banken in Nederland en vele andere landen hoeven maar 3% contant geld in kas te hebben, de rest is digitaal (dus virtueel) geld. 3% contant geld betekent dat de banken iedere euro 33x mogen uitgeven. Dus ze hebben bijvoorbeeld maar 100 euro, maar mogen dus 33x die 100 euro uitgeven/uitlenen en hoeven bij elke uitgave maar 3% in kas te houden en daar betaal je dan ook nog rente over... In Nederland is papier- en muntgeld slechts 5% van het totale hoeveelheid geld in omloop. Daarom willen de banken ook dat de burger zoveel mogelijk met de pinpas betaalt, want als er op een gegeven moment alleen nog maar digitaal geld is, hebben de banken helemaal vrij spel met het creëren van geld uit lucht en is hun grootste bedrijfsrisico, een bankenrun door de burgers, bezworen. Het grootste deel van het geld in omloop is dus gebakken lucht en virtueel. Toch zijn de banken erin geslaagd de staat en dus de belastingbetaler 30 miljard op te laten hoesten om banken te redden. Het zogenaamde 'redden' van de banken is compleet overbodig. Het verhaal is dat we de		

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
banken nodig hebben voor geld, maar dat is natuurlijk de tekst van de Marketing & Communicatie afdeling van de banken: iedereen kan verzinnen dat als banken geld kunnen scheppen uit lucht, wij dat allemaal kunnen. Een simpele boekhoudkundige handeling genaamd "afschrijven" (of de deletknop op het computer toetsenbord) was voldoende geweest voor deze virtuele schuld en dan had er dus ook niet bezuinigd hoeven te worden en was er nu geen sprake geweest van de stelselmatige afbraak van arbeidsvoorwaarden en normaal betaalde banen. Armoede is dus kunstmatig gecreëerd en wordt kunstmatig in stand gehouden. Mensen zijn zo gehersenspoeld dat ze armoede als iets van alle tijden zien waar toch geen verandering in komt. Nederland, wordt wakker! Werken met behoud van uitkering betekent dat de overheid zich opstelt als koppelbaas en mensen voor 70% van het minimumloon laat werken. Enige verschil met werken voor een echte koppelbaas is, dat je er zelf niets beter van wordt, alleen wel verzekerd bent bij een werkongeval. Nederland kent een wettelijk minimumloon en daar dienen ook de sociale diensten en UWV zich aan te houden. Dwangarbeid en slavernij gaan in tegen de Europese rechten van de mens. Het is wachten op een organisatie die de 2500,- euro kan/wil ophoesten om een proefproces bij het Europees Mensengerechtshof aan te spannen over dit thema.		Wij begrijpen uw zorgen en respecteren uw reactie. De economische crisis heeft voor velen inderdaad een forse impact gehad. Echter, armoede is in onze optiek meer dan alleen een tekort aan inkomen. Een effectieve armoedeaanpak vraagt dan ook dat we verder kijken dan alleen de financiële problematiek. Wij zijn het met u eens dat het risico bestaat dat gemeenten -door de inzet van werken met behoud van uitkering- als koppelbaas gezien zouden kunnen worden. Het is om die reden dat wij bij de inzet van dit instrument de wettelijke voorschriften in acht nemen. We zien dan ook nadrukkelijk toe op het voorkomen van verdringing en concurrentievervalsing. Ook zien wij er op toe dat sprake is van additionele werkzaamheden met een tijdelijk karakter, die gericht moeten zijn op de ontwikkeling van de betreffende inwoner. Zijn/haar positie staat centraal en het individu en diens mogelijkheden zijn te allen tijde leidend. In die zin kan er nimmer sprake zijn van werken onder het wettelijk minimumloon.
De WMO-raad van Gulpen-Wittem spreekt zijn waardering uit voor de concept-Toekomstagenda Sociaal	Wmo raad Gulpen Wittem	Wij danken u voor dit compliment.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Domein 2022 en complimenteert hiermee de portefeuillehouders en de samenstellers van deze toekomstagenda. De Toekomstagenda is naar onze mening behoorlijk ambitieus en komt tegemoet aan de wettelijke taakstelling(en). De Toekomstagenda kent een duidelijke opbouw en is goed leesbaar. Voor derden lijkt ons die leesbaarheid wat minder succesvol vanwege een ruim gebruik van typisch ambtelijke (vak) termen en (wets-)technische begrippen. De begrippenlijst komt daar maar ten dele aan tegemoet. De ambities en de hoofddoelen van de Toekomstagenda hebben onze instemming. De WMO-raad van Gulpen-Witterm vraagt zich wel af of de Toekomstagenda in de voorgestelde breedte en diepte binnen de gestelde tijdspanne en met de beschikbare middelen ook realiseerbaar zal blijken te zijn ? De raad mist hiervoor een beleidsmatig uitvoeringsplan als integraal onderdeel van deze Toekomstagenda. Het aangekondigde Actieplan kan zo'n uitvoeringsplan zijn. Wij maken hierbij een voorbehoud ten aanzien van het aangekondigde Actieplan voor de uitvoering van de Toekomstagenda en nemen de vrijheid daar desgewenst separaat advies over uit te brengen. Wij vragen nadrukkelijk aandacht voor de regionale afstemming in en bij		We hebben de begrippenlijst uitgebreid. Het voorliggende stuk dient als besluitvormend, kader stellend document voor de zes gemeenteraden. In de uitvoering zullen de communicatie uitingen vorm krijgen in overleg met ervaringsdeskundigen. Helder. De Toekomstagenda is een plan voor 7 jaar. We werken deze agenda uit in concrete plannen per jaar; het Actieplan. Dit Actieplan wordt besproken met de gemeenteraden, inspraak- en adviesorganen. Het Actieplan is geen integraal onderdeel van de Toekomstagenda omdat het uitvoering betreft. Waar mogelijk en nodig betrekken we bij de uitvoering van acties inwoners en andere partners (lokaal dan wel regionaal)

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
het realiseringstraject van de Toekomstagenda.		
In het woord samenleving zit al 'samen' dus m.i. graag niet al te scheutig met het begrip 'netwerksamenleving' zijn, dat maakt het stuk te rooskleurig.....Zo eenvoudig is het niet. Er is iets te veel whisfull thinking? Zou ook de privacy van 'onze' inwoners niet expliciet moeten worden beschermd? Ik vind dat nergens genoemd. Het begrip <i>basisinkomen</i> wordt wel positief naar voren gebracht, maar er zou hier en daar toch wat meer al op vooruitgelopen kunnen worden door b v ook nu al niet-uitkeringsgerechtigden volop kans op scholing te bieden opdat ze werk kunnen vinden en door uitkeringsgerechtigde vrijwilligers hun 'beloningen' te laten houden (al of niet in natura), zonder bureaucratisch gedoe. En door alleenstaande ouders meer te faciliteren in hun zorgtaken, die heel serieus te nemen. Ook partners van uitkeringsgerechtigden en andere 'nuggers' explicieter in de beleidsvoornemens te betrekken qua stimulering tot leren en werken. Uitdrukkelijk ernaar te streven dat verzorgers en mantelzorgers er niet financieel op achteruitgaan als ze een zorgbehoefte in huis opnemen. Ook inkomsten van inwonende kinderen met rust laten. Waarom moet ik in het, in het voorliggende stuk zo bejubelde digitale mogelijkheden, mijn commentaar ook nog per brief opsturen???	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	Op pagina 19 hebben wij een zin over privacy toegevoegd: <i>Uiteraard hebben we hierbij aandacht voor de privacy van betrokkenen.</i> De ontwikkeling van een basisinkomen hangt af van de ruimte die de wetgever daartoe biedt en uiteraard van de wenselijkheid en mogelijkheid die de betrokken stakeholders zien. Verdere uitwerking hiervan zal via het Actieplan ter hand worden genomen. Ons beleid richt zich ook nu al op niet-uitkeringsgerechtigden. Zij behoren immers tot de doelgroep Participatiewet. De vrijwilligersvergoeding is wettelijk vrijgelaten in relatie tot de uitkeringen. Deze beloning kunnen vrijwilligers dus gewoon behouden. Maatwerk is voor ons altijd uitgangspunt. Maar ook de Participatiewet zelf houdt reeds specifiek rekening met alleenstaande ouders met jonge kinderen. Voor partners van uitkeringsgerechtigden gelden dezelfde rechten, plichten en kansen als voor de uitkeringsgerechtigde zelf.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Het sociaal domein in Nederland en dus ook in Maastricht-Heuvelland is sinds de invoering van de drie Participatiewetten in 2015 sterk aan het veranderen. Alhoewel dit beslist niet aan de lokale overheden toegerekend kan en mag worden, heerst er onder een groot deel van de Nederlandse bevolking nog steeds een enorme frustratie over deze aanzienlijke maatschappelijke transformatie. Niet om het feit dat zaken van tijd tot tijd “opgeschud en herijkt” moeten worden want dat is zelfs wenselijk. De frustratie zit vooral in de snelheid en de omvang van de operatie tezamen met een deels oneigenlijke doelstelling en dat is een forse bezuiniging doorvoeren. Het is daarom schrijnend om op te merken dat regelmatig falend overheidsbeleid, onder andere t.a.v. de bankencrisis (ABNAMro en SNS Bank), het Fyra debacle, het Vestia debacle en de verschillende kostbare missers in ict-projecten, vele malen meer hebben gekost dan de beoogde bezuinigingen opleveren. Al met al zorgen de participatiewetten dan ook voor veel sociale onrust omdat die meer dan gemiddeld de zwakkeren in de samenleving treffen. En een samenleving is zo sterk als zijn zwakste schakels. De lokale overheden en de gemeente Maastricht-Heuvelland doen hun uiterste best om de klappen zo goed mogelijk op te vangen, te weten hetzelfde doen als voorheen en waar mogelijk zelfs beter maar dan met een fors lager budget. Niet voor niets heeft een grote delegatie van wethouders aan de rijksoverheid laten weten dat grenzen zijn bereikt of worden overschreden. Desalniettemin kunnen er ook de hiernavolgende (constructieve) kritische noten worden geplaatst t.a.v. de aanpak	Adviesraad Stichting Samen uit de Armoede – Dirk van Beek	

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
van gemeenten, in dit geval op de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022. 1. Allereerst vermeldt de voorpagina “merkbare resultaten per 1 januari 2018”. Een aantal van de verder in het plan benoemde resultaten zouden nu al de normale gang van zaken moeten zijn en geen nieuwe doelstellingen. Bijvoorbeeld het constant vermelden dat burgers in 2018 weten waar ze aan toe zijn en/of waar de informatie gehaald kan worden, dat is een open deur. Daarnaast geeft de omschrijving <u>merkbare</u> resultaten iets gevoelsmatig aan. Op zich is dat prima als er tegelijkertijd ook maar duidelijke rationele dus <u>meetbare</u> resultaten zijn. Dat ontbreekt echter door de hele toekomstvisie. Er gaat heel veel belastinggeld in de transformatie om en daarom zijn een continue monitoring (hoe, wanneer, door wie) en meer concrete doelstellingen zeker vereist (meten is weten). Bijvoorbeeld t.a.v. armoedebestrijding een streven om het percentage mensen dat rond of onder de armoedegrens leeft in Maastricht in 2018 te verlagen naar maximaal het landelijke gemiddelde om daarna stapsgewijs te werken aan lagere percentages dan het landelijke gemiddelde. Of bijvoorbeeld het percentage huishoudens dat langer dan drie jaar in armoede leeft te verlagen van 1.900 naar maximaal 1.500 in 2018. Kortom, concrete, meetbare en uitdagende doelstellingen die tegelijkertijd wel haalbaar moeten zijn. Wij kunnen ze nergens in het plan vinden. 2. Continu wordt in het plan geschreven dat niet het systeem maar de burger centraal staat en dat er een integrale i.p.v. een gefragmenteerde aanpak nodig is in alle aspecten van het sociale domein. Stichting Samen uit de		De in de toekomstagenda genoemde ontwikkelingen en resultaten zijn zeker niet helemaal nieuw, gezien dit traject van ervaren, verbeteren en innoveren feitelijk al is ingezet bij de voorbereiding van de decentralisaties. Sommige zaken deden we al en blijven we ook doen. Andere zaken gaan we intensiveren of anders doen. En uiteraard pakken we ook nieuwe dingen op. Met de toekomstagenda proberen we nu vooral onze koers voor de komende zeven jaar duidelijk weer te geven. Actieplan en monitor.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Armoede is het hier helemaal mee eens. Met name het armoedeprobleem kent vele op elkaar inwerkende facetten. Echter, onvoldoende wordt aangegeven hoe e.e.a.te bereiken. Hoe verschillende, onafhankelijke instanties moeten gaan samenwerken en wie daarin eventueel “sturend” optreedt als dat nodig is. Zulke belangrijke maar complexe zaken gaan namelijk niet vanzelf. 3. Continu wordt gesproken van “de regie over het eigen leven”, “zelfredzaamheid van de burger”, “burgers zelf in staat stellen inzicht te verkrijgen in hun eigen problemen” en “het versterken van de eigen kracht”. Niemand kan het daarmee oneens zijn. Maar hoe te handelen als bekend is dat er in ons land meer dan 1,3 miljoen mensen alleen al moeite hebben met lezen en schrijven, laat staan met de toenemende digitalisering in de praktijk van alledag, van reizen met de trein tot het doen van belastingaangifte of beantwoorden van ambtelijke mail. Het onvoldoende kunnen voeren van een eigen administratie is een van de aspecten van het armoedeprobleem. Voor elk aspect in het sociaal domein geldt dat alles draait om bewust- zijn. En daarvoor is meer nodig dan de huidige educatie die meer opleidt tot het bedrijfsleven dan tot het leven zelf. Het laagdrempelig inzichtelijk maken wie de mens is, hoe die in elkaar zit en hoe alles in het leven met elkaar verbonden is, vraagt om een holistische lering van de vele natuurwetten in een soort van Levensschool. Stichting Samen uit de Armoede wil daar graag een belangrijke bijdrage aan leveren. 4. Er wordt erg veel verwacht van vrijwilligers en dat mag best, maar er zijn wel grenzen. Er wordt ook te		De armoedeaanpak krijgt een verdere uitwerking in het Actieplan en onderliggende projectdocumenten. Hierin is ook voorzien dat diverse stakeholders bij het proces worden betrokken. Algemeen uitgangspunt is inderdaad de eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners. Maar de situatie van de individuele burger en diens mogelijkheden is te allen tijde leidend. Wij zijn ons er zeer wel bewust van dat er altijd mensen zullen zijn die (tijdelijk dan wel permanent) ondersteuning nodig hebben. Daar waar burgerinitiatieven in dit kader ontstaan, zullen wij ook zeker bekijken of en hoe wij deze kunnen faciliteren.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
makkelijk vanuit gegaan dat zogenaamde “sleutelfiguren in buurtnetwerken” (p.19) de totale regie kunnen voeren. Hoe worden zij in hun functie daarvoor gefaciliteerd? Vrijwilligerswerk naar hulpbehoevende burgers toe moet, tenzij er sprake is van onoverkomelijke gebreken, een tijdelijke ondersteuning zijn. Dat sluit aan bij wat in punt 2 is genoemd. Daarnaast is het niet rechtvaardig dat die daar helemaal niets voor betaald krijgen. Terecht wordt op pagina 6 geschreven “het woord vrijwilligerswerk bestaat in 2022 niet meer”. De grens tussen betaalde en onbetaalde inzet kan veel minder scherp getrokken worden.” Dat brengt ons op het volgende punt. 5. Er is op elk niveau, zowel lokaal als landelijk steeds meer aandacht voor het concept Basisinkomen. Een basisinkomen gaat om veel meer dan alleen een wat verzachtende uitvoering van de Wet Werk en Zekerheid (sollicitatieplicht etc.). Omdat niet iedereen positief staat tegenover een basisinkomen en er nog genoeg vragen en onzekerheden zijn, worden lokale experimenten aangemoedigd. Dat vragen ook veel burgers van Maastricht, zo blijkt uit de diverse gehouden bijeenkomsten hierover in het afgelopen jaar. Het is ronduit teleurstellend te lezen dat er in de Toekomstagenda niets wordt geschreven over de instelling van een (tijdelijke) Denktank die dat proces zou moeten opstarten en begeleiden. Ook teleurstellend is dat pas “in 2018 onderzocht is of en hoe een experiment met het basisinkomen kan worden uitgevoerd en welke mogelijkheden het rijk hiervoor biedt”. Dus een onderzoek om te komen tot een onderzoek. Dat heeft veel weg van		Zoals gezegd, krijgt de armoedeaanpak, waaronder ook het thema basisinkomen, een verdere uitwerking in het Actieplan en onderliggende projectdocumenten. Hierin is ook voorzien dat diverse stakeholders bij het proces worden betrokken. Daarnaast is met de genoemde tijdshorizon niet bedoeld te zeggen dat de voornemens allemaal pas op het einde van de periode gerealiseerd zijn. Voor wat betreft het experiment met het basisinkomen is in 4.1.3 opgenomen dat indien de uitkomsten van dit onderzoek positief zijn en een experiment gestart is, de eerste resultaten

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
een afwachtende houding en het op de lange baan schuiven van een ongemakkelijke probleem. Zeker nadat bekend is dat staatsecretaris Klijnsma gemeenten een bepaalde vrijheid heeft gegeven om te mogen experimenteren. Het valt niet te ontkennen dat een verdere toekomst van het sociale domein nauw verbonden is aan inkomensconcepten als een algemeen basisinkomen. Omdat ambtelijke molens langzaam draaien, zijn initiërende acties hiertoe op niet al te lange termijn meer dan wenselijk. Dit plan gaat tot 2022 en zegt daar veel te weinig over. Een gemiste kans. Onze overall indruk over de Toekomstagenda Sociaal Domein is positief maar zeker niet juichend. Er wordt veel naar de toekomst toe geschreven zonder voldoende aan te geven wat de doelstellingen concreet zijn en hoe die inhoudelijk te verwerkelijken.		van het experiment bekend zijn. Een aantal zaken loopt reeds. Het Actieplan zal meer inzicht geven in de fasering en prioritering van de diverse acties. Dit laat echter onverlet dat wij vaak mede afhankelijk zijn van onze partners, waaronder ook de wetgever. De door u genoemde experimenteerruimte is inderdaad onderwerp van gesprek, maar helaas nog geen realiteit.
In aansluiting op de ambitie van de gemeenten om meer sociaal en institutioneel vertrouwen te creëren (welke weer een positief effectief zal hebben op de individuele en collectieve burgerkracht, de eigen regie, participatie enz.) adviseert de Raad van Uitkeringsgerechtigden Maastricht - dat meer bestuurders, gemeenteraadsleden en beleidsambtenaren op eigen initiatief en, bij voorkeur, onaangekondigd het Sociaal Domein ingaan om met bezoekers en medewerkers (zowel professioneel als vrijwillig) van de diverse organisaties in dat Sociale Domein (ook in bredere context) op informele wijze in gesprek te gaan;	Raad voor Uitkeringsgerechtigden/Evelien	Het EVI-traject is eerder ingezet om meer verbinding te leggen tussen beleid en praktijk. Maar wij zullen uw aanbeveling zeker ter harte nemen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
- dat de gemeenten in al haar communicatie met haar inwoners (verbaal, schriftelijk en digitaal) gebruik maakt van "gewone mensentaal"; - dat de gemeenten in al haar communicatie met haar inwoners zogenoemd onderscheidend taalgebruik vermijden. (Het is de RvU opgevallen dat ook in de (concept) Toekomstagenda wordt gesproken in termen als: "wij" en "de burger", of "de gewone burger", of "mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt", of "de professional "en "de cliënt"). Zoals aangegeven in onze inleiding: de mens is altijd in de eerste plaats mens. - dat de gemeenten de haar ter beschikking staande financiële middelen en eventuele besparingen zorgvuldig investeert en herinvesteert en daarbij altijd het belang van de inwoners vooropstelt. (In dit verband wijst de RvU op de maatschappelijke verontwaardiging die ontstond in de gemeente Meerssen (tenslotte een van de deelnemende gemeenten in het transformatieproces) toen onlangs bekend werd dat zij ruim 425.000,- euro aan publieke financiële middelen aan renovatie en (luxe) inrichtingskosten heeft aangewend om de bouw van een klantcontactcentrum te realiseren. Dit soort acties zullen het institutionele vertrouwen beslist niet doen toenemen). - Naast sociaal en institutioneel vertrouwen is juiste, adequate en tijdige informatievoorziening en –uitwisseling natuurlijk ook van belang in de communicatie van de gemeenten met haar		Het voorliggende stuk dient als besluitvormend, kader stellend document voor de zes gemeenteraden. In de uitvoering zullen de communicatie uitingen vorm krijgen in overleg met ervaringsdeskundigen. Het EVI-traject is reeds ingezet om meer verbinding te leggen tussen beleid en praktijk. Maar wij zullen uw aanbeveling zeker ter harte nemen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
inwoners.		
Onze aandachtspunten en advies in zijn algemeenheid. 1. Het begrip „sociaal domein“, dat in deze Toekomstagenda wordt gebruikt, beperkt zich niet uitsluitend tot de systeemwereld. Kenmerkend voor informele zorg en ondersteuning is dat het zich afspeelt binnen het overlappende terrein van overheid en instellingen én de leefwereld van burgers. Voor burgers is het sociaal domein breder: werken, opvoeding, onderwijs, wonen, recreëren, zorgen voor elkaar, informele netwerken, sociale samenhang, zelfbeschikking, etc.. Wij adviseren om in de uitwerking van de genoemde acties zoveel als mogelijk verbindingen te leggen tussen organisaties en integraal te werken. Maak in dit verband duidelijk waar iedere organisatie verantwoordelijk voor is en haar kennis en deskundigheid kan inzetten. Integraal werken geldt ook voor de gemeentelijke interne organisatie en de diverse werkgroepen die met het thema aan de slag zijn. 2. De centrale vraag aan informele zorgers was: “Wat heeft de informele zorg nodig om zijn/haar taak goed uit te kunnen voeren en welke acties zijn daarvoor nodig?” De toetsende vraag aan de overheid kan dus luiden: “Welke rol heeft de gemeentelijke overheid in die acties?” De Toekomstagenda spreekt in dit verband over de noodzaak maatwerk te bieden in de ondersteuning aan veerkracht en eigen regie. In de Memorie van Toelichting op de WMO wordt gesteld dat er ‘nieuwe mengvormen van solidariteit	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht (ASM) - informele Zorg en ondersteuning	Wij delen uw mening dat het belangrijk is om bij de acties verbindingen te leggen tussen organisaties en integraal te werken en zullen dit bij de nadere uitwerking ook zeker gaan doen. Vanuit het uitgangspunt één huishouden, één plan worden arrangementen afgesproken. Daarin worden de mengvormen waar u aan refereert meegenomen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
ontstaan, waarbij overheid en samenleving elkaar aanvullen en versterken'. De ASM roept het college op dergelijke mengvormen inzet te maken van haar beleid. 3. In de inleiding van de notitie „Samen kunnen we het zelf“ staat dat er veel gesprekken zijn gevoerd met mantelzorgers en vrijwilligers. Uit de lijst van gesprekspartners wordt dit echter niet duidelijk. Wel wordt genoemd dat er contact is geweest met cliëntenraden en (mantelzorg-)instellingen. Wat de mantelzorgers en vrijwilligers zelf vinden komt niet aan de orde. Daardoor geeft deze toekomstagenda de indruk, vooral geschreven te zijn vóór de burgers i.p.v. samen mét hen. Ons advies is om dit beleid van meet af aan te ontwikkelen met als uitgangshouding: “zorgen voor, in plaats van zorgen dat”, gebaseerd op het z.g. BOS-principe: van binnenuit, van onderop en sámen met de burgers. 4. Opvallend is dat in het hoofdstukje „Enkele gegevens“ alleen de leeftijdsgroep van 19 – 64 jaar is vermeld! Dit doet o.i. geen recht aan de maatschappelijke betrokkenheid van vele senior,- mantelzorgers en vrijwilligers. In 2008 was 20% van de mantelzorgers ouder dan 65 jaar. (Mantelzorg uit de doeken ; SCP 2015). Andere landelijke cijfers bevestigen dat beeld. Zie: https://www.ouderenfonds.nl/oude-organisatie/feiten-en-cijfers/ en http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/vrije-tijd-cultuur/publicaties/artikelen/archief/2005/2005-1708-wm.htm 5. De “begripsbepaling in de notitie geeft aan dat de informele zorg		Naast de EVI panels en de mini conferentie “verbonden door informele zorg” zijn er ook nog aparte sessies gehouden met mantelzorgers en zorgvrijwilligers in de verschillende gemeenten. Wij delen dan ook uw mening dat beleid ontwikkeld moet worden vanuit het BOS principe. Dit is inderdaad een ommissie. De gegevens met betrekking tot de groep ouder dan 65jaar moeten hieraan worden toegevoegd.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
zich afspeelt in het dagelijkse leven van hulpvrager en –ontvanger. In de persoonlijke leefsfeer dus. Wat mantelzorgers (moeten) doen is daardoor niet altijd zichtbaar. Als ze op leeftijd zijn, kunnen ze zelf ook beperkingen en een verhoogde kwetsbaarheid hebben. Zij neigen over hun grenzen heen te gaan – vaak vanwege hun opvatting over hun taak, solidariteit en loyaliteit. Oudere mantelzorgers rapporteren (te) laat over eigen beperkingen en grenzen. Wij pleiten: - voor vroege en ook extra monitoring en ondersteuning alsmede voor een bredere inzet van andere mantelzorgers, vrijwilligers en professionals teneinde overbelasting en crisis te voorkomen. - om de norm voor de inzet van professionele zorg aan senioren soepel te hanteren. - om de directe leefomgeving/buurt actief te betrekken bij planning en monitoring van de zorg. Concreet betekent dit om (na toestemming van de zorgvrager) betrokken buurtbewoners te laten deelnemen aan het z.g. Keukentafelgesprek. En ook (een vertegenwoordiging van) inwoners in een buurt te betrekken bij sociale wijkteams. om aandacht te besteden aan vraagverlegenheid. 6. Een zorgvrijwilliger komt meestal van buiten de persoonlijke kring van de zorgontvanger. Wel hoort hij/zij als medeburger tot de leefwereld van de hulpontvanger. Vrijwilligerswerk is soms een georganiseerd burgerinitiatief, soms zijn het formele organisaties, die zijn		We zullen uw acties meenemen bij de uitwerking van het agendapunt : “voorkomen overbelasting mantelzorgers”

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
verbonden met professionele zorginstellingen, bv. Wehelpen.nl. Ongeveer 30% van de vrijwilligers is zelf ouder dan 55 jaar (Informeel zorg in Nederland; SCP 2013). Hun belastbaarheid vaak beperkt. Ons advies is om: - extra aandacht te schenken aan de verlichting van de emotionele en fysieke belasting van senior-vrijwilligers. - oudere vrijwilligers zijn mensen met levenservaring en ervaring in het vrijwilligerswerk. Deze ervaringsdeskundigheid kan worden ingezet ter ondersteuning van andere vrijwilligers en mantelzorgers! 7. Terecht herkennen mantelzorgers en zorgvrijwilligers zich niet in de beschrijving van het speelveld van 'ziekten, beperkingen of kommer en kwel' (zie hfst. 3. „Context“). Deze professionele, institutionele beschrijving, sluit uit, weert af en vervreemd. De ASM benadrukt dat de informele zorg plaatsvindt in het eigen domein van burgers, en van en vóór burgers onderling is. De persoonlijke, niet professionele inbreng van de informelezorger sluit aan bij de normen en waarden van de hulpontvanger. Deze zorg is niet alleen anders van intentie dan de professionele zorg, maar ook anders van inhoud. Dat is een meerwaarde die bijdraagt aan de sociale cohesie en vormgeeft aan de zorgzame samenleving. Informele zorg is niet slechts een extra aanvulling op en zeker geen vervanging van de (te dure) professionele zorg. Het is een houding. Mantelzorg is, zoals in het rapport van Movisie staat te lezen “een onderdeel van je leven”. De ASM onderschrijft in		

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
dit verband de aandacht voor dit thema en de mogelijke rol die de gemeente hierin kan vervullen als aanjager, inspirator. Inzetten op preventie dient o.i. eveneens belangrijk aandachtspunt te zijn. 8. In ditzelfde hoofdstuk (de Context) van de notitie staat dat gemeenten vanuit de WMO 2015, Jeugd en - Participatiewet de mogelijkheid hebben de veerkracht en eigen regie te organiseren. De ASM is van mening dat de gemeente weliswaar uitvoerder is, opdrachtgever en regisseur (zoals omschreven in de notitie van Movisie), maar daarbij naar burgers met initiatieven, vooral voor een faciliterende en ondersteunende rol te kiezen. De gemeente heeft o.i. als belangrijke taak om verbindingen te leggen en overlap te voorkomen. En, zoals in de notitie staat, te verleiden. Wij pleiten voor een cultuurverandering, zoals bedoeld in het transformatieproces naar een zorgzame participatieve samenleving. Deze cultuurverandering is ook noodzakelijk binnen de eigen gemeentelijke organisatie. 9. De vorm en inhoud van de informele zorg worden bepaald door de hulpontvanger en de mantelzorger en zorgvrijwilliger samen. Niet door de overheid en financier. Deze zorg is dus geen verlengstuk van de professionele zorg en past niet in de z.g. geprotocolleerde systeemwereld. De ASM adviseert de informele zorg niet te organiseren vanuit de professionele zorg. Om de eigenheid van de informele zorg te behouden heeft die een eigen organisatie nodig, geworteld in		We delen uw mening dat er binnen het totale veld van informele en formele zorg en ondersteuning een cultuurverandering moet plaatsvinden. Dat geldt eveneens voor de gemeenten. Zoals in de toekomstagenda geschetst zal de grens tussen betaalde en onbetaalde inzet veel minder scherp worden. Op welke manier dit vorm krijgt zal de komende jaren meer en meer duidelijk worden. Van belang is inderdaad zoals u aangeeft dat de hulpontvanger en mantelzorger centraal staan en ook de zorgvrijwilliger een duidelijke positie heeft.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
de gewone leefwereld, maar wel in een mengvorm (zie 2) met zorginstellingen en overheid. 10.In Maastricht-Heuvelland bestaat een aantal samenwerkingsvormen en organisaties voor de ondersteuning van informele zorg, zoals het Steunpunt Mantelzorg Zuid, ZorgSaam en het Netwerk Zorg en Welzijn Wijkgericht Maastricht (een netwerk van professionele medewerkers). Digitale ondersteuningsplatforms, zoals WeHelpen. Echter: De Eigenkrachtwijzer en Maastricht Doet worden in de notitie niet genoemd. De taken van een organisatie voor informele zorg moeten vooral verbonden blijven met haar uitgangspunten: van en voor burgers, in de eigen leefwereld en aansluitend aan de cultuur van de hulpontvanger. In de bijlage met de rapportage van Movisie over het Steunpunt Mantelzorg Zuid komt dat niet aan de orde. Ook is niet duidelijk of het Steunpunt vooral ondersteuning biedt aan mantelzorgers of dat het focus meer ligt op de inzet van zorgvrijwilligers. De – begrijpelijke- verleiding om omwille van die ondersteuning te functioneren als een geprofessionaliseerd „uitzendbureau voor vrijwilligers“ kan verstrengeling van belangen met opleveren. De ASM spreekt in dit verband de voorkeur uit voor scenario 2 ten aanzien van de rol van het steunpunt Mantelzorg: het steunpunt ondersteunt voor een deel van haar werkzaamheden mantelzorgers en voor het andere deel professionals. Puntsgewijs commentaar en advies op hoofdstuk 6 ‘Op de agenda’ (blz.		Het rapport van Movisie is ter informatie meegestuurd bij de toekomstagenda: “Informele zorg en ondersteuning” Voorafgaand aan de scenariokeuze wordt allereerst een visie op de toekomstige mantelzorgondersteuning ontwikkeld.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
10) Het gebruik van agendapunten is een goede vorm om te komen tot een actieplan. De ASM ondersteunt de genoemde punten en ziet graag concreet hoe een en ander uitgewerkt wordt, binnen welke tijdsperiode en met welke organisaties. Te allen tijde is de ASM bereid haar medewerking hierbij te verlenen. Onderstaand een reactie op de genoemde agendapunten. <u>Agendapunt 1: Meer bewustzijn creëren in de gemeenten voor het thema “ informele zorg”.</u> Of het verzamelen van succesverhalen een nuttig voorbeeld heeft is niet zo zeker. Wel is aandacht nodig voor z.g. vraagverlegenheid. Die is vooral te verwachten bij: - burgers die decennia lang een zelfstandig leven hebben geleid en nu niet afhankelijk kunnen en willen zijn. - soms ook bij bevolkingsgroepen of individuen tot wiens cultuur/attitude het hoort niet stevig voor je zelf op te komen. - daarnaast zijn er mensen die gewoon afwachten omdat ze gevormd zijn met het idee dat er voor hen wordt gezorgd. Vraagverlegenheid en hulpverlening kan worden doorbroken door een anticiperend, toegankelijk, laagdrempelig en ondersteunend beleid over voorzieningen en regelgeving in de zorg. <u>Agendapunt 2: Burgerinitiatieven voor de versterking van mantelzorgers en vrijwilligers .</u> De ASM is het eens met de formulering dat de gemeenten de organisatie van initiatiefnemers (burgers) op het gebied van informele zorg alleen moeten stimuleren en faciliteren. Het vervlechten van burgerinitiatieven		Wij maken graag gebruik van uw aanbod. Uw advies met betrekking tot de vraag en hulpverlening worden meegenomen bij de nadere uitwerking.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
moet vooral gedaan worden door de burgers zelf. De overheid kan initiatieven in kaart brengen en dit materieel en in regelgeving faciliteren. De website Wehelpen.nl is geen vorm van een burgersnetwerk, omdat de oprichters professionele organisaties zijn (Achmea, Bureauvifftig, CZ, Menzis, PGGM, Rabobank, The Caretakers, VitaValley). Stimuleer vrijwilligersorganisaties om samen te werken in plaats van ze in een concurrerend (subsidie-)veld van tenders te laten opereren. Op het terrein van (informele) zorg past geen marktdenken. Mantelzorgers en zorgvrijwilligers herkennen zich niet in grootschalige bureaucratische organisaties. Het vervreemdt en anonimiseert. De leefwereld van gewone mensen is hun eigen buurt, vriendenkring, wijkorganisatie. Dat is de beste vindplaats voor mensen die bereid zijn informele zorg te bieden. Grote vrijwilligersorganisaties, maar ook de WMO-consulenten van de gemeente en zorgprofessionals kunnen wel deskundigheidsbevordering bieden en vraagbaak zijn voor praktische problemen. Zo faciliteren en ondersteunen ze de zorgende burger en kan er samenhang tussen informele en formele zorg ontstaan. <u>Agendapunt 3: Mantelzorgers en vrijwilligers bereiken en passende ondersteuning bieden.</u> Taalgebruik is belangrijk om helder aan te geven welke attitude en positie de overheid wenst in te nemen. De toelichtende tekst bij dit actiepunt suggereert het perspectief van sturing vanuit de gemeente in plaats van dat van de informele zorgverlener. De uitwerking van dit actiepunt is vaag en verwarrend. De zorgvrager en zijn omgeving worden niet als overlegpartner genoemd. Wel de professionele		Op dit moment werken vrijwilligersorganisaties intensief samen binnen het samenwerkingsverband “Zorgzaam” De gemeente faciliteert deze samenwerking. De keukentafelgesprekken zijn bij uitstek bedoeld om juist binnen de leefwereld van de mensen kleinschalig, informatie en advies op maat te geven. Om als zorgvrager als serieuze overlegpartner mee te kunnen doen zullen op verschillende plekken bijvoorbeeld bij professionele organisaties attitudes moeten veranderen. Vandaar dat bij de uitwerking een aantal actiepunten richting professionele organisaties worden

Inspiraakreacties	Door	Reactie/analyse
organisaties. Het „aanboren van een potentieel van vrijwilligers“ suggereert iets anders dan bijv. „samenwerking zoeken met burgers die zich willen inzetten voor medeburgers“. Maatwerk betekent in de eerste plaats samenwerking met de zorgvrager en zijn omgeving, niet alleen met zorgorganisaties. Zo kan verantwoordelijkheid worden gedeeld en kan de zorgvrager de regie over zijn leven behouden. Maak bij ondersteuning gebruik van bestaande relaties van de zorgvrager. De informele zorg zelf kan de behoefte aan en de vorm van ondersteuning beter zelf bepalen bijv. via eigen informele netwerken. Te snel uitwijken naar professionele ondersteuning stimuleert afhankelijkheid en ontmoedigt de veerkracht en het karakter van de informele zorg. Door de toename van het aantal ouderen en van hoogbejaarden en een vergrijzend netwerk neemt de behoefte aan zorg en ondersteuning toe. Deze demografische cijfers laten echter ook een groei zien in de groep relatief jonge, vitale senioren, die mantelzorger of vrijwilliger kunnen worden. Vanwege de arbeidsmobiliteit van hun kinderen kunnen ouderen minder rekenen op praktische ondersteuning van die kant. Andere jongeren kunnen echter wèl worden geïnteresseerd om zorgvrijwilliger te worden. Buitenlandse studenten in Maastricht geven daarin al een voorbeeld. Ook kan de maatschappelijke zorgstage voor jongeren opnieuw tot leven worden geroepen. <u>Agendapunt 4: Erkenning en waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers.</u> De ASM ondersteunt het agenderen van dit onderwerp. Belangrijk is dat iedere informelezorger persoonlijke		genoemd. Onze intenties zijn zeker gericht op samenwerking met burgers én de omgeving. En waar nodig professionele ondersteuning. Uw voorbeelden van buitenlandse studenten en jongeren via maatschappelijke stages worden bedoeld met het aanboren van nieuw potentieel via de natuurlijke vindplekken. Op welke wijze de erkenning en

Inspiraakreacties	Door	Reactie/analyse
waardering toekomt. Niet in een soort competitie zoals Maastricht dat hanteert in de vorm van een vrijwilligersprijs met de overheid in de dirigerende rol. De overheid plaatst zich zo in een onwenselijke, normatieve positie. Het uitschrijven van tenders suggereert een marktgericht beleid, waarbij doelen van de overheid leidend kunnen worden. Een vorm die niet past in bij informele en vrijwillige zorg. De overheid beschikt over instrumenten om erkenning te geven aan informele zorgers. Bijvoorbeeld door het verstrekken van financiële of fiscale waardering, vergoeding van gemaakte onkosten, het mantelzorgforfait en het mantelzorgcompliment. Wet- en regelgeving, zoals de WIA, de effecten van de z.g. Kostendelersnorm van de Participatiewet, de Algemene en Bijzondere Bijstandswet kan negatief financieel effecten hebben op informele zorgers. Er is echter ook beleidsruimte om deze wetgeving in te zetten en zo die zorg juist te faciliteren en te waarderen. <u>Agendapunt 5: Voorkomen overbelasting mantelzorgers</u> Niet alleen bij de „vraagverheldering“ aan de keukentafel, maar ook periodiek is het belangrijk dat de draagkracht en de grenzen van de informele zorg worden getoetst. Overbelasting van de mantelzorg kan worden voorkomen door al tijdens de planning van de zorg uit te gaan van een mix van diverse vormen van informele zorg, zodat niet alle verantwoordelijkheid op één of enkele personen neerkomt. Betrek vroeg personen uit de eigen leefomgeving, niet alleen als zorgverlener, maar ook als „mee-denker“: vrienden, collega's, buurt of vrijwilligers. Als meer mensen meekijken, zorgt dat ook		waardering vanaf volgende jaren zal plaatsvinden is momenteel nog in ontwikkeling. We delen uw mening en zullen dit meenemen in de verdere uitwerking.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
voor sociale support, die nodig is voor de veiligheid van het zorgsysteem en kan (onbedoeld) huiselijk geweld worden voorkomen. In deze notitie wordt niet duidelijk hoe de gemeente die toenemende behoefte aan respijtzorg gaat realiseren. Die moet betaalbaar, laagdrempelig en tijdig beschikbaar zijn. Geen wachtlijsten dus. Als een zorgsysteem het thuis te lang en met te weinig ondersteuning moet volhouden is de verleiding tot opgeven groot. Tenslotte: Wij hopen met bovenstaand advies een bijdrage te hebben geleverd aan regionale toekomstagenda "Informeel zorg en ondersteuning" alsmede van het rapport van Movisie "De toekomst van mantelzorgondersteuning in de regio Maastricht-Heuvelland". Wij zijn uiteraard gaarne bereid tot een mondelinge toelichting op dit advies en zien met grote belangstelling Uw reactie tegemoet.		
"Leven in Maastricht-Heuvelland in 2022"		
- Waak voor een te groot beroep op vrijwilligers, er zijn grenzen aan draagkracht - Vrijwilligerswerk bestaat (dan) niet meer, is een risicovolle opmerking (grijs gebied)	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	- Mee eens. In de toekomstagenda is hier aandacht voor. - De bedoeling van deze zinsnede was aan te geven dat even veel belang gehecht wordt aan betaalde en onbetaalde arbeid. We hebben de passage daarom aangepast.
Een prachtige droom, maar misschien is het beter om te spreken van een ideaal. Dit ideaal, schildert een, volgens de huidige normen, welhaast perfecte samenleving! Een samenleving waarin burgers elkaar kunnen vertrouwen en elkaar tot hulp zijn, waarin iedereen zoveel mogelijk een goede opleiding krijgt, economisch zelfstandig is en waarin iedereen, voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, ondersteuning krijgt om erbij te horen!	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	We onderschrijven dat er heel wat stappen en heel wat mensen en organisaties nodig zijn om in de buurt te komen van dit ideaalbeeld en dat het iets is wat tijd vergt. Ook in een minder ideale wereld biedt de toekomstagenda wel de handvatten om te veranderen en de vangnetten voor onderdelen waarop dat niet lukt. In het actieplan worden de eerste stappen gezet.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Een samenleving waarin de gemeente luistert naar en vertrouwt op haar inwoners en waar de inwoner geen klant meer is maar een mens die de regie voert over zijn/haar eigen leven en kan rekenen op hulp wanneer dat nodig is. Hier wordt wel een erg optimistisch en niet helemaal realistisch beeld geschilderd van een samenleving en van de mensen die daartoe behoren! Het is goed om idealen te hebben; zonder idealen komt er niets tot stand en verliest de gemeenschap haar daadkracht! Idealen zijn er om nagestreefd te worden. Hierbij dient echter eerst goed overdacht te worden welke stappen er in de praktijk van alledag gezet moeten worden om datgene wat nagestreefd wordt, in werkelijkheid ook te kunnen bereiken! Er moet bereidheid zijn om met alle betrokkenen hierin samen te werken, de gedane stappen te analyseren en te evalueren en de uitkomst ervan te gebruiken om doelen eventueel bij te stellen om vervolgens weer verder te kunnen gaan! Want, om met de dichter Elsschot te spreken: "Tussen droom en werkelijkheid liggen praktische bezwaren."!		
Het woord in de zin "vrijwilligerswerk bestaat niet meer" gaarne schrappen. Vrijwilligerswerk is het cement van de maatschappij. Zonder vrijwilligers is het toekomstbeeld: verschraling zonder weerga. (Pagina 6 2e alinea) "De droom van de gemeente is om in 2022 ieder inwoner Maastricht - Heuvelland onderdeel te laten zijn van een sociaal netwerk." Het sociale netwerk moet in beeld	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	De betreffende zin is geschrapt. Wij hebben hier immers niet bedoeld te zeggen dat er feitelijk geen vrijwilligers meer actief zijn, maar dat even veel belang gehecht wordt aan betaalde en onbetaalde arbeid. Wij zijn het eens met uw opmerking dat het sociale netwerk van mens tot mens

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
gebracht worden, het verschil van mens tot mens. Er zijn geen netwerken, eenzaamheid, tot grote sociale netwerken. Duidelijker en concreter benoemen waar die droom naar toe moet leiden. Wat heb je aan een droom als de voorzieningen en diensten in een dorp verdwijnen. De school gaat dicht, de Rabobank sluit de pinautomaat, het Kantoor is al eerder naar Valkenburg, de supermarkt is naar Gulpen waar meer omzet wordt gerealiseerd. Dit is dan een heel andere droom. De leefbaarheid in de dorpen staat in het geding. Dit is een angstscenario anders als de droom die in de Toekomstagenda wordt geschetst.		verschilt. Daarom hanteren wij ook nadrukkelijk het principe van maatwerk en staat de mens en diens specifieke omgeving altijd centraal. Onze droom voor de inwoners van Maastricht-Heuvelland vindt een eerste uitwerking in de Toekomstagenda Sociaal Domein 2022, waarin de concrete resultaten voor onze burgers benoemd zijn. Verdere concretisering zal volgen in de zogenoemde actieplannen, welke verder inzichtelijk zullen maken wat we precies gaan doen om die resultaten te bereiken.
Wat hier beschreven wordt klinkt mooi maar neigt naar een utopie! Blz.6: 1 "mensen die dat (tijdelijk niet kunnen en/of niet voor zichzelf kunnen zorgen, kunnen rekenen op de gemeente" Wat zorgen baart is, dat er nog steeds bezuinigd wordt op met name zorg en begeleiding voor mensen met een verstandelijke beperking en/of psychiatrische of verslavingsproblematiek met als gevolg o.a. dat mensen op straat terecht komen en alleen nog bij het Leger des Heils terecht kunnen. Voor een deel betreft dit Rijksbezuinigingen, maar het gaat ook over de begeleiding voor mensen die aangewezen zijn op beschermd wonen. Er zijn zeker vrijwilligers die zich hun lot aantrekken, maar als die niet kunnen worden geïnstrueerd door professionals zal het maar de vraag zijn of zij het volhouden en of zij deze mensen kunnen helpen meer regie te krijgen over hun leven. 2	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	We schetsen een ideale situatie, maar beseffen ook wat er in de praktijk nodig is om hier naartoe te werken. Blz 6 We hebben te maken met teruglopende budgetten. Om mensen toch de nodige zorg en ondersteuning te bieden, gaan we anders werken. Met meer aandacht voor maatwerk, voor eigen kracht en voor andere vormen van ondersteuning (waaronder het betrekken van vrijwilligers). Dit om zware zorg, zoals beschermd wonen en maatschappelijke opvang waar mogelijk te voorkomen. We realiseren ons dat dat niet in alle gevallen mogelijk zal zijn: sommige mensen blijven op deze vorm van zorg aangewezen. 2

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Vooral bij oudere mensen vallen juist veel belangrijke figuren weg. Kinderen wonen vaak ver weg, leeftijdgenoten overlijden. Nieuwe hechte bindingen ontstaan niet makkelijk meer. Welke actieve rol gaat de gemeente hier nog in spelen?		In de actieplannen wordt uitgewerkt hoe gemeenten hun rol zien. Het betreft dan grotendeels lokale aanpakken, die uiteen lopen van huiskamerprojecten tot matching van vrijwilligers als er een klein of geen eigen netwerk is voor het doen van bijvoorbeeld de boodschappen.
Ambitueus, maar daar is niets mis mee!	Wmo-raad Gulpen-Wittem	☺
Pag 6 Regel 7; schrappen 'vanuit hun talenten' want 'werken aan hun ontwikkeling' is duidelijk genoeg. Regel 8: 'werken naar vermogen' is prima uitgangspunt, want daaruit zou je kunnen lezen dat b v alleenstaande ouders gelegenheid krijgen hun zorgtaken thuis serieus te nemen qua tijdsindeling. Regel 9: 'met pensioen' is een iets te optimistische benadering, want er zijn zeer veel uitkeringsgerechtigden en arme zzp-ers dus is het helderder om van 'met AOW' te spreken. Regel 10: m i onduidelijk: 'directe' weglaten evenals 'netwerk' Regel 11: 'dat wordt beloond' wat kan dat betekenen? Wie beloont dat? Waarom zou het begrip 'vrijwilligerswerk' niet meer bestaan? Waarom zou de grens tussen betaald en onbetaald minder scherp zijn? Voor wie? Voor de uitkeringsgerechtigden??	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	Wij willen bij onze benadering ook uitgaan van de talenten van jongeren. Dit is in deze beschrijving niet letterlijk maar als beeldspraak bedoeld. De betreffende zin is geschrapt. Wij hebben hier immers niet bedoeld te zeggen dat er feitelijk geen vrijwilligers meer actief zijn, maar dat even veel belang gehecht wordt aan betaalde en onbetaalde arbeid.
1. Inleiding		
"De tijd van reguleren en controleren is voorbij", wordt gesteld. De bestaande regelgeving kan echter niet worden genegeerd	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong	Uiteraard houden wij ons aan de bestaande wet- en regelgeving.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
en controle moet er zijn anders liggen willekeur en chaos op de loer. Als een claim juridisch (telkens) terecht wordt ingediend is met claimedrag niets mis. Met het hebben van ambities is tevens niets mis , maar het moet wel enigszins nu al aannemelijk zijn dat ze feitelijk haalbaar zijn. Worden ze in vage termen verwoord, dan is het niet gemakkelijk te zijnertijds te constateren dat ze in redelijke mate zijn gerealiseerd! Onze rol, werkwijze en gedrag opnieuw vormgeven wordt niet verder geconcretiseerd.	WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	We willen juist de beweging inzetten dat mensen niet bij de gemeente voorzieningen gaan claimen maar (zelf) zoeken naar oplossingen voor hun hulpvragen. Uiteraard ondersteunt de gemeente hierbij indien nodig. We zullen aandacht hebben voor helder en duidelijk in kaart brengen van resultaten en effecten. Zodat we ook tijdig kunnen bijsturen als dit nodig is. De nieuwe rol, werkwijze en gedrag is de leidraad voor de verdere uitwerking van de Toekomstagenda.
- In de regio Maastricht&Heuvelland moeten ook niet-digitaal vaardige burgers contact kunnen leggen met instanties - Wat betreft van systeemdenken naar oplossingsgericht denken: streef naar de gezonde mix, doe wat werkt en behoudt wat werkt!	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	- Dit erkennen we, en is ook opgenomen in de inleiding. - Mee eens. In de praktijk zal een gezonde mix ontstaan.
1 Hierin wordt, parallel aan het doel van de drie decentralisaties, nogmaals de ambitie, het ideaal, voor 2022 uitgesproken. Tevens wordt, in het algemeen, aangegeven wat er in de praktijk moet gebeuren om een en ander waar te maken. Dit zal toch niet zo eenvoudig zijn, omdat het hele transformatieproces in zijn uiteindelijke doelstelling in de praktijk van alledag zijn uitwerking moet hebben. De manier waarop dit moet gebeuren vraagt echter een totale ommekeer in het denken en, naar analogie daarvan, het handelen van mensen. Er zal rekening mee	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	1 Mee eens. Toekomstagenda is ook zo bedoeld. Wat ons betreft zit die diversiteit ook in de toekomstagenda verweven. Er is aandacht voor mensen die dit niet kunnen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
gehouden moeten worden dat helaas niet ieder mens in staat is om voldoende kracht op te brengen om mee te kunnen werken. Deze ommekeer komt niet tot stand op bevel, maar er zal heel wat tijd nodig zijn om zo'n gedegen gedragsverandering zowel bij de overheid als bij de burger tot stand te brengen! 2 Onderaan pagina 9 staat: "Inwoners zullen merken dat geen recht meer is op voorzieningen, maar dat zij ondersteuning kunnen krijgen bij het versterken van hun eigen kracht". Opmerking: - Vreemde formulering! Burgers blijven immers, in bepaalde gevallen, recht hebben op voorzieningen die er zijn. 3 Pagina 10: Aangegeven wordt dat voor de mensen die niet de eigen regie kunnen voeren de gemeente verantwoordelijk is voor het organiseren van een vangnet. Opmerking: - Het zal moeilijk zijn voor de gemeente om te bepalen wie wel of niet in staat is de regie over zijn eigen leven te voeren. - Hiervoor zullen criteria moeten worden ontwikkeld en moeten degenen, die de gesprekken met de hulpvrager moeten voeren, goed opgeleid zijn en een groot inlevingsvermogen hebben! - Wat gebeurt met mensen die wel zelf de regie kunnen voeren maar dat niet willen?		2 De betreffende passage is als volgt aangepast: <i>Inwoners zullen merken dat er geen recht meer is op voorzieningen op basis van standaard beslisbomen, maar dat zij op basis van hun persoonlijke situatie, de ondersteuning krijgen die nodig is voor het versterken van hun eigen kracht. Gemeentelijke medewerkers zullen zich – nog meer dan nu het geval is – moeten verplaatsen in de specifieke situatie van de burger en onderzoeken welke eigen kracht reëel aanwezig is en waar ondersteuning noodzakelijk is. Het "recht" op ondersteuning ontstaat dus door de noodzaak.</i> 3 Hiervoor is in de toekomstagenda op verschillende plekken aandacht. Het gaat dan om het vernieuwen van de dienstverlening door professionals, het vakmanschap van onze medewerkers en de samenwerking in ketens. Ook voor mensen die wel regie kunnen voeren maar dat niet willen, hebben wij, tot op zekere hoogte, een rol.
Communicatie met de hele wereld lijkt me schromelijk overdreven. Wel is met de sociale media de sociale controle weer terug. Het aanleggen van nieuwe verbindingen lijkt voor de communicatie perfect, maar voor	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	Het internet brengt ongekende mogelijkheden met zich mee. Maar wij zijn het met u eens dat de communicatie met onze inwoners tweeledig dient te zijn. Sociale media vormen uiteraard een uitstekend middel om algemene informatie

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
hulp in de straat of wijk is direct face to face contact veel beter en wenselijk. Niet iedereen kan meedoen, dat is beneden de realiteit. Werk dat voor velen geschikt is ontbreekt. De identiteit is verloren. Pelgrimeren en vrijwilligerswerk geeft een nieuwe en andere identiteit. Kerk en staat treden terug. Dat is een duidelijk gegeven. Grote werkgevers zijn al lang aan het automatiseren en of aan het robotiseren. Het wij-gevoel is verloren. Het individualiseren is in tegenspraak met de wens naar sociale netwerken waar maatwerk van de klant richtinggevend is.		breed beschikbaar te stellen. Vanuit de maatwerkgedachte staat echter de individuele burger centraal. En zeker waar het een persoonlijke zorgvraag betreft zal dan ook rechtstreeks contact gezocht worden. Wij zijn ons er bewust van dat er altijd een groep burgers zal zijn waarvoor werk, maar ook participatie een stap te ver is en dat wellicht ook altijd zal blijven. Juist om die reden is het belangrijk dat het sociaal domein langs integrale weg benaderd wordt en onze inwoners geen schotten (meer) ervaren binnen de gemeentelijke regels. En naast alle ingezette ontwikkelingen blijven we als gemeenten natuurlijk de mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren.
Er lijkt op blz. 8 een contrast tussen de, als negatief beschreven aspecten van de samenleving: <i>individualisering, isolement, eenzaamheid, terugloop traditionele verbanden</i>; en de verwachtingen van het transformatieproces: <i>meedoen, uitgaan van kracht, mens centraal, vertrouwen</i>. De beschrijving van de systeemwereld, laat zien dat deze heeft geleid tot een gefragmenteerde visie op de samenleving. <u>De ASM spreekt haar teleurstelling uit</u> dat met deze nota geen begin is gemaakt met een debat over het herdefiniëren en herpositionering van deze systeemwereld.	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	Het is belangrijk dat we met zijn allen aan de slag gaan om de systeemwereld met haar soms negatieve aspecten aan te passen. Uiteraard zijn wij niet de enige speler die deze systeemwereld beïnvloedt. Daarvoor staan we samen aan de lat.
1 Ook hier klinkt weer de klassieke gedachtenfout van de maakbaarheid van de samenleving door. Het idee als wens is nog te begrijpen, maar de realiteit is anders. Ook voor de jongeren geldt dat een deel niet in staat is om (ooit) mee te draaien in het arbeidsproces. Dit klemmt temeer nu er veel routinewerk door automatisering	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijdsen- Margraten	1 We willen bereiken dat mensen op een zinvolle en voor hen passende wijze kunnen meedoen. Via betaald werk, maar ook op andere manieren.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
wordt overgenomen. Blz.9 2 De ambitie voor 2020, dat “iedereen zodra hij/zij volwassen is in zijn/haar eigen onderhoud kan voorzien” is alleen geloofwaardig als voor het werk, dat nodig is, ook betaald wordt. Zolang veel werk naar vrijwilligers wordt doorgeschoven, zullen veel mensen werkloos zijn en op z’n best van een uitkering leven. In dat geval zullen er meer betaalbare woningen nodig zijn. In het kader van arbeidsintegratie willen werkzoekenden perspectief op betaald werk. Hoewel meewerken aan burgerinitiatieven prima lijkt is het perspectief op volwaardig betaald werk belangrijk.		2 We onderschrijven het belang van perspectief op betaald werk. Dit vraagt inzet van meerdere partijen om banen beschikbaar te hebben. In de toekomstagenda is de inzet van vrijwilligerswerk geen vervanging van regulier werk. Dit is ook verankerd in de landelijke wetgeving.
Hier ook noemen: Voorwaarde voor lokale contacten van mens tot mens en zo dicht mogelijk in de buurt, zijn de gratis toegankelijke gemeenschapshuizen, toegankelijk voor uiteenlopende groeperingen; een minstens zo belangrijk communicatie-middel als de digitale netwerken en wederzijds aanvullend	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	Eens, dit onderwerp wordt verder uitgewerkt in paragraaf 4.2
Ter inleiding van onze reactie op uw concept Toekomstagenda kan de Raad voor Uitkeringsgerechtigden Maastricht niet nalaten u te wijzen op bladzijde 6 waarin u stelt dat (begin citaat) “In 2022 is het denken in oplossingen leidend. Daarbij staan mens en gezin centraal. De inwoner is geen klant meer, maar mens” (einde citaat). De RvU vraagt zich af waarom het denken in oplossingen pas in 2022 leidend is. De Raad is als praktisch en oplossingsgerichte organisatie van mening dat dit denken in oplossingen nu al leidend dient te zijn. Daarnaast is zij van mening dat mens en gezin altijd centraal dienen te staan en dat de mens altijd in de	Raad voor Uitkeringsgerechtigden/Evelien	Met de genoemde tijdshorizon is niet bedoeld te zeggen dat zaken pas in 2022 gerealiseerd zijn. Het betreft een voortdurend proces van ervaren, verbeteren en innoveren, dat al bij de voorbereiding van de decentralisaties is ingezet.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
eerste plaats mens is (en dus nimmer in de eerste plaats klant). Om problemen in samenhang aan te pakken én in samenhang op te lossen is goede communicatie (d.w.z. zonder "ruis") essentieel. De RvU citeert uit het CBS- rapport Bevolkingstrends, Sociaal en institutioneel vertrouwen in Nederland, januari 2015 (Judit Arends, Hans Schmeets) in hoofdstuk 4 Conclusies op bladzijde 14 dat: (begin citaat) "Mensen die <u>geen</u> betaalde baan hebben, geen vrijwilligerswerk verrichten, zelden contacten hebben, niet deelnemen aan politieke acties noch aan het verenigingsleven, hebben naar verhouding minder sociaal en institutioneel vertrouwen" (einde citaat).		
Inleiding De Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht (ASM) heeft kennis genomen van de regionale toekomstagenda "Informeel zorg en ondersteuning" alsmede van het rapport van Movisie "De toekomst van mantelzorgondersteuning in de regio Maastricht-Heuvelland". Beide notities dienen als input voor een nieuw WMO- ontwikkelplan van het College. De regionale agenda bevat uitgangspunten en acties, geen formele gemeentelijke beleidsvoornemens. Iedere afzonderlijke gemeente zal op basis van deze agenda haar eigen uitvoeringsbesluiten nemen. Het College kan dit advies van de ASM door dus nog betrekken in de formulering van het Maastrichtse beleid. De ASM waardeert het College voor de aandacht die wordt gegeven aan dit onderwerp. Daarmee wordt uiting gegeven aan betrokkenheid met de leefwereld van de burgers en de positie die de gemeente	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht (ASM) - informele Zorg en ondersteuning	We staan voor de uitdaging om de maatschappelijke ondersteuning beter te laten aansluiten op de behoefte van de burger. Daarvoor willen we meer ruimte creëren voor de mantelzorgers om zelf de ondersteuning te organiseren. We gaan onderzoeken op welke manier we dat het beste kunnen vormgeven. En daarmee willen we inderdaad onderzoeken op welke wijze de lokale overheid beter ondersteunend kan zijn in het privé domein van haar burgers. We delen de mening dat de transformatie naar een zorgzame samenleving een proces is dat enkele jaren zal duren. Gemeenten zullen dit proces dan op verschillende manieren ondersteunen. Zoals bijvoorbeeld bewustzijn creëren in de samenleving, stimuleren van burgerinitiatieven samenwerking bevorderen enz

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
daarbij wil innemen. Het College zegt immers dat het wil onderzoeken op welke wijze de lokale overheid ondersteunend kan zijn in het privé domein van haar burgers . Aan de basis ligt van de drie decentralisaties ligt o.a. het transformatieproces naar een zorgzame samenleving. Met dat perspectief becommentarieerd de ASM deze Toekomstagenda. Juist bij beleidsplanning en -uitvoering kan de overheid laten zien dat het niet alleen gaat om een projectmatige transitie van taken naar de gemeente. Maar ook om het herijken en herpositioneren van de verantwoordelijkheden tussen overheid, burgers(s) en instellingen. Deze „Regionale toekomstagenda informele zorg en ondersteuning“ en de uitwerking daarvan in beleidsvoornemens is voor de overheid een uitgelezen kans om haar rol in dat proces te nemen en te tonen. Het effect van de 3 D's werkt door in het dagelijks leven van burgers, m.n. voor senioren. Immers zowel hulpontvangers informele zorg als ook mantelzorgers en zorgvrijwilligers zijn vaak senioren. Daarom ziet de ASM het als haar taak advies uit te brengen vanuit de invalshoek van senioren. Dit advies gaat niet in op de Jeugdzorg en op de Participatiewet. Wel beklemtonen wij de samenhang en samenwerking met deze doelgroepen. Landelijk bestaat er uitvoerige informatie, o.a. in rapporten van het SCP, Movisie e.a.. Het nut van een regionale en lokale benadering ligt daarom met name in het faciliteren van burgers om die informele zorg te kunnen bieden en de steun die overheid en zorginstellingen daarbij kunnen bieden.		

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
2. Ruim een half jaar onderweg		
- Bij de genoemde thema's voor de transformatie moet gewaakt worden voor overlapping. Het thema onder 3: cliënt- en mantelzorgondersteuning heeft feitelijk overlapping met - het thema onder 9: zorg en ondersteuning, thuis en in de buurt.	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	Onder 3 ligt de focus op 'puur' cliënt- en mantelzorgondersteuning. Thema 9 bespreekt zorg en ondersteuning thuis en in de buurt. Dit thema kan uiteraard niet goed worden behandeld zonder het over cliënt- en mantelzorgondersteuning te hebben. Dat maakt daar onlosmakelijk deel van uit.
Tijdens de overgangssituatie is de continuïteit en kwaliteit een <u>extra</u> zorg. Gelukkig zien we bij burgers, aanbieders en overheid dat aandacht hiervoor is en dat er voldoende creativiteit wordt gebruikt hoe hiermee om te gaan.	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	Fijn dat u dit ook zo ziet!
2.1 verenigingen en gemeenschap leven. - Zorgen voor zeer toegankelijke activiteitsruimten, zonder vervoer bereikbaar zijn zo kort mogelijk bij de mensen. - Onderwijs: van groot belang is het om bij passend onderwijs ook passend vervoer, zo breed mogelijk in te vullen. Dit vervoer is van onschatbare waarde voor ouders met kinderen, die anders hun baan of een dure oppas moeten betalen, met gevolgen van dien.	G.J.H. Vluggen, Stichting Cliëntenraad Mergelland	We delen uw aandachtspunten
De gemeenten zijn per 1 januari 2015 verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de drie D's. Dit gaat gepaard met flinke bezuinigingen. "De bezuinigingen verhogen de urgentie om de dienstverleningte laten aansluiten bij de transformatie van de samenleving die al eerder gestart is". Opmerking: - Hier wordt kennelijk bedoeld dat het door de bezuinigingen in het Sociaal Domein noodzakelijk wordt	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	1 In de toekomstagenda staat het aansluiten bij de eigen kracht centraal. Op het moment dat daar geen sprake van is, biedt de toekomstagenda ruimte om te

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
om meer te gaan verwachten van de eigen kracht van de burger! - Wat wordt precies bedoeld met het woord burgerkracht? In de begrippenlijst wordt dit niet vermeld. 2.1 Bredere context van de transformatie.(blz. 11) Opmerking: - Het is duidelijk dat, uitgaande van de centrale positie van de mens binnen het transformatieproces, alle onderwerpen die behoren tot het sociale domein met elkaar in verband gebracht moeten worden. Wij vragen ons echter af, of het mogelijk is op zo korte termijn alle, in deze paragraaf genoemde maatregelen, in praktijk te kunnen omzetten. 4 Stimuleren van vrijwilligerswerk Opmerking: - Het is een goede zaak dat zoveel mogelijk mensen zich willen inzetten voor het doen van vrijwilligerswerk. Men dient er echter rekening mee te houden dat vrijwilligers, vóór zij worden ingezet, goed gescreend moeten worden. Het is belangrijk om te weten wat hun motieven zijn om dit werk te doen, welke hun mogelijkheden zijn qua kennis, kunde en tijdsinvestering. Men dient zich verder te realiseren dat zij een goede begeleiding nodig hebben en eventueel een, op de uit te voeren taak, aangepaste scholing. Van evident belang is vervolgens de vraag bij het inzetten van vrijwilligers wie waar verantwoordelijk voor is/moet zijn! Vrijwilligers mogen bovendien niet zonder meer bepaalde taken van professionals uitvoeren. Dit		ondersteunen. 2 Is opgenomen in de begrippenlijst 3 Wij begrijpen uw opmerking en ook hiervoor geldt dat dit een proces is voor de langere termijn. Toch wordt hier al deels aan gewerkt. Het betreft geen nieuwe verbindingen. 4 In de toekomstagenda is de inzet van vrijwilligerswerk geen vervanging van regulier werk. In de toekomstagenda is hier verder aandacht voor bij punt 4.2.3.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
laatste geldt vooral voor vrijwilligers in de zorg (zie de Wet BIG). 5 Het is uitstekend om ervoor te zorgen dat het beleid op het gebied van werk en inkomen een versterkend effect heeft op de participatie en burgerkracht van de burgers. Vraag is echter ook of er dan geen bestaande arbeidsplaatsen worden weggenomen bv. in de zorg? 6 Ruimtelijke ontwikkeling (blz. 12) Zorgen voor goede, voldoende senioren-en levensbestendige woningen heeft een hoge urgentie. Opmerking: - Het zal nog maar de vraag zijn of het mogelijk is voldoende, maar ook betaalbare senioren-en levensbestendige woningen te hebben in 2022! 7 Armoede (blz. 12) Opmerking: - Het op een goede manier aanpakken van armoede is een conditio sine qua non! Als daarmee de bereidheid tot participatie bij de burger wordt verhoogd is dat mooi meegenomen! - Wanneer het de bedoeling is dat verenigingen een belangrijke bijdrage leveren aan de sociale samenhang dan zullen zij ook financieel gesteund moeten worden om mensen met een beperking te laten deelnemen. 2.2 Proces in 2015 Opmerking (blz.14) - Het is aan te bevelen om de thema's "persoonsgerichte zorg" en "het bevorderen van interprofessionele samenwerking" toe te voegen aan de hier aangegeven 9 thema's.		5 Het gaat hier niet om verdringing maar om ruimte te bieden aan mensen om zelf te kiezen op welke manier zij meedoen zonder dat regels in de weg staan. Bijvoorbeeld; het zorgen voor een ander mag niet belemmerd worden door een regel van de gemeente als uitkeringsverstrekker. 6 In de uitwerking hebben we aandacht voor de betaalbaarheid van levensloopbestendige woningen. 7 We bekijken samen met verenigingen wat zij nodig hebben. Mogelijk gaat het dan ook om andere zaken dan subsidie. Deze lijst vormt een terugblik over de thema's die in de verschillende EVI-panelen aan de orde zijn geweest. Ook interprofessionele samenwerking is aan de orde geweest als subthema in het EVI-proces.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
- Het is beter om aan te geven onder punt 3: cliënt ondersteuning en onder punt 4 mantelzorg-en vrijwilligersondersteuning. Mantelzorgondersteuning behoort immers tot de informele zorg.		
Geen recht op, geen aanbod, geen recht op voorzieningen, Waar zijn dan de voorzieningen; in lucht opgelost? Pag. 9 onderaan. Pagina 10: Krijgen de inwoners dan recht op ondersteuning om de eigen kracht te ontwikkelen?. Dement, alzheimer en Parkinson laten we die in de kou staan? Als de eigen kracht wordt afgebroken door een ziekte zijn er dan nog voorzieningen die het leven draaglijk maken? Hoe ziet die samenleving dan eruit?	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	Wat hier verwoord wordt is de 'kantelingsgedachte'; de omslag van aanbodgericht naar vraaggericht. In plaats van een breed scala aan voorzieningen te bieden, waar de burger als het ware uit kan kiezen, wordt de inzet van voorzieningen al aan de voorkant veel meer toegesneden op de specifieke vraag en behoefte van die burger. We doen inderdaad een beroep op de eigen kracht van onze inwoners. Dit, vanuit de wetenschap dat mensen vaak toch meer kunnen dan ze zelf denken en dit hen ook sterkt in hun eigenwaarde. De gemeenten bieden uiteraard ondersteuning om die eigen kracht te versterken. Daar ziet juist deze Toekomstagenda op. En waar dat nodig is blijven wij mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.
Blz. 10: Er is voor de gemeenten minder geld ter beschikking dan voorheen. De verantwoordelijkheid voor de bezuinigingen wordt uitdrukkelijk bij de burgers gelegd: 'De bezuinigingen verhogen de urgentie om de dienstverlening in het sociaal domein..... maar moeten de burger en de kracht van de samenleving de transformatie laten slagen'. Het zal niet zo bedoeld zijn, maar deze woorden suggereren dat de rekening door de burger wordt betaald. Maar transformeren kan alleen als de partijen het samen doen! Het resultaat <u>kan</u> een bezuiniging opleveren. Nog nuttiger is hier het model van de Maatschappelijke Kosten Baten	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	De betreffende passage op p. 5 is als volgt aangepast: <i>De bezuinigingen verhogen de urgentie om de dienstverlening in het sociaal domein* opnieuw vorm te geven en te laten aansluiten bij de transformatie van de samenleving die al eerder gestart is. Daarbij staat niet meer de kracht van de markt centraal, maar de kracht van de samenleving. Het leveren van maatwerk, gericht op het versterken van de positie van onze inwoners zal uiteindelijk leiden tot besparingen. De transformatie van de samenleving vraagt van ons als gemeenten dat we ruimte maken voor initiatieven en experimenten die gericht zijn op burgerkracht* en werkwijzen die aansluiten op wat mensen met een ondersteuningsbehoefte zelf al kunnen, graag willen en nodig hebben.</i>

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Analyse (MKBA) (zie: http://www.integrale-aanpak.nl/instrumenten/mkba-integrale-aanpak) toe te passen. 2.1 blz 11: Voor het slagen van de transitie van 3 D's, m.n. de Wmo, is het inderdaad van groot belang het beleid te verbinden met het kennisdomein van de Publiek Gezondheid. <u>De ASM adviseert</u> daarom dat GGD-ZZL daarom een vaste partner is in de ontwikkeling van de 3D's in de wijken en deel uit te maken van het Sociale Wijkteam. Blz. 12: De <u>ASM onderschrijft</u> het belang van armoedebestrijding. De focus daarop dient echter breder te zijn dan cliënten van de maatschappelijke opvang. Veel senioren en jeugd worden door armoede gehinderd mee te kunnen doen in de samenleving. Er is een actief, anticiperend beleid nodig dat verder gaat dan gegevens van de sociale dienst. Veel senioren hebben onvoldoende ICT- vaardigheden ('<i>digitaal analfabetisme</i>') en geen sociaal netwerk om toegang te hebben op inkomensondersteunende maatregelen. Jongeren die vanwege geldgebrek niet aan de samenleving kunnen deelnemen zijn minder in staat zich sociaal te ontwikkelen en missen de ervaring dat de samenleving een beschermende en ondersteunende rol kan spelen in hun ontwikkeling. De opmerkingen over sporten wekken de suggestie dat hier argumenten vanuit bureaucratische systeemdenken wordt uitgegaan, waarbij: '<i>mensen (met en zonder beperking) zoveel mogelijk 'normaal' mee kunnen doen en deel kunnen nemen aan het 'reguliere' aanbod van sportclubs.</i>' Als je niemand		De link tussen jeugd- en volksgezondheid als preventiemiddel en het sociaal domein is duidelijk. Hiervoor hebben wij veel aandacht. Ook in de ketensamenwerking. Sociale teams kunnen verschillen van samenstelling, maar zij hebben allemaal oog voor jeugd- en volksgezondheid. De GGD-ZZL is daarnaast onze toezichthouder voor de Wmo Terechte constatering. Dit komt terug in het armoedeplan.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
achter wil laten, moet er ruimte en uitnodiging zijn aan mensen die een meer individuele aanpassing nodig hebben. <u>De ASM wijst</u> in dit verband naar het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking en de Maastrichtse coalitie voor lokale inclusie die zich daar voor inzet . 2.2 blz. 13: De genoemde 9 punten vormen feitelijk de onderwerpen voor de Toekomstagenda. De ASM pleit er voor daarbij specifiek aandacht te geven aan senioren. Deze groep scoort nu en in de komende decennia zeer hoog, niet alleen demografisch, maar ook in (potentieel) sociaal kapitaal en in de mate van kwetsbaarheid.		
In deze paragraaf ontbreekt specifieke aandacht voor de bereikbaarheid. Juist in een gemeente als Eijsden-Margraten is de afstand naar allerlei voorzieningen (winkels, scholen, huiskamerprojecten enzovoorts) groot. Het vervoersprobleem wordt niet genoemd. Ook missen we de aandacht die de gemeente zou moeten hebben voor het signaleren van stille armoede en eenzaamheid.	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	Hoewel deze zaken niet op deze plek van de toekomstagenda ter sprake komen, worden ze wel op andere plekken benoemd. Vroegsignalering in paragraaf 4.1.2. en in paragraaf 4.1.6. is aandacht voor voorzieningen in de openbare ruimte. Vervoer heeft aandacht en zal een plek hebben in het actieplan.
'Stimuleren van vrijwilligerswerk'--- bestaat dus toch nog? "Mensen die diensten willen aanbieden of zorgen voor een ander vanuit een uitkeringssituatie'... Heel goed dat er in al die situaties rekening wordt gehouden met de persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden, ook wat betreft de zorg voor het eigen gezin/familie Zou prima beleid zijn als vrijwilligers altijd de belastingvrije voet van zo'n 150- euro per maand zouden mogen ontvangen as dat beschikbaar is. Pag 12; 'mogelijk' schrappen (m b t	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	De zin in de 'droom' is weggehaald ivm de onduidelijkheid die deze blijkbaar oproept. Doel was te duiden dat de grens tussen betaald en onbetaald werk vervaagt. Zoals reeds aangegeven, is de vrijwilligersvergoeding wettelijk vrijgelaten in relatie tot de uitkeringen. Deze beloning kunnen vrijwilligers dus gewoon behouden.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
noodvoorzieningen) Armoedebestrijding erg summier, vooral preventie schuldenoploop van groter belang Pag 13 M b t 'verenigingen en gemeenschapsleven': zie eerder genoemde noodzakelijkheid van overal aanwezige gratis of in elk geval betaalbare buurt-ontmoetingsplekken. Pag 13: geen leerplichtjeugdigen tijdens schooluren op straat : iedereen wordt opgevangen.		Deze paragraaf schetst de bredere context van de toekomstagenda. Aanpak van armoede krijgt een vervolg in paragraaf 4.1.3, in het Actieplan en onderliggende projectdocumenten.
3. Vastgestelde kaders		
De laatste volzin op pagina 14 bevat een tegenstrijdige bewering, namelijk: Waar nodig wordt al dan niet ondersteuning ingeschakeld. Als geconstateerd wordt dat het nodig is, lijkt me die inschakeling opportuun!	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	Tekst is aangepast.
Akkoord maar houdt rekening met de grenzen van verantwoordelijkheid binnen alle kaders zoals: - Eigen kracht - Sociale netwerk - Regie overnemen	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	Mee eens . In de toekomstagenda staan deze kaders centraal. Op het moment dat er geen sprake van eigen kracht en sociale netwerken, biedt de toekomstagenda ruimte om deze te versterken, maar ook om te ondersteunen of over te nemen.
"Het ondersteunen van inwoners bij het realiseren van oplossingen is een andere vorm van dienstverlening dan het oplossen van het probleem zelf("zorgen dat" en niet langer "zorgen voor") en vraagt anders kijken naar zowel het nieuwe als het bestaande beleid." (blz. 16) Opmerking: - We zijn het hiermee helemaal eens, maar vragen ons af in hoeverre deze vorm van ondersteuning een bezuiniging inhoudt? Immers, met "zorgen voor" is in dit geval veel minder tijd gemoeid dan met "zorgen dat"! - Het is zeer prijzenswaardig als	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	- Ons doel is het realiseren van oplossingen en vraagt wellicht een intensivering aan de 'voorkant' zodat dit aan de 'achterkant' wel besparing oplevert. Met andere woorden: het vraagt meer tijd om te "zorgen voor", maar dat leidt dan ook regelmatig tot minder intensieve zorg.

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
inwoners met elkaar vormen van zorg organiseren, maar wat doet u als dat niet of te weinig gebeurt? Het is prima om meer te investeren in informele zorg, maar zoals eerder opgemerkt: vrijwilligers kunnen en mogen geen taken uitvoeren die eigenlijk thuishoren bij een professional! Zie opmerking onder 2.1		- Als dat niet gebeurt dan zorgt de gemeente voor zorg in ondersteuning op maat. - Zie eerdere reactie over verhouding tussen vrijwilliger en professional.
Mensen zelf in staat stellen eigen doelen te realiseren is maatwerk. De een heeft een doel duidelijker voor ogen terwijl een ander twee en of meer doelen wil bereiken. Ondersteuning is wenselijk bij alle vormen. En doelen moeten geformuleerd worden. Pag . 17	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	Dit is ook precies wat de gemeenten voor ogen hebben; mensen allereerst ondersteunen bij het zelf inzicht verkrijgen in hun problemen en mogelijke oplossingsrichtingen. Vervolgens zal ook in het verdere traject op basis van maatwerk de passende ondersteuning worden geboden.
De te optimistische trend van de toekomstagenda zet zich voort in deze paragraaf: bekend is dat juist de zwaksten in de samenleving mede zo zwak zijn omdat ze niet tijdig of helemaal niet in staat zijn om aan te kloppen bij die personen of instanties waar ze geholpen kunnen worden. Dus zal de gemeente, juist waar ze stelt dat vroege signalering en preventie zo belangrijk is, zelf een taak hierin moeten hebben. Anders blijft het bij te laat signaleren en dan vaak dure en complexe zorg. Blz.16 Mantelzorgondersteuning is nodig, maar om daadwerkelijk minder aanspraak op collectieve voorzieningen te realiseren, kun je er niet van uit blijven gaan, dat mensen minder gaan werken om mantelzorg te verlenen. Er zijn weliswaar regelingen voor kort en langdurig zorgverlof, maar dat wordt uiteindelijk maximaal 2 weken doorbetaald (voor 70%). Als die mantelzorg zo belangrijk is zal niet alleen nagedacht moeten worden over mantelzorgondersteuning,	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	We realiseren ons dat het voor bepaalde groepen erg moeilijk is om zelf aan te kloppen voor hulp en ondersteuning. Door brede signalering mogelijk te maken, willen we een bijdrage leveren aan de oplossing van dit probleem. En inderdaad, als dat niet lukt, dan staan wij aan de lat om zorg en ondersteuning te leveren, ook als deze duur en complex is. We realiseren ons dat er grenzen zijn aan de inzet van mantelzorgers. Eerder hebben we al aangegeven dat informele zorg en formele zorg in goede balans moeten zijn.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
maar ook over mantelzorghonorering, want zoals we weten kan mantelzorg jaren lang nodig zijn.		
Ons commentaar bij de vaststelling van de kaders in 2014 is nog steeds van kracht. Zeer kort samengevat: logische en heldere kaders, maar de uitvoering moet uitwijzen of het wel kan werken.	Wmo-raad Gulpen-Wittem	
4. Onze inzet voor 2016-2017		
Opmerking: - We kunnen het helemaal eens zijn met de hier uitgesproken ambitie.	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	
schrap: 'en/of een chronische beperking hebben (overbodig)	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	
4.1 De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt		
Resultaat 6 is mede afhankelijk van voldoende levensloopbestendige woonvoorzieningen en naar mijn mening realiseren van acceptabele leefbaarheid in bij voorkeur seniorenbuurten. Dus geen mix van vaak (hoog)bejaarde senioren in een wijk met zogenaamde "studenten" zoals in Maastricht schering een inslag is. Er is compleet verschil in betrokkenheid tussen "vaste" bewoners en "passanten", leefritme, luidruchtigheid, enz. Ouderdom komt vaak met fysieke beperkingen wordt onder 4.1.6. gesteld maar geestelijke problematiek wegens ziekte doet zich vaak ook voor naast de vermelde beperkingen.	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	Voor zover wij hier invloed op hebben, streven wij naar een gezonde mix van verschillende typen inwoners in buurten en kernen. De tekst is aangepast: <i>Ouderdom komt vaak met beperkingen.</i>
- We onderstrepen zeer de zorg, de aandacht voor en vooral het bereiken van de mantelzorgers - We onderschrijven van harte het belang van preventie en	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
vroegsignalering - Zie het 4^e en 6^e aandachtspunt (blz. 21) als zeer ambitieuze voornemens - Waak voor negatieve gevolgen m.b.t. bureaucratie. Voorbeeld: wanneer je iemand de 4-weken termijn oplegt voor het vinden van werk, dan moet je als overheid binnen 2 weken ook weer bijstand aan die persoon verlenen; het is namelijk niet ondenkbaar dat bij mensen de financiële buffer ontbreekt om 6 weken te overbruggen; zo voorkom je als overheid dat mensen in financiële moeilijkheden geraken (preventie)		- Mee eens. - Het betreft hier een zoektermijn en geen wachttermijn. Het doel is om binnen die 4 weken optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden die mensen zelf hebben om aan het werk te komen. Voor de behandeling van de uitkeringsaanvraag heeft dit procedureel geen gevolgen. De wettelijke afhandelingstermijn van de uitkeringsaanvraag is maximaal 8 weken en na 4 weken kan onder voorwaarden een voorschot toegekend worden.
4.1De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt Opmerking: - We kunnen het hiermee eens zijn en hopen van harte dat de uitwerking in de praktijk mogelijk blijkt en gaat lukken. 4.1.1 Voorkomen dat mensen meer problemen ontwikkelen (blz.18) Opmerking: - Aandacht voor preventie is inderdaad een eerste vereiste. 4.1.2 Vroeg signalering (blz.19) Opmerking: - Prachtig idee, maar denk hierbij aan goede voorlichting en informatie aan de burger over buurtnetwerken. In veel buurten weten de bewoners niet of er wel of niet een buurtnetwerk is, laat staan dat ze weten wie daar deel van uit maakt en met welke taken men zich bezig houdt! In Meerssen zal daar nog wel een en ander aan moeten gebeuren! - Welke eisen worden in dit verband gesteld aan de “sleutelfiguren” en leden van buurtnetwerken op het gebied van zwijgplicht? - Welke eisen worden gesteld aan	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	Dit wordt in het actieplan op dit onderdeel meegenomen. Dit privacy-aspect zullen we als aandachtspunt meegeven voor de nadere uitwerking. - Buurtnetwerken bestaan

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
de leden van “nabije, proactieve buurtnetwerken die zich richten op de meest kwetsbare groepen” en “teams die vraag en aanbod van ondersteuning in samenhang bij elkaar brengen” qua adequate opleiding en mogelijkerwijze van een BIG registratie? - Het is belangrijk om na te trekken of buurtnetwerken wel bereid en in staat zijn om taken op het gebied van preventie en zorgaanbieding op zich te nemen! - In dit verband raden wij u dringend aan extra aandacht te besteden aan de privacy van de betreffende burger! Uit een onderzoek van het Ministerie van O en W en de Raad voor de Kinderbescherming blijkt dat 83% van de Nederlandse gemeenten zich niet houdt aan privacyregels, waardoor het medisch beroepsgeheim in het geding komt. Dit blijkt vooral op het gebied van de Jeugdzorg voor te komen! 4.1.3 Inwoners die economisch niet zelfstandig zijn....(blz.20) “ Bij de Work First aanpak krijgt iedereen die zich voor inkomensondersteuning bij de gemeente meldt, primair te maken met werk.....” Opmerking: - “Iedereen die zich voor inkomensondersteuning meldt...” Elke willekeurige burger dus? Graag precies aangeven wie hier bedoeld wordt. - We zijn benieuwd naar de uitwerking hiervan gezien het tekort aan werk gelegenheid.		waarschijnlijk grotendeels niet uit professionals. Dan zijn opleidings- en registratie-eisen niet aan de orde. Welke eisen er verder voor hen aan de orde zijn, wordt in de nadere uitwerking meegenomen. - Voor professionals gelden de professionele standaarden. - De nadere uitwerking wordt mede vormgegeven met de betrokken partners. Zij kunnen daar hun wensen, mogelijkheden en grenzen aangeven. - Dit privacy-aspect zullen we als aandachtspunt meegeven voor de nadere uitwerking. Hier worden de mensen bedoeld die zich voor inkomensondersteuning (een uitkering) tot de gemeenten wenden en een beroep doen op de Participatiewet <i>iedereen is gewijzigd in: mensen die zich bij de gemeente melden voor een uitkering voor levensonderhoud</i> - Dit sluit aan op een bestaande werkwijze. Bij de Work First aanpak worden de vormen van werk zoals genoemd in het Beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland ingezet. Het betreft niet alleen regulier werk, maar ook gesubsidieerd

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
- Wanneer het de bedoeling is om burgers in te zetten in vrijwilligerswerk, denk er dan aan dat niet iedereen voor elke soortvrijwilligerswerk geschikt is! Graag speciaal aandacht voor vrijwilligerswerk in de zorg! Zie ook opmerkingen onder 2.1 "vrijwilligerswerk". - Wij zijn het met u eens dat het ontwikkelen van een regionaal armoedeplan, waarbij oog is voor de overeenkomsten en verschillen tussen Maastricht-Heuvelland gemeenten, hoogst noodzakelijk is! Wat merken onze inwoners op 1 januari 2018? (blz.21) Opmerking: - Punt 1: Betreft het hier alle inwoners, mannen en vrouwen, gehuwd of ongehuwd, ongeacht hun leeftijd of betreft het hier mensen op wie de participatiewet van toepassing is? Graag duidelijk weergeven wie hier precies bedoeld wordt! 4.1.4 Mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning. (blz. 21) Opmerking: - Het is goed om mantelzorgers zo snel mogelijk door te verwijzen naar en te informeren over het Steunpunt Mantelzorg Zuid. Op het terrein van de mantelzorgondersteuning en de inzet en ondersteuning van		werk, werken met behoud van uitkering, tegenprestatie, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding. Ook bij de inzet van vrijwilligerswerk zijn eigen kracht en maatwerk de leidende principes. Mensen worden echter niet verplicht om vrijwilligerswerk te doen, maar het kan wel bijdragen aan de toeleiding naar arbeid. Het verrichten van vrijwilligerswerk mag overigens niet in de weg staan aan die toeleiding naar arbeid. - Uiteraard wordt hier aandacht besteed aan het maken van een goede match en waar aan de orde ook aan zaken als een verklaring omtrent het gedrag. - Het gaat hier om al onze inwoners. Het betreft hier mensen die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet, die een beroep doen op inkomensondersteuning en die in staat zijn zelfstandig naar werk te zoeken. Het steunpunt mantelzorg is een van de plekken waar mantelzorgers voor ondersteuning terecht kunnen en waar mantelzorgers naar verwezen worden. We nemen uw advies mee.

Inspiraakreacties	Door	Reactie/analyse
zorgvrijwilligers heeft het Steunpunt Mantelzorg Zuid een pioniersfunctie vervuld en is het dé organisatie die langdurig, 20 jaar, ervaring heeft met mantelzorgondersteuning in Maastricht en het Heuvelland en daarin een belangrijke rol speelt! 4.1.5. Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning. (blz.23) Opmerking: - “Naast de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, is de brede cliëntondersteuning een belangrijke pijler”. Wanneer bij een cliënt een zgn. cliëntondersteuner wordt ingezet en er daarnaast voor de ondersteuning van mantelzorgers en zorgvrijwilligers al een mantelzorgconsulent en/of een mantelzorgmakelaar van het Steunpunt Mantelzorg Zuid ingeschakeld is, verdient het aanbeveling dat deze ondersteuners goed contact met elkaar hebben en zaken op elkaar afstemmen. - Het woord “cliënt” roept hier verwarring op. Wie is de cliënt? Het ware beter te spreken van de “hulpvrager”! 4.1.6 Inwoners kunnen (langer) zelfstandig (blijven) wonen. (blz.24) Opmerking: - Denk hierbij ook aan aangepaste woningen voor ouderen in een beschermde omgeving.		De noodzaak van afstemming tussen professionals onderschrijven wij.
WSW raad; moeten we nu maar participatieraad gaan heten. WSW is op slot (er komen geen nieuwe wsw-ers) bij. Mensen met psychische beperkingen, mentale weerbaarheid nihil, die in de WSW een leer en werk besteding kregen. Wordt die infrastructuur de nek omgedraaid? Inderdaad geen ondersteuning meer. Want ook de toekomst is dat	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	Een integrale benadering van het sociale domein maakt inderdaad een ontschotting van de advies- en cliëntenraden wenselijk. Van de infrastructuur van de sociale werkvoorziening wordt geenszins afscheid genomen. Het is juist de bedoeling de kennis en kunde die daar aanwezig is in te

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
de gemeenten geen beschut nieuw meer willen opzetten. Waar gaan die nu heen? Van werkgevers kan in rede niet worden verwacht dat deze mensen hier een leerwerkplek krijgen.		zetten voor de gemeentelijke doelgroep. Wij zetten inderdaad geen beschut werk 'nieuw' in zoals door de wetgever bedacht. Echter, wij kennen wel het zogenoemde Maastricht-Heuvelland alternatief beschut werken, dat juist bedoeld is om deze kwetsbare doelgroep perspectief te bieden, bij voorkeur in een zo regulier mogelijke werkomgeving. Hierbij wordt ook nadrukkelijk de link gelegd tussen Participatiewet en Wmo.
Blz. 17: 'In de toekomst zullen we vaker vertrouwen op het vermogen van mensen om hun eigen problemen op te lossen. Dat zullen we stimuleren en dat verwachten we ook van onze inwoners.': een verwarrende tekst. Suggereert het woord vertrouwen ook echt dat je de burger vertrouwt of is het een (paternalistische) manier van zeggen dat het zijn (sociale) plicht is? Hoe wil 'wij' dat stimuleren? Deze tekst klinkt als sociale dwang. Dit contrasteert met de gedachte achter de transformatie naar 'samen optrekken en het delen van macht en verantwoordelijkheid' tussen burgers, overheid en instellingen. In de uitwerking 'Wat gaan we doen?' wordt niet duidelijk <u>hoe</u> de zes resultaten worden bereikt. <u>Wie</u> gaat <u>wat</u> en <u>hoe</u> doen? <u>De ASM beveelt aan</u> de doeleinden meer te expliciteren en operationaliseren. Ook hier is toepassing van het instrument van een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse van nut. Onder 4.1.1; blz. 18 wordt gepleit voor meer onderzoek. Op het terrein van preventie is echter al voldoende bekend over de meest effectieve strategieën in preventie om tot actie over te gaan. De opmerkingen over de rol van preventie door burgers kunnen tot	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	Uiteraard bedoelen wij vertrouwen met het woord 'vertrouwen'. Net zoals we ook verwachten als we dat specifieke woord gebruiken. Het klopt dat de resultaten meer geoperationaliseerd moeten worden. Dit doen wij in de actieplannen. Preventie is inderdaad een thema met vele facetten. Het gaat niet alleen om ervaringsdeskundigen. Onderzoek is, zoals u terecht opmerkt, ook belangrijk hierbij. Dit nemen wij dan ook mee in onze actieplannen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
onjuiste conclusies leiden. Natuurlijk is het goed als burgers hun ervaringskennis met elkaar delen. Natuurlijk kan maatschappelijke uitwisseling een inspiratie zijn om medeburgers te helpen de juiste keuzes te maken. Ook vormt een sterke sociale samenhang een bijdrage aan een gezonde samenleving. Inzet van ervaringsdeskundigheid lijkt een goedkoop 'instrument', is weliswaar nuttig, maar zeker onvoldoende om een effectief preventieprogramma te ontwikkelen. Effectieve preventie is niet alleen individu gericht, maar verbindt die met contextuele factoren. <u>De ASM adviseert de GGD als specialist in publieke gezondheid, een centrale rol te geven in de opzet en uitvoering van preventieve interventies.</u> 4.1.2: <u>De ASM onderstreept het (zelf-)organiseren van burgers om zo een goede partner te zijn in de maatschappelijke kanteling en het delen van macht en verantwoordelijkheid. Het zijn vertegenwoordigingen van burgers en buurten. In de beschrijving (blz. 19) 'buurtnetwerken die zich richten op de meest kwetsbare groepen', wordt de onjuiste suggestie gewekt dat zij een verantwoordelijkheid hebben in het gemeentelijk systeem voor de uitvoering van (zorg-)taken. Wel is belangrijk dat burgers deelnemen in sociale wijkteams, zodat er niet een situatie ontstaat waarbij 'over en zonder' de burgers wordt gewerkt in een buurt. Zie ook de opmerkingen onder 4.1.4.</u> Het model van de 'blauwe zorg' wordt momenteel in Maastricht uitgewerkt en sluit aan op de ambitie die in dit hoofdstuk wordt verwoord (http://www.kennispleinchronischez		De betreffende passage is aangevuld: <i>Ook willen we – daar waar dit nog niet gebeurd is – onderzoeken voor welke doelgroepen preventieprogramma's effectief helpen in het voorkomen van problemen en het versterken van de eigen regie of het voorkomen dat mensen terugvallen in oude problemen. Uiteraard maken we gebruik van de resultaten van eerdere onderzoeken.</i> We bedoelen hier puur de signalerende rol die inwoners hebben. We bedoelen hiermee niet, dat zij zorgtaken moeten gaan uitvoeren.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
org.nl/eerstelij/proeftuinen-populatiemanagement-blauwe-zorg-maastricht-heuvelland). In 4.1.3 wordt de ambitie besproken om burgers te helpen economisch zelfstandig te worden. Een van de voorwaarden voor het slagen van een regionaal armoedepan is dat de regelgeving zodanig wordt aangepast dat de diverse regelgevingen niet een tegenstrijdig effect hebben. Blz. 21: De ASM vraagt ook aandacht voor (niet economisch 'productieve') senioren, die niet de positie zijn om hun inkomen te verhogen en wel hoger kosten hebben. De bijstandswet leidt er toe dat ze eerst een armoedeval moeten maken, voordat ze materiële ondersteuning kunnen krijgen (Zie ook de opmerkingen over blz. 12). 4.1.4: De ASM verwijst naar een recent advies over de 'Toekomstagenda informele zorg en ondersteuning' om aandacht te geven aan de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers. Zij verdienen meer waardering dan een mantelzorgattentie. Zij maken vaak directe of indirecte kosten, die niet kunnen worden verhaald. De discussie over meer maatschappelijke betrokkenheid van burgers kan leiden tot verwarring. Dit sociologisch-antropologisch proces moet er toe leiden dat de sociale cohesie versterkt, het onderling vertrouwen (thin trust) toeneemt en de samenleving in vele opzichten weerbaarder en mondiger wordt. Een van de gevolgen kan zijn dat burgers vanwege de grotere onderlinge betrokkenheid meer voor elkaar gaan zorgen. Het is onjuist dit instrumenteel op te vatten als een <u>middel</u> ('truc') om informele zorg te stimuleren. De		Juist om deze specifieke problematiek, de precieze doelgroep en de effectiviteit van het beschikbaar instrumentarium in beeld te brengen, wordt op korte termijn een breed armoedeonderzoek opgezet. Op grond van de uitkomsten van dat onderzoek kan een effectieve en efficiënte armoedeaanpak worden vorm gegeven. Ons uitgangspunt is dat we in mantelzorgers en vrijwilligers willen investeren en het mogelijk willen maken dat iedereen – in de nabije toekomst – voor een naaste kan zorgen, daarmee gaan we niet met een loep op zoek naar waar mogelijk mantelzorgers en vrijwilligers te bereiken zijn maar proberen we via natuurlijke wegen te investeren of te enthousiasmeren.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
inzet die vrijwilligers en mantelzorgers geven mag door de overheid niet (opportunistisch) worden gezien als een welkom instrument t.b.v. noodzakelijke bezuinigen. De ASM neemt de tendens waar van een toenemend aantal stichtingen en andere burgerinitiatieven in de zorg. De indruk bestaat dat deze vrijwilligers, met de meest oprechte bedoelingen, taken overnemen die eerder bij professionele zorgorganisaties lagen, maar er nu geen budget meer voor krijgen. Burgers kunnen zich zo gedwongen voelen verantwoordelijkheden op zich nemen die noch voor hen zelf, noch voor degene waar ze voor zorgen, gewenst is. Zo kan <i>'de mantel der liefde'</i> onnodig lijden verhullen. (zie blz. 22 punt 4) Onderaan op blz. 22 staat, wordt de ambitie uitgesproken om steeds meer mensen die zorg bieden, door professionals worden betrokken in een ondersteuningsplan. Zo wordt de suggestie gewekt dat de professional de leiding heeft van het zorgplan. Dit is in tegenspraak met hetgeen wordt betoogd op blz. 18, waar juist de inwoner in de rol wordt geplaatst om primair zorg te bieden aan zijn medeburger. Uitgaande van het concept van 'eigenaarschap' is het wenselijk als professionals, liefst op uitnodiging, vooral een aanvulling geven op wat de burger zelf kan. Daarnaast is voldoende bekend dat te veel leunen op vrijwilligers en mantelzorgers kan leiden tot overbelasting. Het begrip <i>'Sense of coherence'</i> (Antonovski) biedt een bruikbaar kader voor de inzet en de grenzen van informele zorg. Centraal daarin staat dat de taken voor de informele zorgers <u>dragelijk</u> zijn, ze zich <u>bekwaam</u> en <u>competent</u> voelen voor de taak en het als <u>zinnig</u>		De burger is zoveel mogelijk eigenaar van zijn eigen vraag en bijbehorende ondersteuning. De komende periode zullen we met elkaar moeten gaan ontdekken waar mantelzorger, vrijwilliger en professional elkaar versterken. Met voldoende oog voor ieders uitgangspunt.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
wordt beleefd. 4.1.6 Blz. 24: Het vermeende uitgangspunt dat <i>'mensen het liefst zo lang mogelijk zelfstandig willen wonen'</i> is een gepolitiseerde, opportunistische slogan geworden, die letterlijk wordt vertaald in een beperking van intramurale zorgvoorzieningen voor senioren. Dit kan tot gevolg hebben dat mensen in grote eenzaamheid en verwaarlozing 'achter de voordeur' in hun eigen huis worden achtergelaten. Respect voor autonomie wordt zo een politiek correcte vorm van verwaarlozing. Centraal in het begrip zelfstandig staat echter de existentiële behoefte om 'zichzelf' te kunnen zijn. Frits de Lange definieert het als: <i>In de zorg zou niet autonomie als zelfbeschikking centraal moeten staan, of autonomie als zelfsturing, maar moeten we autonomie verstaan als een proces van zelfwording: het vermogen van mensen om vorm te geven aan hun uniciteit.</i> (Zorg voor autonomie (in: CD Verkenningen, 2014; http://www.fritsdelange.nl/zorg-voor-autonomie-in-cdverkenningen-lente-2014/). <i>Het gaat dus niet om het letterlijk in eigen huis houden , maar dat mensen met beperkingen en ziekte zichzelf blijven herkennen in de ondersteuning die hen eventueel moet worden geboden. Hierop moet de maatschappelijke ondersteuning en zorg gericht blijven.</i>		Uit onderzoek blijkt dat mensen toch daadwerkelijk het liefst (letterlijk) zo lang mogelijk in eigen huis blijven wonen. Met kwaliteit van leven en maatwerk, uiteraard. Dit is het uitgangspunt voor het invullen van een eventueel ondersteuningsplan.
De denkrichting kunnen we onderschrijven, maar hoe wordt dit uitgedragen binnen de gemeente? Welke doorsnee inwoner kent dit verhaal? Er is dus een plan van aanpak nodig voor het uitdragen van deze boodschap.	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijssden-Margraten	Volgt in actieplan Er komt een apart actieplan voor communicatie.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
De reeds eerder genoemde vroege signalering zal met name in de eerste fase slechts gerealiseerd kunnen worden als de gemeente zelf een actieve rol op zich neemt. De doelen zijn zeker niet verkeerd, maar alles vereist een nadere uitwerking in een plan van aanpak. Blz. 18 Voor resultaat 6 is versterking van de eigen kracht niet voldoende en 2018 een veel te optimistisch ijkpunt: niet iedereen, die met beperkingen wordt geconfronteerd, kan z'n oude huis even laten aanpassen. Verkopen is ook moeilijk en bovendien zinloos als er te weinig geschikte huizen beschikbaar zijn om naar toe te gaan. Blz. 21 1 Aanbod van werk "van waaruit de ontwikkeling van de betreffende persoon richting reguliere baan vorm krijgt" veronderstelt voldoende werkgelegenheid. Als mensen "werken met behoud van uitkering" en vervolgens weer thuis kunnen gaan zitten, zijn de werkgevers misschien goedkoop uit, maar de motivatie om werk te zoeken wordt na dit soort teleurstellingen snel minder. 2 Laten we hopen dat het aantal werkenden hoger zal zijn dan voor de invoering van de Participatiewet, want ook de 90% jonggehandicapten die nu niet meer tot de Wajong worden toegelaten		Dit wordt inderdaad uitgewerkt in een actieplan. Deze problematiek wordt erkend. Juist vanwege deze aspecten is actiepunt 6 een belangrijke prioriteit voor de komende jaren. Nadere uitwerking volgt in het actieplan. 1 .De arbeidsmarkt beperkt zich niet tot een individuele gemeente. In Zuid-Limburg worden binnen vijf jaar forse tekorten op de arbeidsmarkt verwacht. Limburg Economic Development voorziet 24.000 arbeidsplaatsen, zowel aan de bovenkant als aan de onderkant van de arbeidsmarkt (70% (v)mbo). Dit, met name als gevolg van een intensivering van het economisch beleid in Limburg. Daarnaast vormt de EUregio een achterland met enorme arbeidsmarktmogelijkheden. Aan de aanbodzijde staan 23.000 mensen, die kunnen, willen of moeten werken aan de kant. Voor de gemeenten ligt hier een taak om de reeds bestaande samenwerking tussen het economische en sociale domein te intensiveren alsmede vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter met elkaar te verbinden.2 We zijn hierbij uitgegaan van de aantallen werkenden inclusief het aantal werkenden met een beperking. Ook voor jonggehandicapten met arbeidsvermogen is het mogelijk te werken.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
zullen werk moeten vinden. 3 Is er voldoende budget voor jobcoaches? Ze zullen hard nodig zijn want in gewone bedrijven is de benodigde kennis en ervaring niet aanwezig, zelfs als de wil er wel is. En het zittend personeel wordt betaald om productie te draaien, want als dat niet gebeurt gaat het bedrijf failliet.		3 Hiervoor zijn budgetten geraamd.
Logisch.	Wmo-raad Gulpen-Wittem	Akkoord 🇳🇱
4.1 De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt Ik vraag hierbij ook aandacht voor de zgn. 'nuggers' in punt 4.1. 3: geef partners ook nieuwe perspectieven en kans op ontwikkeling. 4.1 5: wat mag dat betekenen? 4.1.2 Vroegsignalering: we wezen al op het belang van Privacy-bescherming, wel van belang dat op te nemen. 4.1.3 'Zo regulier mogelijk werk'? beetje vaag, alert zijn op 'verdringing' ook nog! Vraag: Wat ontbreekt nu nog aan het inzicht in de armoede-problematiek? Dat de uitkeringen te laag zijn? Dat de schulden zich ophopen? Welk belang heeft "4 weken zelf op zoek naar werk"? M.i loert hier het grote gevaar van schulden-start of stapeling. Dat wil toch niemand? 4.1.4: Wat is het verschil tussen gebruikelijk zorg en mantelzorg? Is zelfhulp niet een zeer gebruikelijke zorg? Rare term <i>zelfzorg</i> 4.1.4 pag 22: Wat is het verschil tussen 'mantelzorgers' en 'mensen die informeel voor een ander	Bettie van der Linde, SUDA Samen uit de Armoede	Zoals gezegd, richt ons beleid zich ook nu al op niet-uitkeringsgerechtigden. Zij behoren immers tot de doelgroep Participatiewet. En voor partners van uitkeringsgerechtigden gelden dezelfde rechten, plichten en kansen als voor de uitkeringsgerechtigde zelf. Bij de inzet van ons re-integratieinstrumentarium nemen wij uiteraard de wettelijke voorschriften in acht. We zien dan ook nadrukkelijk toe op het voorkomen van verdringing en concurrentievervalsing. Ook zien wij er op toe dat sprake is van additionele werkzaamheden met een tijdelijk karakter, die gericht moeten zijn op de ontwikkeling van de betreffende inwoner. Het brede armoedeonderzoek dat momenteel wordt voorbereid is gericht op het in kaart brengen van de precieze doelgroep, de problematiek en de effectiviteit van het beschikbaar instrumentarium, met oog voor de eigenheid van de individuele gemeenten. De resultaten dienen als stevige basis voor de verdere armoedeaanpak. Het betreft hier een zoektermijn en geen wachttermijn. Het doel is om binnen die 4 weken optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden die mensen zelf hebben om aan het werk te komen. Voor de behandeling van de uitkeringsaanvraag heeft dit procedureel geen gevolgen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
zorgen'?		
In aansluiting op de ambitie van de gemeenten om cumulatie van problemen van mensen te voorkomen adviseert de RvU om in het kader van de Work First-aanpak de rol, werkwijze en verantwoordelijkheid van de "front-office" eerst en vooral af te stemmen op de belemmeringen die de aanvrager (s) van een inkomensvoorziening mogelijk ondervindt bij het zoeken naar werk. Na de aanvraag dienen de "front-office" medewerkers van de gemeenten onmiddellijk de aanvrager(s) voor inkomensondersteuning uit te nodigen voor een gesprek teneinde deze belemmeringen te inventariseren. Indien tijdens deze inventarisatie blijkt dat ook andere ondersteuning nodig is adviseert de RvU deze aanvrager(s) tijdelijk vrijstelling te verlenen voor de inspanningsverplichting de eerste 4 weken na aanvraag zelf op zoek te gaan naar werk. Immers: Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) stelt in haar rapport Bevolkingstrends, Sociaal en institutioneel vertrouwen in Nederland, januari 2015 in hoofdstuk 4 Conclusies op bladzijde 14 dat: (begin citaat)" Participatie en vertrouwen zijn in elkaar verweven. Hoe de causaliteit er precies uitziet is echter lastig te achterhalen (Newton, K., 2001). Participatie kan vertrouwen genereren maar omgekeerd kan ook worden geopperd dat vertrouwen de participatie stimuleert. Aannemelijk is dat het beide kanten opgaat. Zo zullen sociale contacten nodig zijn om vertrouwen te krijgen, en als er vertrouwen is zullen frequenter sociale contacten ontstaan". (einde citaat).	Raad voor Uitkeringsgerechtigden/Evelien	Bij de Work First aanpak als ook bij de zoektermijn is maatwerk altijd leidend. Het individu en diens mogelijkheden staat centraal. Op basis daarvan geven klantmanager en inwoner gezamenlijk het verdere traject vorm. Dat kan bijvoorbeeld ook inhouden dat er geen zoektermijn wordt ingezet, omdat iemand niet zelfstandig genoeg blijkt om zelf naar werk te zoeken.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Advies nr. 34 inzake het concept regionale toekomstagenda 'Informele zorg en ondersteuning' De Wmo-raad heeft het concept regionale toekomstagenda Maastricht-Heuvelland 'informele zorg en ondersteuning' in grote lijnen positief ontvangen. Aanpak: De wijze waarop is geprobeerd 'van onder op' greep te krijgen op deze complexe materie verdient in onze ogen alleen maar lof. Maar, hoewel de richting van de aanpak onze volledige instemming heeft, is er ons inziens (nog?) niet uitgekomen, wat wij gehoopt hadden. De gemeente heeft uitgebreide consultatieronde gedaan alvorens de regionale toekomstagenda op te stellen. Een nieuwe aanpak, die heel goed is en natuurlijk een belangrijk leerproces voor alle betrokkenen. Belangrijke stakeholders hebben aangegeven wat volgens hen wenselijk is om te komen tot een toekomstbestendige mantelzorgondersteuning. -Wij vinden dat uiteindelijk ook hier de stem van de burger, in dit geval die van de mantelzorgers en vrijwilligers- nog te weinig doorklinkt. Het zijn vooral de organisaties, de (al dan niet zelfbenoemde) deskundigen, de gemeenteambtenaren, de raadsleden, die -met ongetwijfeld goede bedoelingen- de agenda hebben bepaald. In de notitie van 19 mei 2015, die wij 15 juli jl. ter advisering kregen voorgelegd, worden acties en speerpunten in relatie tot mantelzorgers en vrijwilligers beschreven, die gebaseerd zijn op de aanpak van intensieve voorrondes met de vraag "wat heeft	Kees Eken en Harry Visser: WMO Raad Maastricht – informele zorg en ondersteuning (advies 34)	Naast de zgn EVI panels zijn er ook sessies gehouden met mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Tijdens deze sessies is afgesproken dat de uitkomsten van de agenda met hen zullen worden gedeeld. Ook is afgesproken dat we verder in gesprek willen gaan. Het ligt nadrukkelijk in het voornemen om ook bij de verdere concretisering het gesprek met de mantelzorger en zorgvrijwilliger aan te gaan bijvoorbeeld bij een thema als het mantelzorgforfait.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
u nodig om uw taak goed te kunnen uitvoeren en welke acties zijn daarvoor nodig? ” De mantelzorgers geven aan: - informatie - hulp bij bijv. administratie, regelen, huishouden, boodschappen doen, - flexibele opvang - wat als ik niet meer kan - waardering De vrijwilligers geven aan: - relatie vrijwilligers - professionele zorg - respect en waardering - scholing en begeleiding - minder bureaucratie - goede match vraag en aanbod “Het is een goede zaak dat de gemeente aan de slag gaat met de agendapunten i.c. de actiepunten. Wel vinden wij de formulering bij actiepunt 8 bij agendapunt 3 (mantelzorgers en vrijwilligers bereiken en passende ondersteuning bieden) wel erg stroperig en weinig actiegericht.” <i>“In 2016 wordt onderzocht in hoeverre meer ruimte gegeven kan worden aan mantelzorgers om daadwerkelijk op eigen wijze de ondersteuning te organiseren bijvoorbeeld door diensten zelf in te kopen”.</i> -Wij adviseren u hier tot concretere actie over te gaan, samen met de mantelzorgers zelf. Terugkoppeling resultaten: In het najaar wordt het eindresultaat teruggekoppeld. Het is ons echter niet duidelijk, welk eindresultaat het gemeentebestuur voor ogen heeft, althans in het najaar van 2015. Er wordt ook via de bestaande kanalen regelmatig teruggekoppeld. -Op zich natuurlijk goed om		

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
regelmatig via de bestaande kanalen terug te koppelen, maar wie zijn die bestaande kanalen en wat is regelmatig terugkoppelen? Het rapport van Movisie: Met het rapport 'de toekomst van mantelzorgondersteuning in de regio Maastricht –Heuvelland' van april 2015 van Movisie wil de gemeente Maastricht ter voorbereiding op de speerpuntennotitie informele zorg i.c. 'de regionale toekomstagenda' een beeld krijgen van de werkzaamheden en het bereik van het Steunpunt Mantelzorg Zuid, een indruk van hun visie op de toekomst. Allereerst willen wij zeggen dat het een uitstekend rapport is dat volgens ons zeker voldoet aan de wensen van de opdrachtgever. Jammer vinden wij het echter, dat naar onze mening uit die opdracht ook het wat 'institutionele' karakter volgt van de te nemen stappen en de vervolgadviezen. -Wij zijn van mening dat er te weinig is gedaan om de stem van de mantelzorgers te doen doorklinken in dit rapport. Het rapport van Movisie is helder en uitgebreid met een overzicht van de landelijke ontwikkelingen, goede voorbeelden uit het land en zelfs een kijkje over de landsgrenzen. Movisie doet daarin ook een voorstel voor een plan van aanpak. <i>-Aanvullend adviseert de Wmo-raad u serieus werk te maken van de mogelijke invoering van een 'mantelzorgforfait' (naar het Duitse voorbeeld, genoemd in het rapport) als keuzemogelijkheid naast Pgb of ZIN.</i> <i>-Aanvullend adviseert de Wmo-raad</i>		Het rapport van Movisie is in eerste instantie bedoeld om een algemeen beeld te krijgen van de huidige activiteiten van het Steunpunt Mantelzorg en de wijze waarop deze organisatie zich ontwikkeld in verschillende gemeenten van Nederland. Het is daarom ook informatief meegestuurd met de toekomstagenda. Op basis van dit rapport zal het gesprek worden gevoerd over de concrete vertaling van dit rapport naar een meest wenselijk scenario. Het Duitse voorbeeld van een mantelzorgforfait zal meegenomen worden in het onderzoek naar het creëren van meer ruimte voor mantelzorgers.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
<i>u ten aanzien van mantelzorgondersteuning zich ook via de u ter beschikking staande kanalen tot het uiterste in te spannen om de kostendelersnorm definitief van tafel te krijgen in alle gevallen waarin sprake is van mantelzorg.</i> <i>De kostendelersnorm werkt namelijk contraproductief als we binnen de gemeente serieus werk willen maken van mantelzorgwaardering, -ondersteuning en –compliment.</i> <i>-Ten aanzien van de drie genoemde scenario's voor de toekomst van het Steunpunt Mantelzorg zouden wij uitdrukkelijk willen adviseren niet te kiezen voor uitsluitend een expertisecentrum, omdat wij van mening zijn dat een dergelijk centrum zich al gauw ontwikkelt tot een team van zogenaamde deskundigen, die geleidelijk steeds meer het contact met de werkelijkheid verliezen. En daarvan hebben we er al genoeg in Nederland.</i> <i>-Aanvullend willen wij nogmaals verwijzen naar ons advies nr. 28 'Inkomensondersteuning'</i>		Het College heeft onlangs aangegeven. bereid te zijn onderzoek naar de mogelijk effecten van de kostendelersnorm. Dit gebeurt inmiddels al binnen de kaders van een landelijk initiatief van de VNG gesteund door de gemeente Amsterdam.
4.1.3 zekerheid van bestaan is het voorkomen van beslag op uitkering op zorgtoeslag en Huursubsidie, of daarnaast een basisinkomen vaststellen? is alleen de vraag of dit past. (Benieuwd naar resultaat) 4.1.4 Zorg is goed en hulp kan ook maar moet dit met zoveel vrijwilligers? Profiteren de bedrijven hier niet te veel van vaste krachten weg. 4.1.5 Wij denken dat hier ervaringsdeskundigen heel toepasselijk zullen zijn.	G.J.H. Vluggen, Stichting Cliëntenraad Mergelland	4.1.3 Er wordt een experiment met inkomen opgezet, dit wordt verder uitgewerkt in 2016. Het slagen hiervan is vooral afhankelijk van landelijke wet- en regelgeving. 4.1.4 Het is niet de bedoeling dat vrijwilligers professionele taken overnemen. 4.1.5 Dat zijn wij helemaal met u eens.
4.2 De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt		
- Hier liggen de kansen voor de couleur locale - Wij geven u andermaal mee:	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	- Er blijft in de actieplannen voldoende ruimte voor lokale invulling.

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
behoud en versterk vooral wat al goed is en goed gaat (bijv. Vaals Helpt en Vaals Beweegt)		
Wat gaan we doen? (blz.25) Opmerking: - Goed voornemen, waarvan we hopen dat dit zal lukken.	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	- dit nemen we voor kennisgeving aan.
4.2.2 Wat merken onze inwoners op 1 januari 2018? (blz. 26) Opmerking: - Het is noodzakelijk dat de gemeente aan de burgers goede informatie geeft over allerlei mogelijkheden tot ondersteuning. hetgeen tot nu toe onvoldoende gebeurd is. - Punt 1: Burgers moeten worden gestimuleerd om bij klachten, procedures etc. zich te melden bij de gemeente en niet te blijven steken in het onderling met elkaar delen! - Punt 2: Er wordt in het algemeen ingezet op info via websites e.d. Rekening gehouden moet worden met het gegeven dat er nog altijd veel burgers zijn m.n. senioren die niet in het bezit zijn van een computer of er niet mee kunnen omgaan. Hoe worden zij bereikt?		- Is onderdeel van de nadere uitwerking. Wordt meegenomen. - Zie actiepunt vroegsignalering. - Dit wordt meegegeven voor de communicatiestrategie rondom de toekomstagenda. We erkennen dat inderdaad een aantal mensen met louter digitale communicatie niet bereikt wordt.
4.2.3 Gemeenten stimuleren vrijwillige inzet. “Bijvoorbeeld door er alert op te zijn dat vrijwilligers hun werk kunnen uitvoeren, zonder veel tegenwerking van allerlei regels”! Opmerking: Het is prima om de positie van vrijwilligers te versterken, maar er moet, zoals eerder aangegeven, rekening gehouden worden met de taken die een vrijwilliger mag uitvoeren, met een goede begeleiding en met oog voor de vraag wie, welke verantwoordelijkheid moet/mag dragen, daar zijn in bepaalde gevallen wel degelijk (ook		Eerder hebben we al aangegeven dat we streven naar een goede balans tussen vrijwillige inzet en professionele inzet. Dit aspect van grenzen aan de verantwoordelijkheid van de vrijwilliger hoort daarbij. De passage is aangevuld met de zin: <i>Daarbij is het nadrukkelijk niet de bedoeling professionele taken uit te laten voeren door vrijwilligers.</i>

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
wettelijke) regels voor die niet genegeerd kunnen worden!(zie opmerking onder par.2)!		
Pag.10 Niet het systeem stimuleren, faciliteren maar het individu, de klant, het kind, de cliënt; dat is zeer wenselijk. Maar als het kind, de cliënt, de klant wil geholpen worden door Relim of Wozl of de werkmeester benoem deze dan in de nota. Sociale werkbedrijven kunnen die bezuinigingen niet opvangen. Die pijn zullen gemeenten, en hun inwoners, helaas gaan voelen. Gemeenten kunnen de financiële positie van hun sociale werkbedrijf wel versterken: voldoende instroom uit de Participatiewet en een duidelijk takenpakket. Zo kunnen sociale werkbedrijven continuïteit leveren aan werkgevers en opdrachtgevers. Dat biedt de uitgangspositie om scherpere tarieven te vragen en te kiezen voor de best renderende opdrachten.	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	De individuele keuzevrijheid staat buiten kijf. Het is echter niet mogelijk om alle aanbieders uitputtend in de Toekomstagenda te benoemen. De bezuinigingen in het sociaal domein stellen ons voor een grote en bovenal gezamenlijke opgave. Specifiek ten aanzien van de sociale werkvoorziening is de huidige herstructurering juist gericht op een verandering van takenpakket, perspectief voor de doelgroepen en toekomstbestendigheid van de organisatie.
Verwezen wordt naar eerdere opmerkingen onder 4.1.4. over burgerinitiatieven. In dit hoofdstuk lijkt de positie te worden gekozen van een overheid als ‘aanjager’, ‘ophaaldienst’ en coördinator van burgerbetrokkenheid. De nieuwe opvattingen over evenwaardige maatschappelijke verhoudingen gaan echter uit dat het eigenaarschap over projecten en initiatieven blijft berusten bij de personen en groepen die het hebben ontwikkeld. Ze moeten niet primair worden getoetst op de doelen en taken van de overheid, maar op het belang dat burgers er zelf aan hechten. <u>De ASM ondersteunt</u> het doel dat ondernemers zich verbinden met burgerinitiatieven en met het belang van een fysieke, mentale en sociaal gezonde samenleving. Ook vanuit	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	Het gaat er inderdaad om dat initiatieven waarde hebben bij het publiek. Of deze nu door overheid of door particulieren worden opgestart. Uiteraard is het belangrijk dat ook ondernemers hun verantwoordelijkheid nemen en bijdragen aan een gezonde samenleving.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
preventiedoelen (4.1.1) is dit van belang. Het levert een positief effect op voor alle 'partijen'. Het blijft ook hier belangrijk dat commerciële en sociaal-ondernemers (organisaties voor maatschappelijk werk, ZZP-ers in de zorg) het eigenaarschap niet vervreemden.		
Ook hier constateren we dat de ideeën goed zijn, maar zonder een verdere uitwerking met een duidelijke couleur locale en het betrekken van een behoorlijke groep van relevante sleutelfiguren kan het snel een gewenste situatie blijven in plaats van een feitelijke situatie worden.	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	Er blijft in de actieplannen voldoende ruimte voor lokale invulling.
Wederkerigheidsprincipe burenhulp: ruilhandel/dienstenhandel en lokale munt: Door de steeds verdergaande decentralisatie krijgen gemeentes steeds meer verantwoordelijkheden en taken toegeschoven en tegelijkertijd minder geld van de centrale overheid om die taken uit te kunnen voeren. Je hoeft dus geen genie te zijn om te kunnen bedenken dat dit ergens spaak zal lopen. De gemeente heeft beloofd dat niemand door het ijs zal zakken, maar of ze dit waar zal kunnen maken, is maar zeer de vraag. Om je als burger te kunnen weren en handhaven tegen deze maatschappelijke en sociale kaalslag vanuit Den Haag en de rechtsongelijkheid die het gaat creëren tussen de verschillende gemeenten, is ruil- en dienstenhandel met gesloten beurs, gekoppeld aan een puntensysteem of een tijdbank, dus burenhulp op basis van wederkerigheid, een belangrijk hulpmiddel. Mensen kunnen op die manier elkaar ondersteunen, hun koopkracht verbeteren/in stand houden en beter in hun onderhoud voorzien	Estelle Eestermans, Samen uit de Armoede	Wij delen uw constatering dat de decentralisaties een verruiming van het takenpakket en de verantwoordelijkheid van gemeenten betekenen, terwijl daar wel minder budget voor beschikbaar is. Juist deze ontwikkeling schetst de grote gezamenlijke opgave in het sociaal domein en de noodzaak om zaken anders aan te pakken dan voorheen. Ondanks alle inspanningen kan er altijd iets gebeuren waardoor het een keer mis gaat. Maar door de mensgerichte benadering proberen we dat uiteraard zo veel mogelijk te voorkomen. Juist om rechtsongelijkheid zo veel als mogelijk te voorkomen, streven de gemeenten in Maastricht-Heuvelland een gezamenlijk en uniform beleid na. Uiteraard is er waar nodig oog voor de lokale identiteit. Wij begrijpen uw oproep. Het is echter niet aan de gemeenten om mensen te verplichten tot onderlinge wederkerigheid. Wat wij wel willen en zullen doen is er voor waken dat het gemeentelijk beleid niet in de weg staat van zaken als vrijwilligerswerk, zodat onze inwoners daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van leven van anderen. Daar waar burgerinitiatieven in dit kader ontstaan, zullen wij ook zeker bekijken of

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
zonder tegen bestaande regelgeving en/of uitkerings-kortingen aan te lopen. Bovendien kunnen ze hun gevoel van eigenwaarde opbouwen/in stand houden, omdat ze zich nuttig kunnen maken voor hun medemens en hun talenten en vaardigheden zinvol kunnen inzetten en onderhouden. Lokale valutasystemen zijn complementair en hebben reeds sinds de jaren 30 van de vorige eeuw hun nut voor de gewone burger in tijden van crisis bewezen of bewijzen dat nog steeds. (vb. de Zwitserse WIR-bank, de Duitse Chiemgauer, het Oostenrijkse Freigeld van Wörgl, Letskringen) Door aan deze ruil- en dienstenhandel een puntensysteem of een tijdbank te koppelen, maak je het systeem actief. Mensen moeten eerst iets voor een ander doen en punten/tijd opbouwen, voordat ze hulp kunnen vragen met dingen die zij zelf niet kunnen. Mensen die teveel punten opbouwen kunnen die bijvoorbeeld doneren voor goede lokale doelen of uitgeven aan producten en diensten bij lokale ondernemers. Voorbeelden van lokale valutasystemen zijn het lokale systeem de Pendo van Universiteit Maastricht (www.inpendowetrust.com en http://pendo.cc/) het landelijke initiatief de Florijn van econoom Ad Broere en spiritueel schrijver/spreker Geert Kimpen (www.deflorijn.eu). Voordeel van een lokale munt is dat hij ook alleen lokaal te gebruiken is en niet naar bijvoorbeeld de Kaaimaneilanden verdwijnt op een offshore account voor belastingontwijking. Een lokale munt creëert op de middellange		en hoe wij deze kunnen faciliteren.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
termijn een opgaande economische spiraal voor zowel de burger (koopkrachtverbetering) als de deelnemende ondernemers die deze munt/punten als betaalmiddel accepteren (extra omzet genereren en op termijn meer werkgelegenheid creëren). Bij voldoende schaalgrootte en draagvlak (bijvoorbeeld op Euregionaal niveau) zijn op de langere termijn ook renteloze kredieten mogelijk voor het MKB en zzp'ers, die door de banken nu steeds vaker nee verkocht krijgen bij leningsverzoeken. Een lokaal valutasysteem zou op termijn ook een nieuwe geldstroom voor de deelnemende gemeentes kunnen opleveren. Uiteindelijk is dus iedereen gebaat bij een complementaire munt ter ondersteuning van burger en bedrijf en is het een hulpmiddel in moeilijke tijden. Bovendien bevordert het de veerkracht en de zelfredzaamheid van de burger en de lokale overheid. De stichting die wereldwijd dit soort projecten faciliteert is Stichting Stro (Social Trade Organisation) met hoofdkantoor in Utrecht. (http://www.socialtrade.nl/)		
<i>Te weinig aandacht voor concretisering van de stimulering van de algemene maatschappelijke houding ter bevordering van de zelfredzaamheid. De WMO-raad van Gulpen-Wittem wil in de Toekomstagenda meer aandacht en concrete inspanningen zien voor het stimuleren van de inzet van mantelzorgers, vrijwilligers en hulp uit sociale netwerken etc. Dit ter verbetering en ondersteuning van de zelfredzaamheid van inwoners. Dat vraagt ieders actieve inzet in</i>	WMO-raad Gulpen-Wittem	Wij werken dit punt (meer aandacht en concrete inspanningen voor het stimuleren van de inzet van mantelzorgers, vrijwilligers en hulp uit sociale netwerken etc.) uit in het Actieplan

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
een gezamenlijke en gecoördineerde aanpak, ook met gerichte actieve inspanningen van de zijde van gemeentebesturen. Wij vrezen dat dit anders onvoldoende tot bevredigend resultaat komt. <i>Extra aandacht en inspanningen nodig op het gebied van algemene voorzieningen en flankerend beleid voor uitvoering van taken binnen het sociale domein.</i> In de Toekomstagenda wordt wel de rol en het belang van algemene voorzieningen onderkend, maar stelt helaas verder (te) weinig doelen voor het ontwikkelen en/of in stand houden van betreffende algemene voorzieningen. Van belang daarbij is dat veel van die algemene voorzieningen meervoudige en bredere maatschappelijke functies hebben en vanuit meerdere invalshoeken worden gefinancierd. In die zin zijn deze te beschouwen als flankerend beleid voor het sociaal domein. Om die reden zal voor het ontwikkelen en het in stand houden van algemene voorzieningen als gemeenschapsvoorzieningen, ook – al dan niet aanvullend – benodigd budget beschikbaar moeten zijn. Dit moet ook gelden voor middelen buiten de primaire budgetten die op grond van de 3 decentralisaties beschikbaar zijn. De WMO-raad Gulpen-Wittem merkt hierbij op dat met namen in de kleine kernen nogal wat van die bestaande gemeenschapsvoorzieningen met functies als ‘algemene		We stimuleren en ondersteunen de vrijwillige inzet van onze inwoners. Alleen als we het echt nodig vinden, organiseren we zelf aanvullende algemene voorzieningen of stimuleren we dat partners of vrijwilligers dit doen. Dit is ons doel bij het ontwikkelen en in stand houden van de algemene voorzieningen. We ondersteunen uitdrukkelijk ook algemene voorzieningen in kleine kernen, op dezelfde wijze zoals hiervoor (antwoord vorige vraag) beschreven is.

Inpraakreacties	Door	Reactie/analyse
voorzieningen' onder druk staan. Dat impliceert een directe bedreiging van dergelijke algemene voorzieningen. Oplossingen kunnen ook gevonden worden in het ontwikkelen van alternatieven als bijvoorbeeld 'huiskamerprojecten' voor bestaande kwijnende voorzieningen. Wij willen specifieke aandacht hiervoor.		
In aansluiting op de ambitie van de gemeenten om haar dienstverlening op het gebied van informatievoorziening te verbeteren adviseert de RvU - dat de gemeenten in goede samenspraak met de deelnemende partijen in het transformatieproces een lijst opstellen van organisaties en verenigingen die in de bredere context van het Sociale Domein op zorg en ondersteuning van de (meest) kwetsbare mens gericht zijn en dat zij deze lijst aan de partijen beschikbaar stelt om zodoende de zichtbaarheid en bekendheid van deze organisaties en verenigingen te vergroten; - dat de gemeenten de deelnemende partijen in het transformatieproces per ommeegaande in kennis stellen van ontvangen (tussentijdse) onderzoeks- en evaluatierapporten en dat zij deze per ommeegaande beschikbaar stellen; - dat de gemeenten in goede samenspraak met de deelnemende partijen het cursusaanbod van de afzonderlijke partijen inventariseert, deze onderzoekt op relevantie voor de andere afzonderlijke partijen en deze, bij	Raad voor Uitkeringsgerechtigden/Evelien	

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
gebleken voldoende relevantie, faciliteert. - (Naast de ambitie om een betere uitwisseling van , in deze, cursusinformatie te realiseren heeft dit als bijkomend positief effect dat het verruimen van generalistische kennis aansluit bij de ambitie om problemen integraal aan te pakken. Daarnaast worden de mensen welke werkzaam zijn in het Sociale Domein gestimuleerd, vergroot deze stimulans het vertrouwen (zelf-, sociaal en institutioneel -)waardoor een betere dienstverlening ontstaat enz.) - Ook de Raad voor Uitkeringsgerechtigden is zich bewust van het belang dat mensen een eigen inkomen genereren.		
4.2.1 Buurtvoorzieningen staan vaak centraal. In de directe omgeving zijn ontmoetingsruimten het grootste probleem, vooral voor mensen buiten de kernen. Hiervoor kan men bijvoorbeeld langdurige leegstand van bedrijven gebruiken deze worden vaak gebruikt om af te schrijven bij Belastingdienst. Voorbeeld is de leegstand in de gemeente Gulpen waar toch diverse zaken leeg staan waar niet veel mee gebeurt of het kost handen vol geld om er iets in te plannen.	G.J.H. Vluggen, Stichting Cliëntenraad Mergelland	Goede tip, dit nemen we mee in de uitwerking.
4.3 In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal, niet het systeem		
- Cliëntenraad mag geen stichting zijn, maar een vereniging met leden, zodat de uitkeringsgerechtigde - Inspraak hebben. - Een ambtenaar als secr. voor de stabiliteit van de vereniging - Een loket voor elke gemeente bv. 2x per week 9 uur tot 12 uur. - Gemeente Maastricht moet uitkeringsgerechtigde mee	Clientenraadslid gemeente Meerssen G.P.Willems	Bij de verdere invulling van de cliëntenparticipatie Sociaal Domein wordt gezien hoe deze wordt vorm gegeven. Aspecten als juridische vormgeving, ondersteuning etc. worden hierbij meegenomen. De toegang voor de inwoners tot het sociaal domein is in elke gemeente vormgegeven. De invulling (via een sociaal

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
helpen aanwerk. - Voor cliëntenraad ; elke gemeente 1 afgevaardigde moet een uitkeringsgerechtigde zijn. - Voorstel; Maastricht 3 leden heuvelland 5 leden en de secr, - Uitkeringsgerechtigden. die financieel moeilijk rond komen, moeten geholpen worden, - Bv bij uitkering gelijk automatisch de huur , verzekering, gas en licht inhouden - Bewindvoerder zelf in dienst nemen en de mensen de juiste informatie geven rechten en plichten		team dan wel anderszins) is echter verschillend en ook hierbij is maatwerk leidend. De Participatiewet heeft als doel om mensen toe te leiden naar regulier werk. Het spreekt dan ook voor zich dat de gemeenten mensen ondersteunen om aan het werk te komen. Ondersteuning bij schuldenproblematiek kan hier een onderdeel van zijn. Op basis van maatwerk kan worden gezien of het wenselijk is om de vaste lasten vanuit de uitkering door te betalen. Het spreekt voor zich dat inwoners de juiste informatie ontvangen over hun rechten en plichten. Dit geldt zowel voor informatie die door de gemeente als voor informatie die door ketenpartners wordt verstrekt. Het overnemen van taken van ketenpartners is geen vanzelfsprekendheid, maar waar mogelijk wordt dit wel gezien.
Op pagina 32 wordt gesteld dat : “Uiteraard zorgen wij er zelf voor dat bij de uitvoering van de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet onze eigen regels een groei in zelfredzaamheid en eigen regie niet in de weg staan”. Worden die regels dan in voorkomende gevallen niet toegepast? Regels zijn er namelijk altijd geweest om wel toegepast te worden! Hoe wil je regels vermijden, zoals vervolgens wordt geponeerd onder “wat de inwoners merken op 1 januari 2018”.	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	Regels zijn zeker nodig. Ons doel is om de regels zo op te stellen, dat zij juist bijdragen aan een betere zelfredzaamheid en eigen regie voor inwoners. Als wij schrijven “mogen niet in de weg staan”, dan bedoelen wij niet, dat wij de regels aan de kant schuiven of eromheen gaan.
Wij onderschrijven: - Ontschotting is cruciaal - 1 centrale ingang / loket - 1 gezin – 1 plan met als aanvullende noot: met een regisseur met een duidelijke keuzebevoegdheid!	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	dit nemen we voor kennisgeving aan.
Opmerking: - Punt 2 blz. 28: Een centrale toegang voor de meeste vormen van ondersteuning. In Meerssen is dat het Sociaal Team. Men kan	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	- dit is een lokale aangelegenheid. De gemeente Meerssen zal hier zelf op reageren.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
uitsluitend op afspraak terecht. De bereikbaarheid is erg beperkt: op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur. Dit zou uitgebreid moeten worden. 4.3.1. Er wordt per huishouden met een meervoudig ondersteuningsvraagstuk één plan gemaakt.. (blz. 28) “Het beste plan is niet een plan waarin alle leefgebieden tegelijk worden aangepakt, maar een plan waarover mensen zelf regie kunnen voeren, omdat ze het begrijpen”. Opmerking: - In principe zijn we het hiermee eens. We vragen echter veel aandacht voor het feit dat er in de praktijk mensen/gezinnen zijn, die hiertoe niet of nauwelijks in staat zijn en veel begeleiding nodig zullen hebben. 4.3.2 Er is per gemeente een centrale toegang....(blz. 29) Opmerking: - Het opzetten van buurtnetwerken dient bevorderd te worden, waarbij men niet mag vergeten hierover goede voorlichting aan de buurtbewoners te geven! Zie opmerking bij par. 4.1.2 - Het verdient aandacht om de taken en de vormgeving van deze toegangsteams duidelijk weer te geven. 4.3.3 De professionele dienstverlening in het sociaal domein wordt vernieuwd.(blz.30) Opmerking: - De klanttevredenheid als bepalende parameter onderschrijven we ten zeerste. 4.3.4 Burgers ondervinden geen hinder...(blz. 31) Opmerking: - Helemaal mee eens.		- Zoals u in de toekomstagenda kunt lezen, is het mogelijk dat mensen ondersteuning krijgen bij het maken van een dergelijk plan en de uitvoering ervan. - Communicatie is een apart actiepunt dat nader uitgewerkt wordt. - Iedere gemeenten zal de komende jaren op eigen wijze de toegangsteams doorontwikkelen.
Niet het systeem, maar als het systeem de klant een groep van burgers is niet het systeem. Systeem	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de	Systeem is hier te lezen in de zin van systeemwereld en systeemdenken; het opknippen van een probleemsituatie in

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
collectief denken tegenover maatwerk dus individueel. Collectieve kracht is systeem kracht. Individueel en collectief wilt u scheiden het is allebei vanuit systeemdenken opgezet.	Geul	losse problemen en standaardoplossingen. Hierdoor is een kloof ontstaan tussen de vraag van mensen en de oplossingen die het systeem te bieden heeft. De maatwerkgedachte waarbij het individu en diens mogelijkheden centraal staan, betekent een kentering in deze werkwijze. Het is geenszins onze bedoeling om het collectief en het individu te scheiden.
De titel van dit hoofdstuk dekt niet de inhoud. De burger en zijn (vermeend) belang staan in deze voorstellen wel centraal als onderwerp, maar het wordt niet duidelijk of hij ook zelf kan en mag meedoen. In de opsomming (blz. 28) van wat 'we' gaan doen staat wat anderen (overheid en instellingen) bepalen wat er met de burger gebeurt. En dit alles gebeurt in het eigen domein van diezelfde burger. <u>De ASM bepleit</u> dat overheid en instellingen de burger, al dan niet als hulpvrager, als evenwaardige partij betreft. En omgekeerd dat burgers dat ook doen met overheid, kennisinstellingen en zorgvoorzieningen (de quatro helix) Overigens is veel van wat in dit hoofdstuk wordt besproken, al bekend. Meer onderzoek is tijdverspilling. Er kan snel tot operationalisering worden overgegaan. Onder 4.3.2 wordt o.i. een interne reorganisatie van het ambtelijk systeem besproken. De beschrijving: <i>'Professionals en burgers moeten telkens terug naar dat startpunt als een probleem niet kan worden opgelost</i>' roept zelf –hopelijk onbedoeld- een Kafkaiaans beeld op, waarbij het systeem dicteert. Zo zal het niet bedoeld zijn. Dit onderdeel vraagt dus op herformulering. 4.3.3 De nieuwe verantwoordelijkheden	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	In de Toekomstagenda wordt aangegeven, wat de gemeenten als opdrachten voor zichzelf formuleren. U heeft al eerder aangegeven dat u graag gezien had dat de Toekomstagenda ook acties van inwoners en partners zou bevatten. Doordat dit niet is gedaan, mist u de acties die inwoners en andere partners zouden kunnen ondernemen om dit doel te bereiken. Het is juist de bedoeling om het makkelijker te maken voor inwoners en partners. We organiseren ondersteuning en 'ingang' op 1 plek. De betreffende passage is als volgt aangepast: <i>De centrale toegang functioneert niet alleen als entree dicht bij mensen, maar tegelijkertijd als een centraal startpunt. Professionals verwijzen niet zelf door naar andere professionals als zij zelf een</i>

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
van de gemeentelijke overheid in het sociaal domein (van de systeemwereld) leidt tot nieuwe relaties met zorg-‘leveranciers’. Aanbestedingsprocedures wekken (financieel) marktdenken op als de doelen niet worden geëxpliciteerd. De budgettaire kortingen dwingen immers tot een regie op financiën. Terwijl de decentralisatie is gericht op vermaatschappelijking en ruimte voor nieuwe vormen van (maatschappelijke) ondersteuning, lijkt de praktijk een neo-liberaal marktsysteem te worden. Het gaat echter niet alleen om financiële besparingen Ook hier geeft een toets met een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse meer duidelijkheid over de echte opbrengst van contracten met de professionele dienstverlening. (4.3.4 blz. 32)		<i>probleem niet kunnen oplossen, maar de doorverwijzing wordt geregeld in de centrale toegang. Dit om te voorkomen dat burgers van het kastje naar de muur gestuurd worden.</i> Begin 2016 starten wij met de opzet van een monitoringsysteem op. Hierbij zullen wij deze suggestie meenemen.
Blz. 30 1“Vraagstukken over werk, inkomen en schuldhelpverlening worden in de toegangsteams behandeld; afhandeling van een aanvraag vindt plaats bij de sociale dienst”. In de praktijk blijkt dat mensen heel weinig hulp krijgen bij het vinden van werk of het leren oplossen en voorkomen van schulden. Er is geen budget voor, maar meer individuele begeleiding is noodzakelijk om het ideaal van de eigen regie te verwezenlijken voor wie inkomensproblemen heeft. 2 De beschreven gewenste situatie in deze paragraaf is zeker een stap in de goede richting. Voorkomen moet worden dat door het “verketteren” van het systeem geen goede monitoring wordt opgezet. Het systeem moet zeker niet centraal staan, maar de middelen ontbreken om ongebreideld uitgaven of verplichtingen aan te gaan.	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijssden-Margraten	1 Van geval tot geval wordt bekeken welke inzet nodig is om dit te verwezenlijken. Soms is hiervoor een professional nodig. Echter, in onze gemeenten hebben we ook goede ervaringen met klapperprojecten, waarbij vrijwilligers ondersteunen in het op orde krijgen van de administratie en met collectieve budgetteringscursussen van bijvoorbeeld de kredietbank. Ook met beperkte budgetten werken we zo aan betere financiële regie bij onze inwoners. 2 Mee eens. In de praktijk zal een gezonde mix ontstaan.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
Dit vergt een nieuwe balans tussen bij bureaucratische processen. Welke systeemonderdelen zijn een noodzakelijk “kwaad”, wat durven we weg te laten .	Wmo-raad Gulpen-Wittem	Hiermee zijn wij het eens.
4.4 We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben		
High trust behelst passiviteit in plaats van (pro)activiteit met betrekking tot kwaliteitsborging - en controle door/vanwege de overheid. Kwaliteitsbeleving is subjectief en kan in voorkomende gevallen tot veel discussie leiden.	JHJ van Hooren: APL spreekuurgroep Stichting WAO-WIA-Wajong WMO werkgroep Stichting Samen Onbeperkt	High trust gaat er juist vanuit dat wij de verantwoordelijkheid voor goede kwaliteit bij de zorgaanbieders zelf leggen. Dit is immers ook hun belang! Uiteraard controleren wij actief vanuit onze verantwoordelijkheid de kwaliteit van de zorg die de aanbieders bieden.
Wij onderschrijven het motto: niet meer dan nodig en niet minder dan noodzakelijk! Maar wie bepaalt de norm hierin? Vraag: leg je dit vast?	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	Dit wordt samen met de betrokken burgers bepaald in het keukentafelgesprek. We gaan daarbij uit van wat nodig is om de afgesproken doelen te bereiken. Het ligt vast in het ondersteuningsplan, 1gezin, 1plan.
Opmerking: - Hierbij is het wel belangrijk dat de hulpverlener in staat is om een goede inschatting te kunnen maken of de betreffende hulpvrager wel of niet de regie over zijn/haar eigen leven kan voeren!	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	Hiervoor is in de toekomstagenda op verschillende plekken aandacht. Het gaat dan om het vernieuwen van de dienstverlening door professionals, het vakmanschap van onze medewerkers en de samenwerking in ketens. Ook voor mensen die wel regie kunnen voeren maar dat niet willen, hebben wij, tot op zekere hoogte, een rol.
Door de afname van beschermde woonvoorzieningen (zowel voor ouderen als voor jongeren) zal de behoefte aan centra voor dagactiviteiten sterk toenemen. Met name voor een plattelandsgemeente zal hier weer het aspect van het vervoer van en naar deze centra een aandachtspunt moeten zijn. Hierbij zien wij ook een ondernemingstaak voor de bestaande zorginstellingen.	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	Hoewel dit niet in toekomstagenda ter sprake komt, heeft vervoer onze volle aandacht en zal een plek hebben in het actieplan.
Evident, staat ook zo in de wet.	Wmo-raad Gulpen-Wittem	Akkoord.
5. Tot slot		

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
1. Een ambitieuze en moedige agenda (ondanks de ambitie wel oog voor de realiteit) 2. Ambitieuze gezien het hoge streefniveau en moedig gezien de gestelde (soms korte) termijnen waarbinnen resultaten zichtbaar, merkbaar en voelbaar moeten zijn 3. Wij herkennen een duidelijk proces: wat gaan we doen? (waarbij soms nog ontbreekt hoe) en wat merken onze burgers hiervan? (binnen gestelde termijnen) 4. Monitoring vinden wij heel belangrijk en het ontwikkelen daarvan heeft prioriteit zodat tijdig kan worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen	Alf Schösser, Secretaris Wmo-raad Vaals	3 dit wordt uitgewerkt in het actieplan. 4 mee eens.
In dit slothoofdstuk hoort eigenlijk de inleiding te zijn. Dit is de basis, waarop in deze Toekomstagenda gebouwd moet zijn: de kanteling en de transformatie. Niet alleen om de diverse wet- en regelgevingen meer op elkaar te laten aansluiten. Ook niet vanwege de verschuiving van verantwoordelijkheden naar de gemeenten. Centraal staat de transformatie naar <i>'fundamentele veranderingen de samenleving'</i> (5.1 blz. 37) om de systeemwereld te openen naar de leefwereld van alle burgers (w.o. ook overheidsbestuurders en ambtenaren), kennisinstellingen en (maatschappelijke) instellingen. <i>"Wij", de overheid hoeft de burger/inwoner niet 'te ondersteunen om zelf zo sterk mogelijk te worden'</i> (blz. 37). Burgers geven al blijk van kracht, ideeën en initiatieven. <i>'Wij'</i> kunnen dat ontdekken door gelijkwaardige gesprekspartners te worden! Algemene opmerkingen: De ASM waardeert deze concept Toekomstagenda Sociaal Domein	N. Jaspers , Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht	

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
2022, die veel aanknopingspunten bevat om de ambities (inclusief bezuinigingen) gezamenlijk waar te maken. Het is en blijft een groeidocument, dat verbindingen moet blijven leggen met ontwikkelingen, visies, initiatieven op het brede terrein van het sociaal domein (zoals voorbeeld de toekomstagenda senioren). De ASM adviseert om zoveel mogelijk overlap in initiatieven te voorkomen en als gemeente kennis te hebben van de reeds ontwikkelde methodieken, projecten etc. (zoals het G!DS traject - de sociale en culturele digitale kaart - die wordt beheerd door de bibliotheken, die wordt betaald door de gemeente maar onvoldoende bekend is bij organisaties). <u>De ASM adviseert</u> om niet in voornemens en ambities, nog meer onderzoeken, discussies te blijven steken, maar concreet te worden. Ga aan de slag met de onder 2.2 genoemde 9 punten, waarvan m.n. preventie urgent is. Zoals blijkt uit de vele burgerinitiatieven en uit diverse bijeenkomsten met burgers (zie o.a. de opmerkingen gemaakt tijdens de Stadronde op 15 september 2015), bestaat er een grote bereidheid bij veel bewoners om aan de slag te gaan. Daarmee kan de gemeente direct aan de slag. Bij de verdere planontwikkeling is het belangrijk dit te doen vanuit het systeemdenken, gebaseerd op gelijkwaardigheid, zoals beschreven in de quatro helix. Daarmee kan de polarisatie in 'wij – zij' worden vermeden. <u>De ASM adviseert</u> om het voorstel uit de EVI-panels over te nemen, dat bij uitwerking van de voornemens, de betrokken vertegenwoordigers van gemeenten,		Eens Eens. De komende jaren werken wij aan deze thema's. We gaan de EVI-aanpak evalueren om onze samenwerking door te ontwikkelen.

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en burgers vooraf afstemmen over een gelijkwaardige, emancipatoire werkwijze. <u>De ASM adviseert</u> om bij alle plannen en projecten die uit deze agenda voortvloeien een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse uit te voeren. Zo kan vooraf duidelijk worden wat die inspanningen opleveren en of een (bezuinigings-)doel wordt gehaald. Dit MKBA-instrument past o.m. goed in de monitoronderzoek dat op blz. 28 wordt genoemd. <u>De ASM pleit</u> er voor prioriteit te geven aan een <u>Transformatie-debat</u>. Dit kan een gemeenschappelijke visie en inbedding vormen voor de acties die voortvloeien uit deze Toekomstagenda. Anders blijft deze Toekomstagenda als 'onze droom' in de lucht zweven en raken goede plannen 'lost in translation'.		Zoals eerder aangegeven nemen wij deze tip mee in de uitwerking voor de monitor Als dit debat op gang komt in de samenleving doen de gemeenten hier graag aan mee.
Hier wordt met geen woord gerept over de verwachtingen naar elkaar. Welke rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden hebben of krijgen? • De gemeentes • Zorgaanbieders • Cliëntenorganisaties Adviesraden	J. Dols, Ondersteuning & Participatie Eijsden-Margraten	Nadere uitwerking volgt in het actieplan.
<i>Behoeft</i>e aan goede periodieke monitoring en evaluatie, maar <i>mét</i> integratie van bestaande werkwijzen. De WMO-raad Gulpen-Wittem ondersteunt het plan voor het opzetten en ontwikkelen van een goede periodieke monitoring van de realisering van de Toekomstagenda. De raad vraagt daarbij wel aandacht voor een	Wmo-raad Gulpen-Wittem	Wij nemen uw aanbeveling mee in de opzet van de nieuwe monitor

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
afstemming op, of eventueel een integratie van bestaande vormen en werkwijzen van monitoring in de Heuvelland gemeenten . Een gezamenlijk regionaal programma om te monitoren ligt voor de hand. Monitoring is niet alleen een zaak van de gemeenten , maar ook van de zorgverleners. Er zijn voldoende bestaande instrumenten daarvoor ter beschikking. Allereerst deze instrumenten inzetten voordat nieuwe instrumenten ontwikkeld worden, is ons advies !		
6. Begrippenlijst		
Opmerking: Hier missen wij uitleg over het gebruik van een aantal begrippen in dit verband zoals: zelfredzaamheid, eigen kracht, informele zorg (mantelzorg, vrijwilligerswerk), cliënt, burgerkracht.	A.M. Bos-van Bun , Adviesraad Sociaal Domein Meerssen	Wij hebben de begrippenlijst uitgebreid met de begrippen: <i>zelfredzaamheid, eigen kracht, informele zorg en burgerkracht</i>. Het woord cliënt komt in de toekomstagenda alleen nog voor in het begrip cliëntondersteuning. Verder wordt het begrip niet meer gehanteerd, omdat dit begrip niet past binnen de transformatiegedachte dat het gaat om het ondersteunen van mensen en niet om marktwerking en klantbenadering.
We worden gaarne uitgenodigd om onze opvattingen nog mondeling te verduidelijken als daar behoefte aan is of dat e.e.a. niet helder is. Ook is de vraag legitiem of wij niet de Participatieraad moeten heten. Tenminste als de gemeenten beschut nieuw wel gaan aanbieden. Relim en de MTB hebben daar al vooruitlopend een werkpleerplaats in Maastricht gezamenlijk voor opgericht. Het zal niet de bedoeling zijn om kapitaal te vernietigen en dan wederom ander geld uit te geven, dan tweemaal om weer een voorziening op te zetten. De leerwerkmethode van Relim garandeert een maatwerk en gerichte leer werk training waarbij competenties en vak vaardigheden	WSW-raad Gulpen – Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul	Vanzelfsprekend zijn wij te allen tijde bereid om met u in gesprek te gaan. Bij de verdere invulling van de cliëntenparticipatie Sociaal Domein wordt gezien hoe deze wordt vormgegeven. Wij zetten inderdaad geen beschut werk 'nieuw' in zoals door de wetgever bedacht. Echter, wij kennen wel het zogenoemde Maastricht-Heuvelland alternatief beschut werken, dat juist bedoeld is om deze kwetsbare doelgroep perspectief te bieden, bij voorkeur in een zo regulier mogelijke werkomgeving. Hierbij wordt ook nadrukkelijk de link gelegd tussen Participatiewet en Wmo. Van de infrastructuur van de sociale werkvoorziening wordt dus geenszins afscheid genomen. Het is juist de bedoeling

Inspraakreacties	Door	Reactie/analyse
worden getraind waar de markt op zit te wachten.		de kennis en kunde die daar aanwezig is in te zetten voor de gemeentelijke doelgroep.